

Toivolanrannan yhtenäiskoulun opetussuunnitelma

Sisällysluettelo

1. Paikallisen opetussuunnitelman merkitys ja laadinta.....	4
2. Perusopetus yleissivistuksen perustana Toivolanrannan yhtenäiskoulussa	7
3. Perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet Toivolanrannan yhtenäiskoulussa	8
4. Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri Toivolanrannan yhtenäiskoulussa	17
5. Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen	21
6. Oppimisen arviointi.....	42
7. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki	43
8. Opiskeluhoolto	56
9. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä	56
10. Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten oppilaiden opetus	57
11. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuva perusopetus.....	57
12. Valinnaisuus Toivolanrannan yhtenäiskoulussa	58
Liite 1: Toivolanrannan yhtenäiskoulun valinnaisainetarjottimet	61

Toivolanrannan yhtenäiskoulun opetussuunnitelman päivitykset:

9.11.2023:

- Luku 8 Opiskeluhoolto,
- Luku 5 Kouluun kiinnittyminen ja järjestyssäännöt
- Luku 7 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki / Kasvun ja oppimisen tuen ryhmä / Yhteistyö huoltajien kanssa / Lastensuojeluyksiöiden oppilaat.
- Luku 12 Valinnaisainetarjottimien lisäys liitteeksi 1

3.4.2024

- Luku 1 Tuntijakomuutos vuosille 2024-26

1. Paikallisen opetussuunnitelman merkitys ja laadinta

Toivolanrannan koulu on Peräseinäjoen keskustassa sijaitseva yhtenäinen peruskoulu, jonka perusperiaatteena on toimia samana kouluna koko perusopetuksen ajan ykkösluokasta ysi-luokkaan asti. Tavoitteenamme on, että kuulumme samaan joukkoon - niin kaikki oppilaat kuin koko henkilökuntakin. Oppilaita meillä on n. 320 ja henkilökuntaa n. 50. Tuttua, turvallista opintopolkua on hyvä kulkea koko perusopetuksen ajan omassa, sopivan kokoisessa opinahjossa. Näin yhteenkuuluvaisuuden tunne pysyy ja paranee peruskoulussa opiskelun aikana. Toivolanrannan yhtenäiskoulu toimii pääsääntöisesti kaksi sarjaisena 1.-9. luokkaan. Koulussa on myös neljä erityisluokkaa ja tukiluokka, joiden kesken erityisopetuksen resurssi jaetaan. Koulumme vuosiluokat etenevät taulukossa 1 esitetyn opetussuunnitelman tuntijaon mukaisesti.

Toivolanrannan yhtenäiskoulu tuntijako 2024-2026

AINE	1	2	3	4	5	6	YHT ak	7	8	9	YHT yk	YHT po
AI	7	7	5	5	4	4	32	3	4	3	10	42
A1 (en)	1	1	2	2	3	2	11	2	2	3	7	18
BI (ru)						2	2	2	2	2	6	8
MA	3	3	4	4	4	3	21	3	4	4	11	32
Ympäristö- ja luonnontieteet												
YM	2	2	2	2	3	3	14				0	14
BI/GE							0	2	2	3	7	7
FY/KE							0	2	2	3	7	7
TT							0	0,5	2	0,5	3	3
UE	1	1	1	2	1	1	7	1	1	1	3	10
HY				1	1		2			3	3	5
HI					1	2	3	2	2		4	7
Taide- ja taitoaineet												
MU	1	1	1	1	2	1	7	2			2	9
KU	1	1	2	2	1	2	9	2			2	11
KS	2	2	2	2	2	2	12	2			2	14
LI	2	2	3	2	2	2	13	3	2	2	7	20
KO							0	3			3	3
Valinnaiset T&T				*	*	*	0		3	2	5	5
Oppilaanohjaus							0	0,5	1	0,5	2	2
Yrittäjämäinen toimintatapa							0				0	0
Valinnaiset VAL				1	1	1	3		3	3	6	9
TUNTEJA YHTEENSÄ	20	20	22	24	25	25	136	30	30	30	90	226
A2*				(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(6)	(12)
B2*									(2)	(2)	(4)	(4)

* Koulu linjaa T&T valinnaisten sijoittamisen

* HUOM! A2- ja B2-kieliä ei ole laskettu "tunteja yhteensä" kohtaan.

Maakunnallinen painotus (4 lisätuntia) näkyy taulukossa violetilla pohjalla.

Taulukko 1 Toivolanrannan yhtenäiskoulun tuntijako vuonna 2024-2026. Pohjana v. 2016 käyttöön otettu opetussuunnitelma.

Opetusryhmät pyritään muodostamaan oppilaiden ryhmätoiveet huomioiden mahdollisuuksien mukaan. Koulussa kehitetään opiskeluhuoltoryhmän toimintaan. Oppilaskuntatoimintaan ja tukioppilastoimintaa ylläpidetään esimerkiksi kiusaamiskäyttäytymisen ehkäisemiseksi. Lukuvuoden alussa kerrataan ja uusien oppilaiden kanssa opetellaan koulun säännöt ikäkauteen sopivalla tavalla sekä sääntöjen rikkomisesta määritellyt seuraamukset. Toivolanrannan yhtenäiskoulun säännöt tarkemmin koulun liitteissä.

Koulun omat koulutyötä tukevat suunnitelmat ja ohjelmat

Aamupäivä- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma

Seinäjoen kaupunki tarjoaa Toivolanrannan yhtenäiskoululla iltapäivätoimintaa ensimmäisen ja toisen vuosiluokkien oppilaille. Iltapäivätoimintaa yleisopetuksen koululaisille järjestetään klo 12 -16. Aamupäivä- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelman löydät seuraavasta linkistä:

https://www.seinajoki.fi/wp-content/uploads/2023/01/toimintasuunnitelman-paivitys_voimaan-1.1.2023.pdf

Kiusaamisen ennaltaehkäisyn suunnitelma

Toivolanrannan yhtenäiskoulussa on kiusaamisen ennaltaehkäisyn suunnitelma, jossa määritellään koulumme toimintatavat kiusaamis- ja häirintätilanteissa. Kiusaaminen on koulussa yhteen oppilaaseen tai oppilasryhmään kohdistuvaa kielteistä toimintaa, jolle on tyypillistä toistuvuus. Kiusaamisella ei tarkoiteta yksittäistä tekoa, joka kohdistuu sattumanvaraisesti johonkin oppilaaseen (esim. riitely, erimielisyys), vaan yksittäisen oppilaan tai oppilasryhmän systemaattista ahdistelua, syrjintää tai väheksyntää. Kiusaamisen ennaltaehkäisyn suunnitelma löytyy koulumme kotisivulta.

Toivolanrannan yhtenäiskoulussa kasvatustyötä ja osallisuutta ohjataan ja tuetaan myös seuraavien kokonaisuuksien ja tahojen kanssa:

- Liikkuva koulu: yhteistyökumppanina Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu

Seinäjoen kaupungin teemavuoden aiheet huomioiden koulussamme järjestetään erilaisia tempauksia ja osallistutaan mahdollisuuksien mukaan kansainväliseen toimintaan.

Opetussuunnitelman perusteita ja maakunnallista opetussuunnitelmaa täydentävä yhteistyö Toivolanrannan yhtenäiskoulussa

Vanhempainyhdistys

Vanhempainyhdistystoiminta on vanhempien järjestämää toimintaa koulun kaikkien lasten hyväksi. Se on monimuotoista lasten kasvua, oppimista ja hyvinvointia edistävää vapaaehtoistyötä, joka tuo iloa myös tekijöilleen.

Vanhempainyhdistystoiminta voi sisältää tapahtumia, retkiä, kerhoja, leikkejä, keskusteluja, vaikuttamista sekä vanhempien vertaistukea. Toimintamuodot rakentuvat paikallisten toiveiden ja vanhempainyhdistyksessä toimivien henkilöiden innostuksen, taitojen ja voimavarojen mukaan. Jokaisen vanhemman osaamista tarvitaan.

Vanhempainyhdistys voi osallistua koulun toiminnan kehittämiseen ja tuoda uusia tapoja kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön. Vanhempainyhdistys on koulun henkilökunnan yhteistyökumppani.

Peräseinäjoen Toive

Koulumme vaikutuspiirissä toimii liikunnallisena arkikasvattajana voimistelu- ja urheiluseura Peräseinäjoen Toive. Oppilaitamme, heidän sisaruksiaan ja vanhempiaan sekä henkilökuntaamme toimii vapaa-ajalla aktiiveina seuran toiminnassa. Tavoitteenamme on saattaa seuran toiminnan piirissä karttuva sosiaalinen ja liikunnallinen osaaminen koulun resurssiksi tiedollisesti ja toiminnallisesti, toimijoita opetukseen osallistaen.

Peräseinäjoen Yrittäjät

Peräseinäjoen kaikki yritykset ja työpaikat toimivat kummiyrityksen tavoin. Oppilaiden on helppoa päästä niihin työelämään tutustumisen jaksoille ja vierailukäynnit työpaikoilla tai työpaikkojen esittelyt koululla toteutuvat aina tarvittaessa. Peräseinäjoen Yrittäjät jakavat vuosittain stipendejä opiskelijoillemme.

Lähellä olevat yritykset ja työpaikat

Jokainen oppilas hankkii itselleen työelämään tutustumisen paikan (TET) sekä harjoittelee siten neuvottelutilannetta työpaikkaa kysyttäessä. Peräseinäjoen Yrittäjät ry sekä paikalliset työpaikat suhtautuvat poikkeuksetta myönteisesti työelämän tutustumispaikan kysyjiin, ja sen ansiosta kaikki oppilaamme osallistuvat TET-jaksoihin. Tavoitteena on, että jokainen hankkii oman kiinnostuksensa mukaisen työelämään tutustumisen paikan ja tekee sen niin tarkan harkinnan jälkeen, ettei TET jää oppilaalta kesken.

Peräseinäjoki-Seura

Oppilaitamme osallistuu itsenäisyyspäivän juhlaan lipunkantajina, airuena sekä esiintyjinä. Oppilaat saavat kokemusta tilaisuuksien järjestämisestä sekä esiintymiskokemusta, ja koulu saa Peräseinäjoki-Seuralta apua kotiseututietämyksen välittämisessä oppilaille.

Peräseinäjoen opettajat ry

Oppilaat osallistuvat Peräseinäjoen joulu -lehden tekoon juttujen kirjoittajina sekä lehden myyjinä. Myyntituottoa voidaan käyttää leirikoulun tai luokkaretken rahoittamiseksi. Yhdistys jakaa vuosittain stipendejä koulullemme.

Peräseinäjoen metsästysseura

Peräseinäjoen metsästysseura tarjoaa kerran kolmessa vuodessa yläkoulun oppilaille mahdollisuuden tutustua metsästysseuran toimintaan. Oppilaat saavat tutustumiskäynnin esityksistä tietoa metsästysseuran toiminnasta ja jokainen halukas saa kokeilla savikiekkoammuntaa haulikolla sekä ilmakivääriammuntaa.

4H ja Osuuspankki

4H tarjoaa 8.-luokan oppilaille mahdollisuuden suorittaa Työelämän ajokortti ja Osuuspankki lahjoittaa osalle oppilaista ajokorttitutkimuksen kurssimaksun.

Teknoliateollisuus ry

Teknoliateollisuus ry avustaa kouluamme järjestettäessä opintokäyntejä Teknoliateollisuus ry:n jäsenyrityksiin sekä tutustumiskäynneillä alan ammatillisiin opiskelupaikkoihin. Yhdistys järjestää alan ammattilaisia sekä alalle opiskelevia informoimaan oppilaitamme ammateistaan sekä lahjoittaa vuosittain stipendejä teknisen työn opiskelijoille.

Peräseinäjoen kappeliseurakunta

Seurakunta pitää aamunavauksia säännöllisesti Toivolanrannan koululla ja Haapaluoman varhaiskasvatuskeskuksessa. Seurakunta tarjoaa lisäksi konsertteja, lähetysnäyttelyitä, kirkkovierailuja ja jumalanpalveluksia oppilaille.

Peräseinäjoen monipalvelukirjasto

Peräseinäjoen monipalvelukirjasto on Toivolanrannan koulun ensisijainen kumppani kulttuurikasvatussuunnitelman sekä koulun ja kirjaston yhteistyösuunnitelman laatimisessa. Lisäksi kirjasto tarjoaa monialaisiin opintokokonaisuuksiin tiedonhakuapua ja materiaaleja, järjestää kirjastovierailuja,

esittelee luettavaksi sopivaa kirjallisuutta ja tarjoaa tilan esimerkiksi kirjallisuuden lukemiselle, pienille esityksille tai kirjavinkkauksille.

Siirtolaisuusmuseo

Historian ryhmät vierailevat 7. luokalla Siirtolaisuusmuseossa.

Seinäjoen nuorisotoimi

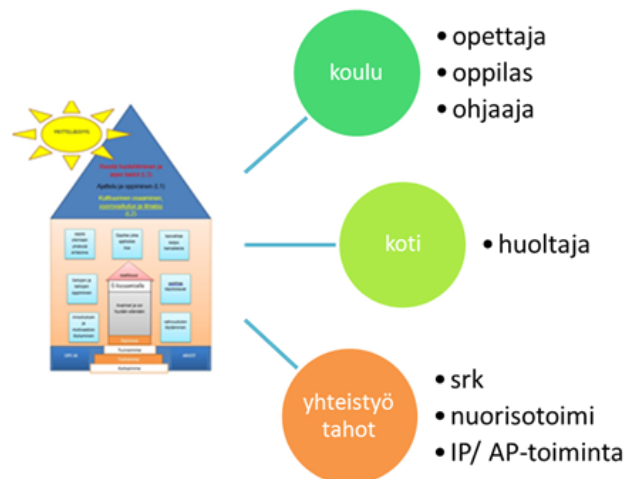
Nuorisotoimi jakaa myös syksyisin jokaiselle Ysi-pussit, jotka sisältävät tietoutta seksuaali- ja terveysasioista sekä yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta ja taloustietämyksestä.

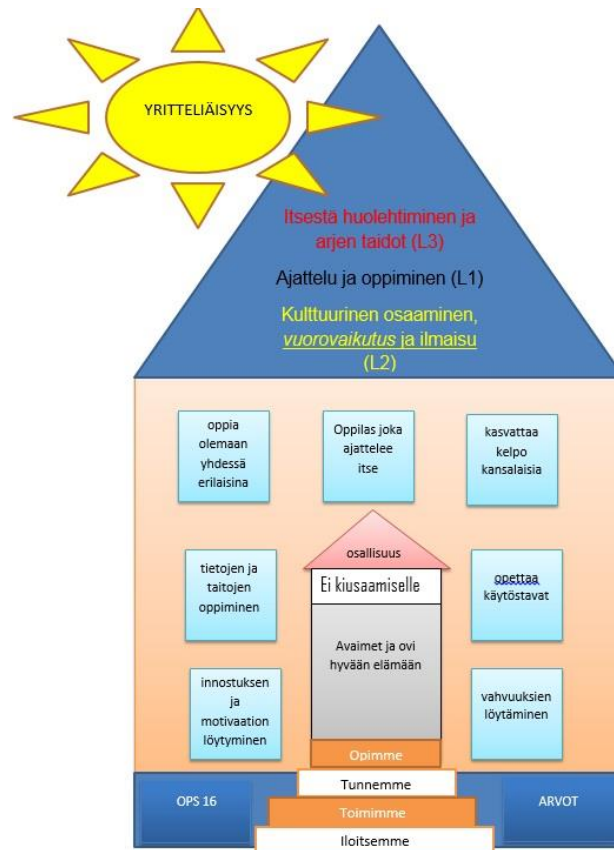
Koululinkki-toimittaja, Sanomalehti Ilkka-Pohjalainen

Koululinkkinä toimiva henkilö tutustuttaa oppilaita median toimintaan yhteiskuntaopin tai/ja äidinkielen oppitunneilla. Koulussamme järjestetään vuosittain myös sanomalehtiweekko.

2. Perusopetus yleissivistyksen perustana Toivolanrannan yhtenäiskoulussa

Toivolanrannan yhtenäiskoulun arvoperusta ja laaja-alaisten tavoitteiden painotukset

Toivolanrannan yhtenäiskoulun arvokeskustelun osallisuuden mahdollistaminen

Toivolanrannan koulussa jatkuva arvokeskustelu koulun arjessa taataan kuulemalla opettajia, oppilaita, huoltajia ja yhteistyökumppaneita. Arvokeskusteluun vaikuttavat monet asiat, kuten esimerkiksi ajankohtaisuus ja paikallisuus. Pienen yhteisön etuja ovat nopea ja välitön reagointi muuttuviin tilanteisiin.

3. Perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet Toivolanrannan yhtenäiskoulussa

Yrittäjämäinen toimintatapa näkyy eri oppiaineissa

Luovuus, sinnikkyys, itsensä kehittäminen ja motivoituneisuus koulutyötä kohtaan ovat Toivolanrannan yhtenäiskoulun kasvatuksen ja opetuksen keskeisiä kulmakiviä. Yrittäjämäinen toimintatapa ilmenee koulumme toimintakulttuurissa, oppilaiden kasvatuksessa ja opetuksessa läpileikkaavana teemana alkuopetuksesta peruskoulun päättövaiheeseen saakka. Tavoitteena on kasvattaa yrittäjyyskasvatuksen viitekehyksessä suvaitsevaisia, toiset huomioon ottavia ja moninaisuutta ymmärtäviä kansalaisia, jotka ottavat kollektiivista vastuuta läheisistään ja lähiympäristöstään.

Käsitteenä yrittäjämäinen toimintatapa viittaa taitoihin ja valmiuksiin, joita tarvitaan yritystoiminnan lisäksi myös kaikilla muilla elämänalueilla. Yrittäjämäistä toimintatapaa ei eritellä koulussamme oppiaineittain, vaan se sitoutuu jokaiseen oppiaineeseen implisiittisenä osana opetusta seuraavalla tavalla:

Luokilla 1-2:

Oppilaita opastetaan yrittäjämäisen toimintatavan alkeisiin pääosin leikin keinoin sekä ohjataan oppilaita oivaltamaan yritteliäisyyden ja yhteisöllisyyden merkitystä omassa elämässään. Keskeisenä seikkana korostuu ohjaaminen, jossa painotetaan jokaisen oppilaan luovuutta sekä henkilökohtaisia vahvuuksia

kuten myös toisten ideoiden huomioon ottamista. Virheet ja epäonnistumiset nähdään välivaiheena kohti tavoitteen saavuttamista.

Luokilla 3-6:

Syvennetään luokilla 1-2 opittuja yrittäjämäistä toimintatapaa tukevia taitoja. Yrittäjyyden tietoja ja käytäntöjä opetetaan ja linkitetään eri oppiaineisiin sopivissa yhteyksissä. Keskeisinä teemoina korostuu esimerkiksi mahdollisuuksien havainnointi ja niihin tarttuminen, oma-aloitteisuus, suunnitelmallisuus ja tavoitteellisuus, ongelmanratkaisu, luovuus ja innovatiivisuus. Opetuksessa vahvistetaan oppilaan myönteistä asennetta ja kiinnostusta omaa ja toisen työtä sekä työelämää kohtaan.

Luokilla 7-9:

Luokilla 1.-6. kumuloituneita yrittäjyyden taitoja sovelletaan enemmän käytäntöön. Oppilaita vastuutetaan eri projektien suunnittelun ja toteutuksen kautta. Kaikessa tekemisessä korostuu sisäiseen yrittäjyyteen ja muutosten myönteisyyteen kannustaminen. Opettajan rooli on ohjaava, kun oppilaat ideoivat suurimmaksi osaksi itse oppimiskokonaisuuksiaan. Keskeisinä teemoina ovat ajankäyttö ja arjen hallinta, oman talouden hallinta sekä tietoteknisten taitojen ja valmiuksien hallinta, esimerkiksi esitysgrafiikan ja pilvipalveluiden hyödyntäminen.

Esimerkkejä yrittäjämäisen toimintatavan toteutumisesta koulussamme luokilla 1-9:

- Monialaisten oppimiskokonaisuuksien avulla
- Kasvatetaan oppilaita pettymyksen sietoon
- Ohjataan oppilaita vastuunkantoon, esimerkiksi kotitehtävistä ja projektien toteuttamisista
- Aikataulujen ja oman ajankäytön organisointi (esim. urakkaviikot)
- Vanhempien ammatteihin tutustuminen (vierailut/käynnit työpaikalla)
- Asiantuntijavierailut koululla
- Järjestöyhteistyöhön tutustuminen (esim. 4H ja museovierailut)
- Omien tietojen ja taitojen kehittäminen, jokaisen yksilöllinen vahvistuminen ja vahvuuksien tunnistaminen (esim. työelämäkokeilut päiväkodissa, välkkäritoiminta tms.)
- Toisen työn arvostaminen, monipuoliset ryhmätyötaidot
- Annetaan oppilaille mahdollisuuksia suunnitella, toteuttaa ja arvioida heidän omia projektejaan
- Oppilaiden oman asiantuntijuuden vahvistaminen
- Monipuolisten oppimisympäristöjen suunnittelu ja rakentaminen niin, että oppilailakin on vaikutusmahdollisuuksia
- Medialukutaidollinen ulottuvuus (ajankohtaisten tapahtumien ja uutisoinnin seuraaminen, netiketti, sisällön tuottaminen ja sen kriittinen arviointi)
- Vahvistetaan oppilaan myönteistä asennetta ja kiinnostusta omaa ja toisen työtä sekä työelämää kohtaan, eli tutustutaan laajasti eri ammatteihin, kartoitetaan omia vahvuuksia (esim. arviointikeskustelussa)
- Omien tavoitteiden asettaminen ja niihin pyrkiminen
- Omien vahvuuksien ja erityisosaamisen tunnistaminen ja hyödyntäminen
- Itse- ja vertaisarvioinnit
- Hyvään käytökseen kannustaminen positiivisia asioita korostamalla
- Tutustuminen erilaisiin ammatteihin
- Mahdollinen vierailu Yrityskylään 6. luokan oppilaille
- Yrittäjyyteen liittyvä projekti, jonka oppilaat suunnittelevat ja toteuttavat (esim. disko, myyjäiset, kioski)

Koulun toimintakulttuurin arviointi ja kehittäminen yrittäjämäisen toimintatavan näkökulmasta

Koulumme toimintakulttuuria kehitetään luomalla monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Kokonaisuuksia suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan yhdessä oppilaiden kanssa. Prosesseja arvioidaan kolmiportaisesti: suunnitelma, toteutusvaihe ja tuotos/tulos. Suunnitteluvaiheessa opettaja ohjaa sekä antaa tarvittaessa virikkeitä ja ideoita prosessin toteuttamiseen. Toteutusvaiheessa opettaja kontrolloi käytännön toteutusta, mutta oppilaat vastaavat projektin etenemisestä. Lopuksi projekti käydään läpi oppilaiden kanssa yhdessä

arvioiden. Pohdimme yhdessä henkilökunnan, oppilaiden ja huoltajien kanssa, ovatko oppimisympäristömme monipuolisia ja ohjaavatko ne toimimaan oma-aloitteisesti ja yhteistoiminnallisesti. Kehittelemme työtapojamme siten, että yhteistoiminnallisuus korostuu sekä suunnittelu-, toteutus-, että arviointivaiheissa. Osallistamme oppilaita mukaan kaikkiin vaiheisiin mahdollisuuksien mukaan.

Toivolanrannan yhtenäiskoulussa toimii yrittäjyystoimikunta, joka pyrkii antamaan vinkkejä muulle henkilökunnalle mahdollisuussistamme koskien yrittäjämäistä toimintatapaa. Se pyrkii myös yhdessä muun henkilökunnan kanssa kehittämään käytänteitämme ja luomaan uutta. Toimintamme suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnämme jo olemassa olevat sekä mahdolliset uudet verkostomme. Yhteisopettajuus, -suunnittelu ja ryhmätyöskentely ovat osa yrittäjämäistä toimintatapaa koulussa. Esimerkiksi alkuopettajat tai saman aineen opettajat voivat yhdessä suunnitella oppikokonaisuuksia ja opetuksen toteutusta. Yhteisopettajuus mahdollistaa erilaiset ryhmittelyt opetuksessa.

Yrittäjämäinen toimintatapa valinnaisissa oppiaineissa

Yrittäjämäinen toimintatapa toimii koulussamme läpileikkaavana teemana. Tätä ajattelumallia pyritään toteuttamaan kaikissa yhteisissä ja valinnaisissa oppiaineissa esimerkiksi projektien, tiimioppimisen, luovuuden painottamisen sekä pitkäjänteisen työskentelyn kautta.

Yrittäjämäistä toimintatapaa käsittelevässä valinnaisessa kurssissa annetaan eritoten painoarvoa oppilaiden projektityöskentelylle ja tiimioppimiselle sekä yrittäjyydestä oppimiselle. Mahdollisuuksien mukaan kurssilla pyritään oppilaiden toimesta järjestämään yrittäjyyttä korostava tapahtuma, joka toteutuisi osana kouluarkea.

Vuosiluokilla 7-9

- Yläkoululaiset käyvät TET-jaksoilla tutustumassa työelämään, suunnittelevat itse päivänavauksia, ovat vastuussa koulun teemapäivinä useista työpisteistä. Oppilaskunta pyörittää koulun kioskitoimintaa ja järjestää erilaisia teemapäiviä sekä tapahtumia yhteistyössä tukioppilaiden kanssa.
- Yrittäjämäinen toimintatapa on läpileikkaavana ajatuksena sekä yhteisissä että valinnaisissa oppiaineissa. Taustalla on Seinäjoen kaupungin yhteinen yrittäjämäinen toimintamalli.

Seitsemännellä luokalla keskitytään

- itsetuntemukseen
- käyttäytymiseen ja hyviin tapoihin
- arjen hallintaan ja oman ajan käyttöön
- kädentaitoihin
- tv-taitoihin
- vastuulliseen työskentelyotteeseen
- ryhmä- ja yhteistyötaitoihin
- ryhmäytymiseen, tutustumiseen ja me-henkeen

Kahdeksannella ja yhdeksännellä luokalla syvennetään 7. luokalla opittuja taitoja sekä keskitytään

- oman talouden hallintaan
- työelämätaitoihin
- yritys- ja kouluvierailuihin
- projektiosaamiseen

Laaja-alaiset tavoitteet oppiaineittain

Matematiikka, Fysiikka ja Kemia

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- Opitaan erilaisia ratkaisutapoja tehtäviin (esim. prosenttiarvon voi laskea usealla tavalla.)

- Harjoitetaan matemaattis-luonnontieteellisten taitojen soveltamista uusissa tehtävätilanteissa ja opitaan perustelemaan saatuja vastauksia.
- Opetuksen eriyttäminen: tuetaan oppilaan motivaatiota ja uskoa hänen omiin kykyihinsä tarjoamalla mahdollisuuksien mukaan jokaiselle sopivan tasoisia tehtäviä.
- Huolehditaan, että FY-KE luokan välineistö on ajanmukainen.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- Opetuksessa tiedostetaan, että matematiikka on universaali "kieli". Samaa merkistöä ymmärretään globaalisti.
- Konkretisoidaan matemaattis-luonnontieteellisen ajattelutavan loogisuutta ja selkeyttä: fysiikan ja kemian ilmiöt voidaan konkretisoida ja todistaa empiirisesti, matematiikassa saatu tulos voidaan aina perustella ja tarkistaa.
- Käytetään keskustelevaa opetustapa silloin, kun se on mahdollista.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- Elämänhallinta: matemaattis-luonnontieteellisten aineiden tarjoamien tietojen ja taitojen hyödyntäminen arkielämässä (laskutaidot, fysiikan lait, tietotekniikka ja aineiden ominaisuudet).
- Tietotekniikan hyödyntäminen opetuksessa.

L4 Monilukutaito

- Monipuolinen ja tehokas tiedonhankinta.
- Opitaan tulkitsemaan erilaisia taulukoita, kuvaajia ja diagrammeja.
- Tavoitteena on saada oppilaille tablettitietokoneet opetuskäyttöön.
- Tutustutaan erilaisiin matematiikan, fysiikan ja kemian opetusta tukeviin tietokoneohjelmistojen käyttöön (geogebra, mathematica yms.)

L5 Tieto- ja viestintätekniinen osaaminen

- TVT-valmius. Koulullamme on oma tietostrategia: opetuksen tavoitteena on, että oppilas osaa avata tietokoneen ja etenee koodauksen kautta monipuoliseksi ja vastuulliseksi tieto- ja viestintävälineiden käyttäjäksi.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

- Osallistuvan ja yritteliään asenteen arvostaminen ja tukeminen oppitunneilla ja kotitehtävien suorittamisessa.
- Liiketoimintaan liittyvän matematiikan hallinta (esimerkiksi prosentti- ja korkolaskut yms.)
- Tehtävänantojen sijoittuminen kaupan ja liiketoiminnan aloihin.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

- Tavoitteena on, että opetus pyrkii vastaamaan kysymykseen: mihin matematiikkaa, fysiikkaa ja kemiaa elämässä tarvitaan.
- Matemaattis-luonnontieteellisen alan työpaikkojen esittely ja niihin kuuluvan työelämä tietoisuuden lisääminen.

Reaaliaineet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- tiedonetsintätaidot
- ulos luokasta tutkimaan

- vuorovaikutus, ryhmätyöt
- eri aistikanavien käyttö
- itsearvioinnin oppiminen
- toiminnallisuus
- miksi-kysymykset

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- lähiympäristön hyödyntäminen (retket, vierailut)
- asioiden tuominen paikallistasolle (pienestä suureen)
- vanhempien ja isovanhempien elämäkokemuksen hyödyntäminen
- pedagoginen draama (roolileikit)
- yritysvierailut
- pohjalaisen identiteetin esiin tuominen positiivisessa valossa

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- terveydenhoitajan asiantuntemuksen hyödyntäminen
- liikenneturvallisuus
- yrityskylä
- kuukausibudjetin tekeminen
- kestävä kehitys, kierrättäminen - koko koulu osallistuu
- tavaravaihtopiste, kirpputori, myyjäiset
- projekti teeman ympärille

L4 Monilukutaito

- erilaisten tekstien ja lähteiden hyödyntäminen
- lähdekritiikki - kuka tehnyt ja miksi, mitkä lähtökohdat
- kuvanlukutaito - mitä kuvan ympärillä tapahtuu, mihin kuvalla pyritään
- taulukot, kaaviot - esim. ympäristötiedon luontoretkestä raportti taulukoin ja kaavioin
- elokuvan, kirjan ym. analysointi eri oppiaineiden näkökulmasta

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

- perusohjelmien käyttö joka oppiaineessa (word, excel, powerpoint)
- netiketin opettaminen
- tiedonetsintätaidot (hakusanat, asiasanat)
- tuottaminen itse ja sen jakaminen
- luokkablogi, luokkalehti
- eri nettiympäristöissä liikkuminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

- yritysvierailut, ammattipäivät (äidit ja isät tulevat koululle kertomaan ammateistaan)
- työhaastattelujen harjoittelu
- myyjäiset, kirppikset, luokkaretkikeräykset ym.
- harjoitellaan luovuuden käyttöä, vastuunkantoa.
- nuori yritys, oppilaskunta ym. projektit
- ryhmätyötaitot, hyvät käytöstavat, toisten kunnioittaminen, pitkäjänteinen työskentely, vastuuntunto

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

- nuorisovaalit, oppilaskunta
- luokkakokoukset, äänestykset
- lähiympäristön kunnioittaminen - roskat roskiin, koulun pihan siivoaminen, haravointitalkoot, marjanpoimintaretket

- kierrättäminen
- omien vahvuuksien löytäminen tarjoamalla erilaisia työskentelytapoja sekä kannustamalla oman jutun löytämiseen
- yhteistyö eri tahojen, esim. seurakunnan kanssa

Äidinkieli ja kirjallisuus sekä S2

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- Opetellaan erilaisia lukutekniikoita ja opitaan esimerkiksi löytämään ydinasiat teksteistä.
- Kehitytään ajattelutaidoissa erilaisia tekstejä, esimerkiksi kaunokirjallisuutta, lukemalla ja myös kirjoittamalla.
- Opetellaan erilaisia ideointitapoja ja harjoitellaan käsittekarttojen tekoa.
- S2-oppilaiden kohdalla opettajan on tiedettävä jotakin oppilaan omasta kielestä ja kulttuurista, esim. kielen rakenteista olisi hyvä tietää jotakin, jotta ymmärtää mahdolliset ymmärrysvaikeudet.
- S2-oppilaiden kohdalla opettajien on tunnettava ne seikat, jotka voivat vaikeuttaa oppimista (äänteet, lukutavat, kirjoitusmerkit, intonaatio jne.), jotta osaa antaa näihin tekniikoita ja siten tukea oppimaan oppimista.
- Kirjoitelmissa tulee esille oma ajattelu, ja kirjoittaminen kehittää myös loogista ajattelua, koska tekstin on edettävä loogisesti.
- Väittely-, keskustelu- ja perustelutehtävät, sekä suulliset että kirjalliset, harjoittavat ajattelua.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- draamaharjoitukset
- kirjallisuuden lukeminen (esim. romaanit, eri maiden sadut, laululyriikka) ja elokuvat kulttuuria opettavina
- s2-oppilaiden oman kulttuurin esittely esim. aamunavauksessa tai teemapäivänä
- 9. luokan äidinkielen OPS melkein täysin kulttuurista osaamista (esim. kansalliseeposten yhtenäiset piirteet eri kulttuureissa, oman kulttuurin vertailu muihin)
- keskusteluharjoitukset ja esitelmät
- kuva-analyysi
- Alias, Arvaa kuka? ja muut sananselityspelit oman ilmaisun harjoittajina
- ilmaisutaito valinnaisena

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- Äidinkieli on kaiken oppimisen edellytys ja väline. Oppiminen tapahtuu kielen avulla. Kielen avulla tutustutaan omaan ja muiden maiden kulttuuriin. Kielen avulla luemme ja hankimme tietoa, jota voimme käyttää hyödyksi. Opitaan hankkimaan tietoa myös sisällysluetteloiden ja hakemistojen avulla.
- Opitaan itsenäisiä työtapoja, merkitsemään omat kotitehtävämme, huolehtimaan oikeat kirjat ja työvälineet mukaamme, huolehtimaan omista tehtävistämme sekä yhteisistä tavaroista ja tiloista. Oppimme myös toisten työn arvostamista.
- Laajat kirjallisuus- ja kirjoitelmatehtävät opettavat aikataulutusta, aikatauluista kiinni pitämistä ja vastuun ottamista.
- Ihmissuhde- ja vuorovaikutustaitoja harjoitellaan nimenomaan kielen näkökulmasta (miten sovitella, miten olla kohtelias jne.)
- S2-oppilaille suomen kielellä on tärkeä merkitys myös kotoutumisessa, sekä opiskelu- ja työpaikan saamisessa.

L4 Monilukutaito

- Äidinkielessä luetaan, analysoidaan ja tuotetaan erilaisia tekstejä, myös esim. omien elokuvien tuottaminen.
- esim. sanomalehtien eri tekstilajit, mainokset, kuvan ja tekstin yhteys

- teatterikäynnit, elokuvat, kirjallisuus
- koululehtien tekeminen (alakoulu)

L5 Tieto- ja viestintätekniinen osaaminen

- nykyajan kansalaistaito
- dokumenttien kirjoittaminen, kuvien muokkaaminen, videoiden tuottaminen ja jakaminen sekä toisten tekemien tuotosten kommentoiminen
- tiedonhallinta ja -hankinta mm. kirjoitelmiin ja esitelmiin
- tekstin tuottaminen koneella, kuvahaku
- tutkiva työskentely
- lähdekritiikki
- ryhmätekstien tuottaminen verkon välityksellä
- tietoturva ja vastuullinen verkon käyttö
- erilaiset digitaaliset ympäristöt
- simulaatioiden, animaatioiden, Powerpointin, kotisivun tekeminen
- tutustuminen blogeihin, keskustelufoorumeihin ja verkkoyhteisöihin
- sosiaalisen median opetuskäyttö
- verkostoituminen, kansainväliset hankkeet
- laitteet erilaisissa ympäristöissä mm. kirjastossa

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

- draaman keinoin työnhakutilanteiden harjoittelu
- käytännön leikit, esim. kauppaleikki alakoulun puolella
- s2-oppilaiden tekemät käytännön harjoitukset, esim. terveydenhoitajan tai keittäjän haastattelut
- sanomalehtivierailut
- keskusteluharjoitukset, kokoustekniikka

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

- Opitaan suhtautumaan median viesteihin kriittisesti.
- Harjoitellaan yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistumista yleisönosastokirjoituksia kirjoittamalla.
- Harjoitellaan keskustelua ja kokoustekniikkaa. Harjoitellaan väittelemällä osallistumaan, ottamaan kantaa, perustelemaan, kyseenalaistamaan toisten sekä puolustamaan omia näkemyksiä.
- Harjoitellaan ideointia, ehdotusten esittämistä muille sekä omien ehdotusten puolustamista esimerkiksi ryhmätöitä aloitettaessa ja työstettäessä.
- 8. luokan äidinkielen oppitunneilla käsitellään vaikuttamista esimerkiksi kielen, kirjallisuuden ja median näkökulmasta. Opitaan tunnistamaan vaikutuskeinoja ja harjoitellaan itse vaikuttamaan sekä kirjoittamalla että suullisesti.

Kielet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- Opetellaan erilaisia oppimistekniikoita, muistisääntöjä, ajatuskarttoja, päättelykykyä ja kekseliäisyyttä.
- Opetellaan kieltä monipuolisesti esim. erilaisten pelien ja leikkien avulla.
- Autetaan oppilasta löytämään itselle sopiva tapa esim. uusien sanojen oppimiseen.
- Motivoidaan kielten oppimiseen ja näkemään niistä saatava hyöty.
- Huomioidaan arvioinnissa oppilaille sopivat osiot, kuten suulliset arvioinnin muodot oppilaalle, joka ei mahdollisesti pysty sujuvaan kirjalliseen tuottamiseen.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- Tunneilla tutustutaan kohdekielen maihin ja kulttuureihin.

- Opitaan kertomaan omasta kulttuuritaustasta.
- Opitaan hyväksymään ja arvostamaan eri kulttuureja ja eri näkemyksiä. Pidetään suvaitsevaisuutta ja eroavaisuuksien näkemistä rikkautena.
- Rohkaistaan oppilaita käyttämään kielitaitoaan ja ilmaisemaan itseään paitsi kielellisesti myös esim. eleillä.
- Hyödynnetään autenttiset materiaalit.
- Mahdollisuuksien mukaan oppitunneille tuodaan vierailijoita eri maista.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- Käsitellään aihepiireinä esim. terveyttä, nettiturvallisuutta, ihmissuhteita, liikkumista turvallisesti liikenteessä ja opetellaan niihin liittyvää sanastoa ja harjoitellaan keskustelutilanteita.
- Muissa oppiaineissa opittua tietoa hyödynnetään kielten tunneilla. Esim. kun siirrytään uuteen aihepiiriin, pohditaan, mitä aiheesta jo tiedetään muiden oppiaineiden pohjalta.
- Kielten tunneilla keskitytään paljon erilaisiin arkipäivän tilanteisiin ja harjoitellaan selviytymään niissä vieraalla kielellä.
- Ennakoidaan arjessa mahdollisesti vastaantulevia kulttuurieroista aiheutuvia väärinkäsityksiä ja opitaan ottamaan ne huomioon.
- Kannustetaan oppilasta luottamaan omaan kielitaitoonsa, itsenäisesti kartuttamaan sitä ja luomaan hyvä pohja tulevaisuuden työelämän tarpeisiin.

L4 Monilukutaito

- Tekstejä lähestytään ensin esim. kuvia, kuvatekstejä ja väliotsikoita tarkastelemalla.
- Opetetaan, että tekstejä lukiessa tärkeintä ei ole kaikkien yksittäisten sanojen ymmärtäminen vaan kokonaisuuden hahmottaminen.
- Oppilasta opetetaan poimimaan tekstistä oleellisin ja soveltamaan sitä ja käyttämään sitä omissa tuotoksissa.
- Oppilaita opetetaan kehittämään omaa ilmaisua kielitaidon karttuessa ja ymmärtämään esim. ilmaisun erot arkityylin ja virallisen tekstin välillä.
- Tekstit ja kuvat ovat subjektiivisia ts. tuodaan lähdekritiikin käsite tutuksi.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

- Opetetaan hyödyntämään nettisanakirjoja ja tutkimaan niiden tarjoamia käännöksiä kriittisesti.
- Opetetaan tiedonhakua kohdekielellä erilaisista lähteistä ja niidenkin luotettavuuden tarkastelua.
- Päivitetään oppikirjojen tietoja internetin lähteistä.
- Hyödynnetään kirjasarjojen e-materiaalia (esim. ensi lukuvuonna otetaan käyttöön kirjasarjan oma sovellus oppilaiden kännyköihin).
- Oppilaiden tuotoksissa hyödynnetään monipuolisesti tietotekniikan mahdollisuuksia.
- Jatkossa pyritään perinteisten kuunteluiden lisäksi käyttämään puheen ja kuvan yhdistäviä kuunteluita.
- Opetetaan oppilaalle vastuullisuutta. Kun tunneilla hyödynnetään tietotekniikkaa, esim. tietokoneluokkaa, oppilas ymmärtää sen hyödyn eikä esim. pelaa pelejä tai ole Facebookissa.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

- Oppitunneilla tutustutaan eri ammatteihin ja opiskellaan työelämään ja työnhakuun liittyvää sanastoa.
- Tunneilla harjoitellaan työelämässäkin tarvittavia yhteistyötaitoja, kuten ryhmässä toimimista ja erilaisten projektien suunnittelua, toteutusta ja tulosten arviointia.
- Kielissä oppii sisukkuutta. Oppilaalla tulee usein vastaan tilanteita, joissa oma kielitaito ei

riitä asian ilmaisemiseen haluamallaan tavalla ja oppilas joutuu keksimään, miten voi suoriutua tilanteesta.

- Kannustetaan yritteliäisyyteen; ei luovuteta, vaan pohditaan eri tapoja ratkaista eteen tullut ongelma.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

- Oppitunneilla on aihepiireinä esim. ympäristöstä huolehtiminen, kiusaamiseen puuttuminen ja tasa-arvo.
- Tunneilla harjoitellaan erilaisia keskustelutilanteita, joissa oppilas ilmaisee oman mielipiteensä perustellen sitä ja kunnioittaen toisen mielipidettä.
- Opetetaan kielitaidon tärkeyttä vaikuttamisessa ja omien mielipiteiden esille tuomisessa.

Taito- ja taideaineet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- pitkäjänteisyys
- toistojen määrä
- ymmärrys siitä, että kerrasta ei välttämättä opi
- tavoitteet selvillä, joita kohti pyritään
- oppimisen ilo: välietapit?
- toiminnalliset työtavat
- luovuus (eri lähtökohdat)

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- Tunnistetaan oman paikkakunnan erityispiirteet; paini, pesäpallo ja Ville Ritola.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- vastuun ottaminen
- välineistä huolehtiminen yksin ja yhdessä
- turvallisten työtapojen opetteleminen ja noudattaminen
- harrastuksen tai/ja oman vahvuuden löytäminen hyvinvoinnin tueksi

L4 Monilukutaito

- erilaisten ohjeiden ymmärtäminen
- kuvalliset ohjeet
- taulukot
- sanalliset ohjeet
- monikanavainen ohje
- ohjeen soveltaminen itselle sopivaksi

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

- ideointiin
- suunnitteluun
- mallisuorituksien ja esimerkkien hakeminen
- tuotoksen tallentaminen
- esityksen esim. Powerpointin tallentaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

- työelämään tutustuminen
- vierailut eri työpaikoilla
- koulun ulkopuolisia vierailijoita

- yrittäjämäinen asenne

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

- Opitaan ottamaan osaa esim. koulun yhteisiin tapahtumiin, mikä taas rohkaisee osallistumaan tulevaisuudessa myös arkielämässä
- materiaalivalinnoilla

4. Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri Toivolanrannan yhtenäiskoulussa

Toivolanrannan yhtenäiskoulun toimintakulttuurin kuvaus

Seuraavaan osioon on koottu erilaisia toimintatapoja, joilla pyritään luomaan Toivolanrannan yhtenäiskoulun oppilaille turvalliset ja tasa-arvoiset mahdollisuudet kasvaa ja kehittyä ihmiseksi, jolla on hyvä itsetunto ja hyvät eväät elämässä selviytymiseen.

Oppimisprosessin tukeminen

- Olemalla läsnä, antamalla kuitenkin tilaa oppilaalle.
- Oppimisprosessissa tarvitaan enemmän aikaa asioiden käsittelyyn ja omaksumiseen.
- Oppilaat tarvitsevat enemmän aikuisia ympärilleen.
→ Mahdollisuus pienempiin ryhmiin.
- Opettajan tulee olla tietoinen siitä, mistä oppimisprosessissa on kyse.
- Opettaja on parhaimmillaan oppimisen mahdollistaja.
- Opettajalla tulee olla kyky kulkea kasvattajana lapsen rinnalla ja lukea oppilasta ts. löytää eri oppimistyyliä rohkeasti kokeilemalla tämän vahvuudet.
- Käytetään luovasti lapsilähtöisiä, tarkoituksenmukaisia oppimisen sisältöjä ja ympäristöjä - menemme metsään, kun saareen ei pääse.
- Sopivan opetusmenetelmän hakeminen / löytäminen kullekin oppilasryhmälle.
- Oppilaan oman aktiivisuuden tukeminen.
- Tutkiva oppiminen: oppilas etsii ja "löytää" ratkaisuja.
- Motivointi: opettaja kykenee sanomaan oppiaineestaan, mihin kulloistakin opeteltavaa asiaa tarvitaan elämässä.
- Tehdään yhteistyötä vanhempien kanssa ja hyödynnetään heidän tieto-taitoaan sekä kontaktejaan.
- Opetetaan oppimaan.
- Opetetaan opiskelutaitoja ja itsenäistä tiedonhakuja.
- Käytetään erilaisia oppimismenetelmiä: ryhmätöitä, vertaisopetusta ja hyödynnetään myös oppilaiden erityistaitoja.
- Tehdään erilaisia projekteja yhteistyössä eri aineiden kanssa. Esim. kotitaloudessa leivotaan myyjäisiin luokkaretkirahaston kartuttamiseksi ja matematiikassa lasketaan tuottoja yms.
- Annetaan kannustavaa palautetta.
- Huomioidaan tarvittavat tukitoimet.
- Tiedonsiirto opettajien välillä on tärkeää.
- Autetaan oppilasta löytämään omia vahvuuksia.
- Oppilaiden omat tiedot ja kokemukset ovat pohjana uuden asian oppimiselle.
- Tuodaan käytännön asiat, **tavoitteet**, ajankohtaiset asiat TVT:n kautta **näkyviksi oppilaille**
- Moodle/Akkuna/juliste on luokan seinällä.
  - tasaisin välein tapahtuva arviointi.
  - itsearviointiin totuttaminen ja opettaminen

- Motivoidaan ja kannustetaan; tälle pitää varata aikaa alussa. Pitää antaa esimerkkejä, näyttää kuvia/jotain konkreettista asiaan liittyvää.
- Käydään säännöllisiä kehityskeskusteluja.

Oppilas aktiivisena oppijana

- Otetaan oppilaat mukaan aktiivisiksi toimijoiksi opetussuunnitelman luomiseen, kehittämiseen ja päivittämiseen.
- Korostetaan alueellista yhteistyötä eri toimijoiden kanssa toiminnallisuutta unohtamatta.
- Opetusta pyritään monipuolistamaan mm. yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa (Kalajärven matkailualue, Ruukki, seurakunta jne.)
- Motivointia pyritään lisäämään: opetuksen painopistealueiden valinta paikallisten vahvuuksien ja mahdollisuuksien mukaan (luonto, yritykset, yms.)
- Oppilas kokee oppivansa elämää varten oman ympäristönsä aktiivisena toimijana.
- Otetaan paikallinen ympäristö huomioon (esim. vierailut).
- Huomioidaan oman kotiseudun haasteet opetuksessa.
- Oppilaiden tulisi itse oppia hakemaan tietoa ja oppilaiden tulisi tunnistaa suuresta tietomäärästä olennainen ja tärkein asia. Tavoitteena on saada oppilas ymmärtämään merkityssuhteita ja löytämään perusteluita tutkittavalle asialle.
- Oppilaille annetaan vastuuta omasta oppimisesta.
- Oppilaat ideoivat aktiivisesti erilaisia projekteja ja oppimismenetelmiä.
- Paikallinen opetussuunnitelma kannustaa oppilasta yritteliäisyyteen (esim. minä olen itse vastuussa oppimisestani).
- OPS tehdään näkyväksi oppilaille (esim. puu, jossa on oppiaineen sisällöt).
- Paikallisen opetussuunnitelman avulla pystyy osoittamaan konkreettisesti, miten oppilas pystyy vaikuttamaan lähiympäristöönsä.

Oppilaan ohjaus

- Ohjaus on oppilaan oppimiseen saattamista.
- Ohjaus mahdollistaa opettajajohtoisuuden vähentämisen ja vuorovaikutuksen lisäämisen.
- Antaa mahdollisuuden oppilaiden pehmeälle asennekasvatukselle ja motivoinnille.
- Ohjataan tiedonlähteille.
- Opetellaan lähdekritiikkiä.
- Tuodaan esille oppilaan vahvuudet.
- Tuetaan oppilasta mahdollisissa oppimisvaikeuksissa.
- Luodaan oppilaille turvallinen oppimisympäristö.
- Opettajan rooli kasvattajana on merkittävä.
- Huomioidaan erilaiset oppijat.
- Luodaan positiivisia oppimiskokemuksia ja onnistumisen elämyksiä.
- Ohjataan kehittämään itsenäisessä elämässä tarvittavia taitoja.
- Harjoitellaan ryhmässä toimimiseen tarvittavia taitoja.
- Opetuksessa huomioidaan sekä yksilö että ryhmä.
- Ohjataan oppilasta ottamaan vastuuta sekä omasta oppimisesta että elämästä.
- Ohjauksen tulee olla vuorovaikutteista. Opettajalla tulee olla kuitenkin langat käsissä, vaikka oppilaille annetaan vastuuta oppimisesta, esim. ryhmätöissä.
- Opettaja on ajan tasalla, kiinnostunut ja seuraa oppimisprosessia.
- Opettaja tarttuu ongelmiin ajoissa ja korjaa virhettä opetuksessa tai oppimisessa.
- Opettajan tehtävä on ennakoida ja miettiä eri vaihtoehtoja erittämiseen.
- Tärkeää on rinnalla kulkeminen, vuorovaikutteisuus, vahvuuksien tukeminen ja niiden löytäminen.
- Albert Einsteinin sanoin:

"En koskaan opeta oppilaitani. Yritän vain luoda heille olosuhteen, jossa he voivat oppia."

Ajattelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittäminen

- Ohjataan kannustamalla ja myönteisellä asenteella.
- Oppilasta motivoidaan ja rohkaistaan.
- Luodaan turvallinen ja salliva oppimisympäristö.
- Oppia voi monella tavalla.

- Luodaan ongelmakeskeisiä oppimistilanteita.
- Opiskellaan tiedonhankintataitoja.
- Harjoitellaan arvioimaan tiedon laatua (lähdekritiikki).
- Opetellaan soveltamaan opittuja taitoja ja tietoja.
- Vertaisopetusta hyödynnetään koulussa.
- Koulussa tehdään oppiaine- ja kouluasterajat ylittäviä projekteja. Oppilaat ovat mukana suunnittelussa.
- Oppilas ohjataan käsittelemään lukemaansa tietoa eri menetelmien avulla esim. luomalla ajatuskarttoja ja aikajanoja.
- Oppilaita ohjataan oman oppimisen arviointiin ja itsearviointiin (esim. oppimispäiväkirjat ja vertaisarviointit).
- Annetaan oppilaille mahdollisuus keskusteluun ja tehdään siitä yhteenvetoja.
- Kysytään miksi-kysymyksiä (esim. miksi tämä pitää osata).
- Tehdään monipuolista ja syvällistä itsearviointia.
- Oppimisprosesseja arvioidaan ja pohditaan (esim. palautekeskustelu).

Toimintakulttuurin kehittämistä edistetään ja arvioidaan

Yhteisöllisen toimintakulttuurin portaat

1. YKSISUUNTAINEN PROSESSI

Tässä on kyse näennäisdemokratiasta, jolloin oppilailta tiedustellaan toiveita ja mielipiteitä, mutta aikuiset ratkaisevat yksipuolisesti, mitä tullaan tekemään.

2. AIKUISET JA OPPILAAT VUOROPUHELUSSA, JOTA AIKUISET OHJAAVAT

Oppilaiden kanssa keskustellaan asioista, ideoidaan ja muotoillaan tavoitteita, mutta aikuiset ratkaisevat, mitä tehdään. Aikuisten asettamia reunaehtoja ei kyseenalaisteta.

3. LUOVA YHTEISTYÖPROSESSI

Asiat etenevät aikuisten ja oppilaiden välisessä luovassa, uusia asioita kehkeyttävässä prosessissa. Reunaehto- jen merkitystä pohditaan avoimesti ja ratkaisukeskeisesti. Aikuiset arvostavat oppilaiden tuoreita näkemyksiä ja hakevat aktiivisesti tapoja ottaa ne huomioon.

4. KOHTI ITSENÄISTÄ PÄÄTÖKSENTEKOA

Aikuiset tukevat oppilaiden itsenäistä toimintakykyä ryhmänä ja mahdollistavat

vastuunottoa yhteisistä asioista. Aikuiset tulevat apuun kriittisissä tilanteissa ja tekevät yhdessä oppilaiden kanssa asioita, joita oppilaat eivät vielä hallitse.

5. AUTONOMIA

Oppilaiden ryhmä toimii yhteisössä itsenäisesti sovituisissa rajoissa. Lähiaikuinen on toiminnan mahdollistaja, resurssien tarjoaja ja linkki laajempiin yhteiskunnallisiin järjestelmiin.

Lähde: Osallistuva oppilas-yhteisöllinen koulu; Koulun kehittämisen kansio, Leena Nousiainen, Ulla Piekkari; Opetusministeriö

Oppilas etenee ja häntä arvioidaan yhteisöllisen toimintakulttuurin portailla ikä- ja kehitystasonsa mukaisesti. Yhteisöllisesti toimintakulttuuria arvioidaan säännöllisesti lukuvuoden aikana. Arviointin tavat ja ajankohdat kirjataan vuosisuunnitelmaan.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet ja muu eheyttäminen

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien linjaaminen ja yleiset periaatteet Toivolanrannan koulussa:

Paikallisuus

- Suunnitellaan koulun **vuosisuunnitelmassa** toimintamallit, yhteydenottotavat ja ajankohdat.
- Otetaan suunnitteluun mukaan paikallisia yhteistyökumppaneita, kuten esimerkiksi yrityksiä, urheiluseuroja, museoita, maatiloja, vanhempainyhdistys, seurakunta jne.
- **Etsitään** aktiivisesti uusia yhteistyökumppaneita ja ylläpidetään toimintaa vanhojen yhteistyökumppaneiden kanssa.
Paikallisia toimijoita:
Peräseinäjoen Toive, Peräseinäjoen Yrittäjät, kirjasto, seurakunta, kaupungin nuorisotoimi, 4H, Peräseinäjoki-Seura, Peräseinäjoen metsästysseura, Pennihäät ry, poliisi
- Huomioidaan paikallistalouden mahdollisesti järjestämät piirustuskilpailut koululaisille; suunnitellaan yhdessä opettajan kanssa.
- Paikallisen perinteen vaaliminen, esimerkiksi nimetään oppimiskokonaisuus siten, että nimessä korostuu paikallisuus.
- Ollaan aktiivisesti vuorovaikutuksessa (tavataan, keskustellaan, ideoidaan yhdessä).
- Tiedotetaan paikallislehden/tai oman tiedotusväylän (blogi/nettisivut) avulla.
- Käytetään koulun ulkopuolisia tiloja (Terästalo, kunnan mökki Kalajärvellä jne.)
- Koulussamme toteutetaan joka lukuvuosi yksi koko koulun yhteinen monialainen oppimiskokonaisuus esim. matematiikkaa eri oppiaineiden sisällä eri ikäryhmissä koulun tiloja ja ympäristöä hyödyntäen.
- Käydään tutustumassa paikallisiin yrityksiin ja ilmiöihin. Matkat lähiympäristöön, esim. kierrätyksessä Etapille ym.
- Sitoudutaan ympäristön suojelemiseen (esimerkiksi paikalliset tempaukset, mm. roskienkeräyspäivä).

Ajankohtaisuus

- Kirjataan vuosikalenteriin päivitysajankohta.
Pohditaan:
  - * mitä on tehty
  - * mitä voidaan tehdä toisin
  - * mitä tehdään ajan hengen mukaisesti
  - * miten otetaan oppilaiden kiinnostuksen kohteet mukaan
  - * millä uudella tavalla asian voisi tehdä
- Huomioidaan kalenterivuoteen liittyvät tapahtumat koulun vuosisuunnitelmaa tehdessä.

- Seurataan paikkakunnan ja maailman tapahtumia sekä kalenteria.
- Reagoidaan nopeasti ajankohtaiseen ilmiöön ja toimitaan.
- Kokonaisuudessa seurataan ajankohtaista keskustelua mediassa. Lisäksi kokonaisuuteen liittyen voitaisiin haastatella asiantuntijoita tai päättäjiä.
- Tiedotetaan ja otetaan esille ajankohtaisia ilmiöitä (päähteet, liikennekäyttäytyminen, nettikiusaaminen, yms.) yhteistyössä lehdistön kanssa
- Ajankohtaiset tapahtumat maailmalla, Suomessa tai lähikunnissa liitetään oppimiskokonaisuuksiin.
- Huomioidaan teemavuoden ympärille rakentuvat kokonaisuudet.
- Hyödynnetään vuodenaajat opetuksessa (kevällä tutkitaan kevään etenemistä).
- Hyödynnetään tapahtumat opetuksessa (olympialaiset, jalkapallon MM-kisat ym).
- Seurataan kulttuurisia trendejä.
- Opetetaan kansalaistaitoja (esim. ensiaputaidot, ensisammutus jne.)
- Opetetaan tietoja ja taitoja ja pohditaan ja niiden yhteiskunnallisia merkityksiä.

Yhteiskunnallinen merkittävyys

- Pohditaan asian merkitystä oppilaan elämässä/lähipiirissä.
- Viedään opittava asia oppilaan omaan elämään, koulun ulkopuolelle.
- Huomioidaan poliittisesti merkittäviä tapahtumia.
- Otetaan huomioon esim. tasa-arvonäkökulma.
- Erilaisten projektien avulla oppilaat oppivat erilaisia taitoja, joita tarvitaan myöhemminkin elämässä:
  - vastuun ottamista
  - yhteistyön tekemistä
  - tulosten arviointia
  - yritteliäisyyttä
- Kasvatetaan kansalaisvelvollisuuksien tiedostamiseen (mm. äänestäminen oppilaskuntatoiminnan yhteydessä).
- Suunnitellaan hyväntekeväisyyskokonaisuuksia (esimerkiksi vanhusten avustaminen).

Yrittäjämäinen toimintatapa

- Oppilaissa täytyy herättää sisäinen motivaatio. Motivaation lähdeä voisi suunnitteluvaiheessa miettiä yhdessä oppilaiden kanssa; minkälaisista opiskelutavoista he kiinnostuvat.
- Nimetään vastuualueet kaikille, keksitään porkkana tavoitteen saavuttamisesta, kerätään palautetta ja niiden pohjalta suunnitellaan toimintaa eteenpäin
- Koulun vuosisuunnitelmaan kirjataan erilaisia tapahtumia (kirpputoreja, markkinoita), joita valmistellaan eri oppiaineissa
  - matematiikassa laskettaisiin kustannusarvioita
  - kuvaamataidossa tehtäisiin mainoksia
  - käsitöissä tehtäisiin myytäviä tuotteita tai myyntipöytiä ym.
- Tutustutaan Yrityskylä-toimintaan kuudennella luokalla.
- Yläkoulussa toteutetaan työelämään tutustumisjaksot.
- Korostetaan ja tuetaan luovuutta.

5. Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen

5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä Toivolanrannan yhtenäiskoulussa:

Kouluun kiinnittyminen ja poissaolojen ehkäiseminen

Koulun tehtävänä on auttaa oppilaita onnistumaan koulutyössään ja kiinnittymään kouluun. Toivolanrannan yhtenäiskoulussa rakennetaan kiinnittymistä tukevaa ja hyvinvointia ylläpitävää

toimintakulttuuria. Koulun arvopohjan mukaisesti turvallisella koulupäivällä, oppimisen ilolla, toista kunnioittavalla vuorovaitkustuksella ja oppilaiden osallisuudella.

Oppilas tulee kouluun päivittäin ja pysyy koulussa; lintsamista ja turhia poissaoloja ei hyväksytä. Koulustamme pyritään luomaan turvallinen paikka, johon kaikkien on miellyttävä tulla. Toisista huolehditaan kyselemällä säännöllisesti kuulumisia. Koulupäivän alussa todetaan poissaolijat ja tiedustellaan poissaolon syytä. Tarpeen mukaan opettaja, luokanohjaaja tai moniammatillisen oppimisen ja koulunkäynnin tuen ryhmän jäsen ottaa kotiin yhteyttä välittömästi koulupäivän aikana tai heti koulupäivän jälkeen. Opettaja sopii oman opetus- ja ohjausryhmänsä vanhempien kanssa sopivat yhteydenpitotavat.

Koulussamme noudatetaan Seinäjoen kaupungin perusopetuksen poissaoloihin puuttumisen mallia. Sen mukaan huolta herättävän poissaolomäärän raja ylittyy, kun oppilas on poissa koulusta selvityksettä yli 15h/kk. Poissaolotuntien noustessa yli 70 oppituntiin koululle kootaan monialainen asiantuntijaryhmä oppilaan opiskeluhuollon toteuttamiseksi. Jos oppilaan poissaolot jatkuvat ja ylittävät 150 tuntia siirrytään yksilölliseen opiskeluhooltoon, jossa oppilaille tehdään koulunkäyntikyvynarviointi ja laaditaan lastensuojeluilmoitus

Anotut poissaolot:

- Poissaolohakemuksen täyttäminen Wilmassa on pakollinen.
- Alle kolmen päivän poissaolot myöntää luokanohjaaja tai –opettaja Wilmassa.
- Yli kolmen päivän poissaolot myöntää rehtori Wilman kautta.

Lisäksi oppilas kysyy ja selvittää etukäteen opettajilta poissaolonsa aikana tehtävät läksyt ja opintotehtävät. Tämä tapahtuu tilanteen mukaan joko läksylomakkeen avulla tai vaihtoehtoisesti Wilma-viestein.

Järjestyssäännöt Oppilaalla on oikeus turvalliseen ja oppimista edistävään oppimisympäristöön. Yhteisillä säännöillä pyritään luomaan kaikille hyvä ja terveellinen ympäristö. Toivolanrannan yhtenäiskoulussa noudatetaan Seinäjoen kaupungin perusopetuksen järjestyssääntöjä. Niiden perusteella koululle on kirjattu järjestyssäännöt ja yleiset käytänteet, jotka tehdään selviksi ja näkyviksi. Järjestyssäännöistä muistutetaan lukuvuoden alussa ja aina tarpeen mukaan esim. kuulutuksin ja koteihin menevin tiedottein. Oppilaat sitoutuvat koulun sääntöihin ja ymmärtävät seuraamukset niiden rikkomisesta. Oppilaitaan ohjataan ottamaan vastuuta omasta koulunkäynnistään. Oppilas oppii noudattamaan aikatauluja, olemaan kohtelias ja ottamaan muut huomioon toiminnassaan. Oppilas huolehtii omista koulutarvikkeistaan ja koulun yhteisestä omaisuudesta. Sekä ulko- että sisätilojen siisteys on jokaisen vastuulla. Hän opettelee myös toimimaan kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. Mikäli oppilas rikkoo järjestyssääntöjä tai käyttäytyy muuten kouluun sopimattomalla tavalla, se johtaa ennalta määritellyn rangaistukseen tai seuraamukseen.

Koulumatkoista ja muista päivän aikana tapahtuvista siirtymistä pyritään tekemään turvallisia kiinnittämällä huomiota liikennekäyttäytymiseen. Koulun muun henkilökunnan työtä kunnioitetaan ja lähialueiden asukkaat ja muut alueella liikkuvat huomioidaan.

Koulussa toimii kaksi oppilaskuntaa luokilla 1-6 sekä 7-9 ja niiden hallitukset, jotka osallistuvat päätöksentekoon oppilaita ja opiskelua koskevissa asioissa soveltuvin osin. Oppilaskunnan hallituksen jäsenet ovat oppilaiden itsensä valitsevia. Oppilaskunnan hallituksen tärkeimpänä tehtävänä on kouluviihtyvyyden parantaminen.

Kummitoiminnalla on Toivolanrannan yhtenäiskoulussa pitkät perinteet. Sitä toteutetaan luokilla 1-4 perinteisenä kummioppilastoimintana ja

Oppilaita ohjataan aikaisempaa enemmän itse osallistumaan koulun arjen pyörittämiseen sekä ideoimaan ja kehittämään koulun toimintaa. Oppilaskunnan hallitus järjestää erilaisia omia tapahtumia ja virkistystoimintaa pitkin kouluvuotta oppilaille sekä osallistuu koulun yhteisten tapahtumien, juhlien ja tempausten suunnitteluun ja toteutukseen. Yhteisöllisyyttä lisätään ylläpitämällä ja kehittämällä yhteisiä

perinteitä. Oppilaskunnan hallitus on viestinvälittäjänä oppilaskunnan ja henkilökunnan sekä muiden kouluun liittyvien sidosryhmien välillä. Oppilailla on mahdollisuus tulla kuulluksi myös eri oppiaineiden kautta. Palautetta voidaan kerätä monin eri tavoin, esimerkiksi kaupungin eri tahojen kyselylomakkeilla, opettajien omilla palautekanavilla, sähköpostilla ja suullisesti.

Oppilaita kannustetaan ja rohkaistaan kertomaan havaitsemistaan tai kokemistaan kiusaamistilanteista ja niihin puututaan aina välittömästi. Omalta osaltaan kummi- ja tukioppilastoiminnalla sekä erilaisilla hankkeilla ja projekteilla pyritään ehkäisemään koulukiusaamista. Koulupäivän ulkopuolella järjestetään aamu- ja iltapäivätoimintaa ja kerhoja. Erilaisten taitojen oppimisen lisäksi kerhotoiminta ehkäisee syrjäytymistä.

Moniammatillinen oppimisen ja koulunkäynnin tuen ryhmä (KOTR) kokoontuu lukuvuoden alussa sovitun ohjelman mukaisesti ja tarvittaessa akuuteissa tilanteissa. Oppimisen ja koulunkäynnin tuen ryhmään voivat osallistua myös oppilaiden huoltajat oman lapsen asioita käsiteltäessä. Koko henkilökunta osallistuu oppilaan ohjaukseen jatkuvasti tilannetta seuraamalla ja raportoimalla luokanohjaajalle/luokanopettajalle tai KOTR:n jäsenelle. Muuta henkilökuntaa kutsutaan tarvittaessa kokouksiin sekä tiedotetaan koulun säännöistä, oppilaita koskevista asioista ja ajankohtaisista tapahtumista.

Yhteistyötä muiden koulujen sekä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa tehdään aktiivisesti. Kukin opettaja on oman oppiaineensa osalta itse yhteydessä oman alansa yhteistyötahoihin. Mahdollisuuksien mukaan tehdään omaan oppiaineeseen liittyviä retkiä ja vierailuja koulun ulkopuolelle sekä kutsutaan eri alojen toimijoita ja asiantuntijoita koululle.

5.2 Yhteistyö

Kodin ja koulun yhteistyö

Koti ja koulu pyrkivät yhteistyössä toimimaan lapsen parhaaksi. Vanhempainillat sekä -vartit ovat tärkeässä roolissa kodin ja koulun välisessä yhteistyössä. Vanhempia kutsutaan koulun juhliin ja tapahtumiin sekä tarjotaan mahdollisuuksia osallistua koulun arkeen.

Kodin ja koulun välisessä yhteistyössä pyritään hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa mahdollisuuksien mukaan. Vanhempia kuullaan oppilasta koskevissa asioissa, esimerkiksi suunniteltaessa oppimisen tukitoimia.

Toivolanrannan koulussa toimii vanhempaintoimikunta, joka järjestää tapahtumia sekä on tarpeen mukaan mukana koulun järjestämissä tapahtumissa. Koulun puolesta on oma edustajansa vanhempaintoimikunnassa. Luokilla saattaa lisäksi olla myös luokkakohtaisia toimikuntia, jotka ovat mukana esimerkiksi leirikoulujen sekä luokkaretkien järjestämisessä.

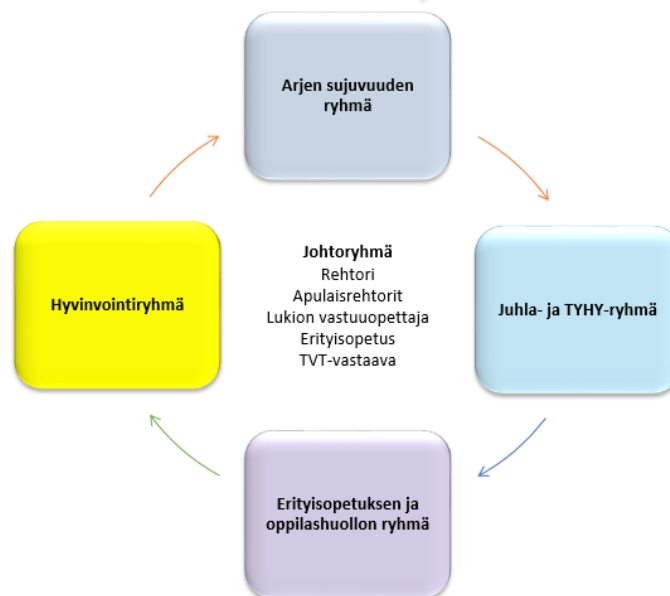
Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa

Koulumme on yhtenäiskoulu. Tämä mahdollistaa selkeän oppimispolun oppilaille. Luokat 1-9 oppilaat voivat käydä samaa, turvallista koulua. Oppilaat sekä opettajat oppivat tuntemaan toisensa kouluvuosien kuluessa.

Opettajille yhtenäiskoulu mahdollistaa monipuolisen suunnittelutyön. Opettajakunta on jaettu yhteissuunnitteluryhmiin (kuvio 1), jotka huolehtivat oman osa-alueensa kehittämistyöstä ja toteutuksesta.

TOIVOLANRANNAN YHTENÄISKOULU

Yhteissuunnitteluryhmät

TAVOITTEENA KOULUN YHTEISTEN TEHTÄVIEN JAKAANTUMINEN TASAISEMMIN → KOULUN ARKI SUJUU JOUSTAVAMMIN → TYÖVIIHTYVYYS PARANEE

Kuvio 1 Yhteissuunnitteluryhmät Toivolanrannan yhtenäiskoulussa

Opettajien yhteistyötä toteutetaan myös esimerkiksi samanaikaisopettajuutena tai erillisinä projekteina. Koulussamme järjestetään myös koko koulun kattavia tapahtumia, joihin osallistuvat kaikki vuosiluokat 1-9. Koulun sisäistä yhteistyötä tehdään varsinkin nivelvaiheissa siirryttäessä esiopetuksesta ensimmäiselle luokalle sekä kuudennelta luokalta seitsemännelle.

Yhteistyötä muiden koulujen kanssa toteutetaan esimerkiksi koulujenvälisien urheilutapahtumien järjestämisessä. Luokat tai opettajat saattavat vieraila toisilla alueen kouluilla. Retkien sekä muiden tapahtumien yhteydessä pyritään yhteistyöhön.

Yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa painottuu lähialueen järjestöihin, yrityksiin ja yhteisöihin. Mahdollisuuksien mukaan kutsutaan lähialueen yhteisöistä vierailijoita koululle sekä tehdään vastaavasti koulun puolesta esimerkiksi yritysvierailuja.

Toivolanrannan yhtenäiskoulu mukana Liikkuva koulu -ohjelmassa. Jatkamme koulun Liikunnalistamissuunnitelman toteutusta <https://www.seinajoki.fi/wp-content/uploads/2020/04/Liikunnallistamissuunnitelma-TYK.pdf>

Alakoululla on kerran päivässä 30min pitkä välitunti ja oppitunneilla on tavoitteena suosia toiminnallisuutta. Opettajat järjestävät liikunta tapahtumia Korona-pandemia rajoitukset huomioiden. Oppilaskunta ehdottaa välinehankintoja ja on mukana ideoimassa välituntitoimintaa. Vanhempia pyrimme kannustamaan edelleen myös "Liikkuva koti"-teemaan.

5.3 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Lukuvuosittain ensimmäisenä koulupäivänä koulun järjestyssäännöt käydään läpi oppilaiden kanssa ja niistä tiedotetaan myös koteihin ja muille asiaankuuluville tahoille. Varmistetaan myös, että henkilökunta on tietoinen koulun rangaistuskäytänteistä.

Jos oppilas häiritsee opetusta tai rikkoo koulun järjestyssääntöjä voidaan häntä rangaista. Rangaistuskeinoja ovat (ks. perusopetuslaki §35 ja §36):

- kasvatuskeskustelu
- poistaminen opetustilasta
- laiminlyötyjen tehtävien suorittaminen koulupäivän jälkeen (enintään 1h kerrallaan)

- vaarallisten, opetusta häiritsevien tai järjestyssääntöjen vastaisten esineiden tai aineiden haltuunotto
- jälki-istunto (enintään 2h kerralla) (jälki-istunto suoritetaan joko hiljaa istuen tai kasvatusta, opetusta ja kehitystä tukevia tehtäviä tehden, oppilaan ikä huomioiden)
- kirjallinen varoitus
- määräaikainen erottaminen koulusta

Koulun järjestyssäännöt löytyvät koulutiedotteesta ja niiden noudattamista käydään lukuvuosittain läpi yhdessä opettajien kanssa. Taulukossa 2 on esimerkkejä rikkeistä ja niiden seuraamuksista. Riketilanteen nähnyt opettaja arvioi rikkeen vakavuuden ja määrää sen seuraamuksen. Toistuvista rikkeistä määrätään jälki-istuntoa, elleivät lievemmat seuraamustoimenpiteet eivätkä kasvat keskustelut ole auttaneet.

Seuraamus Rike	Kasvatus- keskustelu <i>kirjattava</i>	Jälki- istunto <i>kirjattava</i>	Muu
Vilpillisyys koetilanteessa		X	Kokeen hylkäys, ilmoitus kotiin
Epäasiallinen käytös koulupäivän aikana	X		Opettaja arvioi seuraamuksen
Aggressiivinen käytös	X	X	Opettaja arvioi seuraamuksen Työsuojeluilmoitus Poliisi
Ulkonäköön liittyvä mieltä pahoittava kommentointi, nimittely, selän takana puhuminen tai perättömien juorujen levittäminen	X		
Epäkunnioittava käytös aikuista kohtaan	X	X	Opettaja arvioi seuraamuksen
Toistuva myöhästely oppitunneilta	X	X	Kasv.kesk.-lomake Kolmesta myöhästymisestä jälki-istunto saman 6 vko:n jakson aikana
Toisen fyysinen vahingoittaminen / Tappelut		X	
Koulun tilojen tahallinen sotkeminen / särkeminen		X	Oppilas siivoaa / korjaa jälkensä jälki-istunnossa
Alkoholin ja huumausaineiden hallussapito koulun alueella			Lastensuojelu-ilmoitus, Poliisi
Päihtyneenä olo koulussa			Lastensuojelu-ilmoitus, Poliisi

Taulukko 2 Seuraamustaulukko

Jälki-istuntorangaistusten määrää pyritään vähentämään ja ensisijaisesti käytetään kasvatuskeskustelua. Kasvatuskeskustelussa opettaja keskustelee rikkeen tehneen oppilaan kanssa. Kasvatuskeskustelun pitää rikkeen havainnut opettaja, ellei toisin sovita. Kasvatuskeskustelulomakkeeseen (KAKE) kirjataan keskustelun pääkohdat ja sopimus käytöksen muutoksesta. Lisäksi lomakkeeseen kirjataan tarvittaessa

seuranta-aika. Huoltajille ilmoitetaan kasvatustarkastuksesta niin kuin muistakin mahdollisista kurinpitotoimista. Koulu huolehtii siitä, että kaikki kurinpitotoimet kirjataan ja arkistoidaan asianmukaisesti.

Toivolanrannan yhtenäiskoulun opetussuunnitelmaa syksyllä läpikäydessä tarkistetaan ja linjataan rangaistuskäytänteitä (taulukko 2). Linjaukset tiedotetaan yhteisöllisessä opiskeluvalvontaryhmässä, jotta ohjeistus on koko henkilökunnan tiedossa. Kasvatustarkastuksia ja kurinpidollisia keinoja koskevan suunnitelman toteutumista seurataan läpi vuoden ja tarvittavista muutoksista käytänteissä keskustellaan ja sovitaan opettajankokouksissa.

Taulukossa 3 on kirjattu, mitkä ovat kuulemis- ja kirjaamismenettelyt.

Menettelytapa	Oppilaan poistaminen luokasta	Puhuttelemine	Kasvatustarkastelu	Jälki-istunto	Kirjallinen varoitus	Erottaminen määräajaksi	Vahingonteko	Tavaroiden tarkistaminen
KIRJAA PÄIVÄKIRJAAN TMV.	X	X						
SUORITA KUULEMINEN (oppilas)			X	X	X	X	X	
TEON YKSILÖIMINEN KIRJAAMISEN YHTEYDESSÄ			X	X	X	X	X	X
SUORITA KUULEMINEN (huoltaja)				X	X	X	X	
ILMOITA HUOLTAJALLE (puhelu/viesti)	X		X				X	X
HUOLTAJAN PAIKALLAOLO TILANTEESSA			Annettava mahdollisuus	Annettava mahdollisuus				
TÄYTÄ LOMAKE JA LÄHETÄ SE KOTIIN				X	X (kuulemispyytäkirja)	X (kuulemispyytäkirja)		
REHTORIN PÄÄTÖS					X			
TOIMIELIMEN PÄÄTÖS						X		
RANGAISTUKSEN MAKSIMIKESTO	Oppitunnin jäljellä olevaksi ajaksi	---	Max. 2 h.	Max. 2 h.	---	Max. 3 kk.	Max. 2h.	
HUOMIOITAVAA	Oppilaan valvonta tulee järjestää!				Menettelytapa vaihtelee opetuksen/koulutuksen järjestäjän linjauksen mukaan !	Lautakunta, jaosto <i>tmv.</i> opetuksen/koulutuksen järjestäjän linjauksen mukaan !		Palautus tilaisuuden tai työpäivän päättyttyä. Tarkastajia aina kaksi!

Perusopetuslain mukaan oikeus toimia kurinpito-asioissa on viranhaltijoilla (opettajat, rehtori). Todistajana paikalla/toimenpiteessä voi olla kuka tahansa työntekijä.

Oppilas- ja opiskelijahuollon ohjausryhmä; Kauhajoki; LM

2.10.2015

Taulukko 3 Kuulemis- ja kirjaamismenettelyt

5.4 Opetuksen järjestämistapa

Vuosiluokkiin sitomaton opetus

Vuosiluokkiin sitomatonta opetusta voidaan käyttää koko koulun, tiettyjen vuosiluokkien tai yksittäisten oppilaiden opetuksen järjestämisessä. Toivolanrannan yhtenäiskoulussa vuosiluokkiin sitomatonta opetusta tarjotaan yksittäisille oppilaille. Vuosiluokkiin sitomaton opetus on yksilöllisen opinnoissa etenemisen mahdollistava järjestely. Sitä voidaan hyödyntää esimerkiksi lahjakkuutta tukevana tai opintojen keskeyttämistä ehkäisevänä toimintatapana. (ks. perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet, luku 5).

Oppimissuunnitelmaan kirjattavat opintokokonaisuudet määrittävät maakunnallisessa opetussuunnitelmassa oppiainekohtaisesti painotettujen oppisisältöjen mukaan. Oppilaan oppimissuunnitelmassa määritellään myös, kuka koulussa on vastuussa opetuksen suunnittelusta ja arvioinnista. Vuosiluokkiin sitomaton opetus mahdollistaa sisäisen yrittäjyyden, opiskelun jaksottamisen, eriyttämisen molempiin suuntiin sekä osallistaa oppilasta ja huoltajia. Jokaiselle vuosiluokkiin sitomatonta opetusta saavalle oppilaalle tulee tehdä oppimissuunnitelma, jossa myös käsitellään oppilaan arviointi (ks. maakunnallinen OPS, luku 6).

Vuosiluokkiin sitomattoman opiskelun toteutuksen muotoja:

- Yleisopetuksessa -> Oppilas sijoitetaan tarkoituksenmukaiseen ryhmään
- Osa-aikaisessa erityisopetuksessa
- Pienluokassa
- Itsenäisesti työskennellen (kotiopetus)
- Verkko-opetuksessa

Opiskelun etenemisen mahdollisia osoittamistapoja: portfolio, kokeet ja testit, ryhmätyöt, tuntityöskentely, raportit ja tuotokset, tuotoksen tallennukset erilaisiin sähköisiin alustoihin ja tiedostoihin/kansioihin esim. Office 365.

Oppisisältöjä suunniteltaessa otetaan huomioon vuosiluokkia ja oppiaineita ylittävät rajat. Tämä edellyttää tiivistä yhteistyötä opettajien välillä.

Yhteistyötä voi toteuttaa esim. suunnittelussa, opetuksessa, samanaikaisopetuksessa, opetustiloissa, arvioinnissa ja vertaistuksessa.

Laaja-alaisen osaamisen yleiset tavoitteet korostuvat oppiaineittain. Opintokokonaisuudet suunnitellaan oppilaan vahvuuksia ja kiinnostuksen kohteita silmällä pitäen. Valinnaisuus opintokokonaisuuden sisällä määritellään yksilöllisesti. Alkuopetuksen jälkeen valinnaisuus sisällytetään opintokokonaisuuksiin. Valinnaisuudessa hyödynnetään oppilaan vahvuuksia ja mielenkiinnon kohteita. Oppilaan harrastuneisuus voidaan lukea hyödyksi opinnoissa ja valinnaisuutta suunniteltaessa.

Vuosiluokkien 1-2 keskeiset sisältöalueet

Oppisisällöissä pääpaino on äidinkielen ja matematiikan perustaidoissa. Muut oppiaineet sisällytetään laajempiin opintokokonaisuuksiin, joissa hyödynnetään kokonaisopetuksellisia menetelmiä. Esimerkiksi kirjainten oppimisessa hyödynnetään kädentaitoja ja liikuntaa. Erilaisten teemojen ympärille rakennetaan laaja kokonaisuus eri oppiaineita hyödyntäen. Yrittäjämäisen toimintatavan tavoitteet otetaan huomioon suunnittelussa ja toteutuksessa.

Esimerkiksi **jouluteema**: draama, lavasteiden teko, jouluevankeliumi, laulaminen, leikkiminen, roolivaatteiden tekeminen jne.

Opintokokonaisuuksissa korostuvat seuraavat sisällöt ja tavoitteet:

1-2 vuosiluokat

- koululaiseksi kasvaminen
- perustaidot äidinkielessä: lukemaan ja kirjoittamaan oppiminen
- perustaidot matematiikassa:
  - lukujono, kymmenylitys, 10-parit, yhteen- ja vähennyslaskut, kertolaskun alkeet

Vuosiluokkien 3-6 keskeiset sisältöalueet

Aineiden oppisisällöt käsitellään hyödyntäen äidinkielen eri osa-alueita:

- ilmaisu- ja vuorovaikutustaidot
- tekstin tuottaminen
- luetunymmärtäminen
- monimediataidot
- monilukutaito ym.

Eryteisesti kielen rakenteiden hahmottamisen ja ymmärtämisen merkitys korostuu. Opiskelussa harjoitellaan opiskelutaitoja yrittäjämäisen toimintatavan hengessä.

Matematiikan sisältöjä harjoitellaan toiminnallisilla menetelmin käytäntöön soveltaen, kuitenkin niin että perustaidot vahvistuvat ja uuden oppiminen mahdollistuu. Matematiikan sisällöissä korostuvat:

- innostuminen ja kiinnostus matematiikkaa kohtaan

- yhteyksien havaitseminen opittujen asioiden välillä
- ongelmanratkaisutaidot
- ratkaisujen järkevyyden ja tulosten mielekkyyden arviointi
- sujuva laskutaito
- kappaleiden ja kuvioiden geometrinen ominaisuuksien havainnointi ja kuvailu sekä geometrisiin käsitteisiin tutustuminen
- ohjataan oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruuden arviointi ja mittaamiseen sopivan mittayksikön valinta sekä mittaustuloksen järkevyyden arviointi

Opintokokonaisuuksissa korostuvat vuosiluokittain seuraavat sisällöt ja tavoitteet:

3-6 vuosiluokat

- sujuva luku- ja kirjoitustaito sekä luetun ymmärtäminen
- matematiikassa peruslaskutoimitukset (allekkain)
  - yhteenlasku
  - vähennyslasku
  - kertolasku
  - jakolasku
- elämänhallinnan peruselementit aika ja raha
- lähiympäristön ja sen ilmiöiden hahmottaminen

Vuosiluokkien 7-9 keskeiset sisältöalueet

Oppisisältöjen pääpaino on laajojen kokonaisuuksien hallinnassa sekä yrittäjämäisessä toimintatavassa, joka korostaa entisestään aktiivista oppilaan roolia sekä vastuunottamista opiskelusta. Opiskelu suuntautuu peruskoulun jälkeiseen elämään. Kokonaisuudet toteutetaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologista osaamista, esimerkiksi oppiaineittain voidaan koota sähköiset portfoliot.

Opintokokonaisuuksissa korostuvat seuraavat sisällöt ja tavoitteet:

Vuosiluokilla 7-9 korostuu entisestään elämänhallinta- ja suunnittelutaidot, jotka tähtäävät tulevaan aikuisuuteen ja tasapainoiseen yhteisön jäsenyyteen. Näiden taitojen harjoittelussa keskeisessä roolissa ovat opetussuunnitelman laaja-alaiset tavoitteet, joiden ympärille voidaan rakentaa erilaisia laajoja opintokokonaisuuksia.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen.

Tarkemmin aiheesta opetussuunnitelman luvussa 15.2 ja koulukohtaisessa luvussa 3.3.

Oppiaineiden tietyt sisällöt kertautuvat usealla vuosiluokalla peruskoulun aikana. Opintosisältöjä voidaan opiskella joustavasti, niin että oppiaineen sama sisältö luetaan kokonaisuutena. Kokonaisuudessa huomioidaan myös muut oppiaineet, joissa tätä aihetta käsitellään. Näin saadaan tuntiresurssit tehokkaaseen käyttöön.

Vuosiluokkiin sitomatonta perusopetusta voidaan opintokokonaisuuksista tehdä esimerkiksi seuraavien teemojen ympärille: *Suomi, Pohjoismaat, Eurooppa, maailma, vesi, terveyteen liittyvät teemat, juhlapäivät jne.*

Toisaalta opiskelu voidaan pilkkoa pienempiin oppiainekohtaisiin kokonaisuuksiin, esimerkiksi matematiikassa murtoluvut, potenssilasku, funktiot.

Esimerkki laajasta opintokokonaisuudesta

Vuosiluokkiin sitomatonta perusopetusta voidaan toteuttaa siten, että perusopetuksen Suomea käsittelevät oppisisällöt (esimerkiksi historia, kotitalous, maantieto, musiikki, kuvaamataito, suomalainen taidehistoria, äidinkieli ja kulttuuri) käsitellään yhtenäisenä kokonaisuutena.

SUOMI

Opintokokonaisuuden tavoite:

Tutustua suomalaiseen yhteiskuntaan, kulttuuriin ja ympäristöön ja luoda itselleen kokonaiskuva Suomesta. Saada eri oppiainesisältöjen osasuorituksia suoritetuksi.

Oppiaine	tavoite	toteutus	arviointi
Äidinkieli ja kirjallisuus	Tutustua suomalaiseen kirjallisuuteen. L1, L2, L4	Lue Aleksis Kiven Seitsemän veljestä ja laadi kysymysten pohjalta esitelmä.	Kirjaesitelmä.
Englanti	Oppia käymään keskusteluja englanniksi erilaisissa asiakaspalveluympäristöissä. L2, L3, L4, L6, L7	Tutustu ja opiskele äänitteiden ja oppikirjojen avulla erilaisia asiakastilanteita (kauppa, apteekki, lääkäri) englanniksi. Harjoittele.	Suullinen/nauhoitettu koe.
Ruotsi	Oppia käyttämään ruotsin kieltä erilaisissa arkipäivän tilanteissa. L2, L3, L4, L6, L7	Seuraa ruotsinkielistä sarjaa. Tee muistiinpanoja sovitusta arkipäivän tilanteista. Harjoittele keskustelua ruotsiksi.	Suullinen/nauhoitettu koe.
Uskonto	Tutustua suurimpiin uskontoryhmiin Suomessa. L1, L2, L4, L5	Tutki internetistä Suomen suurimpia uskontoja ja vertaile niiden eroja ja yhtäläisyyksiä. Laadi juliste uskonnoista.	Juliste eri uskonnoista-> sisältö ja asettelu.
Historia ja yhteiskuntaoppi	Tutustua Suomen historian merkittävimpiin ajanjaksoihin. L1, L2, L4, L5	Laadi Suomen historian tärkeimmistä kohdista aikajana. Nosta muutama kohta esiin ja kerro niistä tarkemmin.	Aikajanan tarkastaminen.
Matematiikka	Mittasuhteiden hallitseminen, mittayksiköiden käyttö laskemisessa, suurien lukujen ja laskujärjestyksen hallitseminen. L1, L2, L4	Suomen karttaa hyödyntäen erilaisia laskutoimituksia: pinta-ala, kartan suurentaminen/pienentäminen, etäisyyksien mittaaminen, omien laskutarinoiden ja laskujen esittäminen Suomen väestöstä ja väestöjakaumasta.	Erilaisista laskutehtävistä koottu kansio.
Fysiikka	Ymmärtää sovitut fysiikan lait. L1, L2, L4	Lue, kokeile ja tee raportti. Voit sovitusti raportoida suullisesti.	Tehtävän etenemisen ja raportin arviointi.

Kemia	Suomalaisesta maaperästä löytyvien alkuaineiden oppiminen. L1, L2, L4	Etsi ja laadi luettelo alkuaineista. Kerro alkuaineen ominaisuuksista ja muista tunnuspiirteistä.	Luettelon tarkistaminen. Voi liittää osaksi laajempaa kansiota (maantieto, matematiikka)
Biologia	Suomalaiseen luontoon tutustuminen. L1, L2, L4, L7	Valitse suomalainen metsätyyppi: tutustu tyyppilliseen kasvistoon ja eläimistöön. Käytä eri tietolähteitä hyväksi. Laadi tiedoistasi esitelmä.	Esitelmän arviointi.
Maantieto	Tutustua Suomen kartastoon, isoimpiin järviin, kaupunkeihin ja tuntureihin. L1, L2, L4	Käytä Suomen karttaa hyväksi. Yhdistä matematiikan kokonaisuuteen ja laadi kartan avulla laskuja. Pienennä/suurena mittakaavassa jokin valitsemasi kohde.	Laskutehtävän kansion arviointi.
Terveystieto	Tutustua suomalaiseen terveydenhuoltojärjestelmään ja osata hyödyntää sitä. L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7	Tutustu esitteiden ja internetin avulla paikkakuntasi terveydenhuoltopalveluihin. Laadi toimintaohje palveluihin hakeutumista varten.	Prosessin ja toimintaohjeen arviointi.
Musiikki	Tunnistaa suomalaisia muusikkoja ja heidän musiikkiaan. L1, L2, L4	Kuuntele eri aikakausien musiikkeja (opettaja antaa vaihtoehtoja) ja laadi niistä mieleisesi levyraati. Perustele valintasi.	Opettaja arvioi prosessia tutustumalla levyraativalintoihin ja perusteluihin.
Kuvataide	Tavoitteena julisteen laatiminen ja tutustuminen erilaisiin visuaalisiin vaikuttamiskeinoihin. L1, L2, L4, L5, L6, L7	Tutki erilaisia julisteita ja mainoksia sekä niiden tehostekeinoja. Yhdistä tehtävän toteutus uskonnon tehtävän toteutukseen.	Tuotoksen arviointi.
Kotitalous	Tavoitteena tutustua ja valmistaa suomalaisia ruokia. L1, L2, L3, L6, L7	Laadi kolmen ruokalajin menu ja valmista menusi ruoat. Tarjoile valitsemallesi henkilölle/henkilöille. Raportoi kuvaamalla prosessin eri vaiheita.	Opettaja arvioi prosessin vaiheita kuvien avulla.
Käsityö	Suunnitella ja toteuttaa jokin suomalainen historiallinen puuesine. L1, L2, L3, L6, L7	Tutki suomalaista historiaa ja siellä esiintyviä puesineitä. Suunnittele sitten itse oma versiosi ja toteuta se.	Suunnitelman, prosessin ja valmiin tuotoksen arviointi.
Liikunta	Tutustua vähintään kolmeen erilaiseen liikuntalajiin. L2, L3	Valitse kolme mieleistäsi liikuntalajia. Mahdollisuuksien mukaan kokeile kolmesti ainakin yhtä niistä, käy katsomassa paikan päällä toista ja tutustu yhden liikuntalajin sääntöihin. Osallistu sovitusti koulun liikuntatunneille.	Raportointi suullisesti opettajalle. Huoltajan allekirjoitus suorituksista. Oppituntien aikaisten suoritusten arviointi.
Oppilaanohjaus	Omien vahvuuksien ja voimavarojen tunnistaminen. L1, L2, L3, L6, L7	Henkilökohtaiset keskustelut oppilaanohjaajan kanssa. Minä-tehtävien tekeminen.	Tuokioihin osallistumisen arviointi.

tai

Oppilas, joka on kiinnostunut maatiedon opiskelusta, voisi opiskella perusopetuksen Suomea käsittelevät oppisisällöt joustavasti yhtenä opintokokonaisuutena jo vaikka peruskoulun alemmilla luokilla.

Oppiaineesta vapauttaminen

Perusopetuslain 18§:n mukaisesti oppilas voidaan vapauttaa joko kokonaan tai joiltain osin yksittäisen oppiaineen opiskelusta esimerkiksi terveydellisistä syistä. Tällaisessa tapauksessa päätökseen tulee liittää lääkärintodistus. Jos oppilas on vapautettu kokonaan oppiaineen opiskelusta, ei hänelle anneta todistusarviointia ko. oppiaineessa. Tämä merkitsee sitä, että oppiainetta ei mainita todistuksessa. Jos oppilas on vapautettu oppiaineen jostakin/joistakin osa-alueista, vapautettuja osa-alueita ei oteta huomioon arvioinnissa. Oppilaalle, joka on muutoin kuin tilapäisesti vapautettu jonkin aineen opiskelusta, tulee järjestää vastaavasti muuta opetusta tai ohjattua toimintaa. Erityisistä opetusjärjestelyistä tehdään hallintopäätös, minkä jälkeen oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma. Oppimissuunnitelmassa kuvataan konkreettisesti, miten oppilaan opiskelu toteutetaan käytännössä. Erityistä tukea saavalla oppilaalla päätös tehdään osana erityisen tuen päätöstä ja edellä mainitut asiat kirjataan HOJKS:iin.

Erityisiä opetusjärjestelyitä voi olla esimerkiksi vamman tai sairauden perusteella tehtävä vapauttaminen liikunnan jonkin osa-alueen opinnoista. Tällaisia syitä voivat olla vaikkapa vaikea hahmotushäiriö, joka estää pallopelit, tai tasapainovaikeus, joka tekee luistelun mahdottomaksi.

(Lähde: Opetusneuvos Pirjo Koivula, luento 7.10.2015)

Opintojen etenemisen ja opintokokonaisuuksien suorittamisen seuranta ja arviointi

Arvioinnissa tuotoksen arvosana huomioidaan kaikissa oppiaineissa, joita opintokokonaisuus koskee. Vuosiluokkiin sitomattomassa opetuksessa numeerinen arviointi tapahtuu kerran lukuvuodessa tai kun kokonaisuus saadaan suoritettua. Väliarviointia voi antaa suullisesti ja kirjallisesti opintokokonaisuuden suorittamisen aikana. Arviointi tapahtuu suhteessa oppilaan oppimissuunnitelmassa tai henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa määriteltyihin tavoitteisiin. Oppilaiden kannalta oleelliset ydinsisällöt on määriteltävä ja varmistettava näin, että oppilaat hallitsevat tarpeelliset perustaidot. Arkielämän kannalta oleelliset taidot on huomioitava ydinsisältöjä mietittäessä. Jos oppilas hallitsee perustaidot, on oppiainesisältöjä hyvä lähteä eriyttämään ylöspäin.

Päivittäin tapahtuva arviointi on pääasiassa sanallista arviointia ja ohjausta. Tarkemmat arviointitavat sekä mahdollisen väliarvioinnin ajankohta määritellään henkilökohtaisessa oppimissuunnitelmassa tai HOJKS:ssa.

Lukuvuosiarviointi on kuten opetussuunnitelman perusteissa luvussa 6.4.2. määritellään ja miten maakunnallisesti sekä kaupungin tasolla on linjattu.

Tuntijako

Opintokokonaisuudet pyritään suunnittelemaan siten, että maakunnallisesti määritelty tuntijako toteutuu.

Joustava perusopetus

Joustavaa perusopetusta (JOPO) tarjotaan Seinäjoella keskitetysti Seinäjoen Yhteiskoulussa. Joustavaan perusopetukseen hakeudutaan Yhteiskoulun ohjeiden mukaisesti. Oppilaanohjaaja auttaa tarvittaessa hakemisessa.

Sairaalaopetus

Sairaalaopetusta järjestetään Seinäjoella Ruutipuiston koulussa. Oppilaan ollessa sairaalaopetuksessa päävastuu yhteydenpidosta sairaalakoulun kanssa on luokanopettajalla tai luokanohjaajalla.

Yhdysluokkaopetus

Yhdysluokkaopetuksen periaatteita voidaan soveltaa opettaessa valinnaisia aineita sekä pienluokkaopetuksessa ja yleisopetuksessa joustavin ryhmittelyin. Valinnaisaineryhmät muodostuvat 4-6 - luokilla eri vuosiluokkien oppilaista. Erityisopetuksen ryhmissä, joissa opiskelee usean luokkatason

oppilaita, yhdysluokkaopetusta toteutetaan oppilaiden yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Tällöin käytetään yleisopetuksen opetussuunnitelman tuntijakoa. Mahdolliset poikkeamat tuntijaosta määritellään oppilaan henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa. Yhdysluokkaopetuksen toimintatapoja voidaan hyödyntää myös joustavissa opetuksen järjestämisen malleissa, joissa soveltuviissa oppiaineissa yhdistetään usean luokka-asteen sekä yleisopetuksen että pienryhmien oppilaita.

Ideoita yhdysluokkaopetukseen tai sen soveltamiseen:

- Toiminnallisuus
- Joustavat ryhmittelyt
  - esimerkiksi alkuopetuksessa lukemisen tason mukaan
  - oppimistyylin mukainen ryhmittely
  - eriyttäminen ylös- ja alaspäin
    - mahdollisesti myös lukio- tai ammatillisten opintojen suorittaminen
- Projektit
- Monialaiset oppimiskokonaisuudet
- Tilojen joustava käyttö
- Tieto- ja viestintätekniikan hyödyntäminen opintokokonaisuuksien suorittamisessa
  - yhteistyö yli vuosiluokkien
- Edistyneempien oppilaiden hyödyntäminen tutoreina

Yhdysluokkaopetus Haapaluoman varhaiskasvatuskeskuksessa:

Haapaluoman varhaiskasvatuskeskuksessa toimii yksi luokka, jossa ovat samanaikaisesti oppimassa esikoululaiset sekä 1.- ja 2.-luokkalaiset. Varhaiskasvatuskeskuksen lastentarhanopettaja vastaa esikoululaisten kielellisten ja matemaattisten valmiuksien opettamisesta, muissa oppiaineissa toimimme yhdessä. Esikoululaisten päivä kestää neljä tuntia, jonka jälkeen 1.- ja 2.-luokkalaisilla on jakotunteja. 1.-luokkalaisilla jakotunteja on viikossa neljä ja 2.-luokkalaisilla viisi. 2.-luokkalaisilla yhden lisätunnin tuo englannin kielen opiskelu.

Yhdysluokkaopetuksessa hyödynnämme monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Kulloiseenkin oppimiskokonaisuuteen integroidaan kaikki mahdolliset oppiaineet. Vaadittavat tehtävät eriytetään siten, että jokainen suoriutuu niistä omalla tasollaan. Kunkin oppiaineen vuosiviikkotunnit määräytyvät alkuopetuksen viikkotuntien mukaisesti.

Yhdysluokassa opiskelu toteutetaan mahdollisimman toiminnallisesti ja sillä periaatteella, että kaikki tilat ovat oppimistiloja. Hyödynnämme paljon pistetyöskentelyä ja lähiympäristöä. Oppilas on aktiivinen oppija tutkien ja kysellen.

Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Etäyhteyksien ja -opetuksen tavoitteet ja sen hyödyntäminen Toivolannan yhtenäiskoulussa

Etäyhteyksien ja -opetuksen *tavoitteena* on organisoida etäyhteydet siten, että ne tukevat tehokkaasti oppilaan oppimista ja hyödyntävät koko Seinäjoen opettajakunnan osaamista lisäten koulujen välistä yhteistyötä. Oppilaan, koulunkäynninohjaajan ja opettajan TVT-aidot tulee olla sellaisella tasolla, että etäopetukseen tarvittavan laitteiston käyttö on sujuvaa ja vaivatonta.

Etäopetusta *hyödynnetään* niissä aineissa, joissa oppilasryhmä jää niin pieneksi, ettei opetusta voida järjestää Toivolannan yhtenäiskoulussa. Tällaisia oppiaineita koulussamme ovat olleet espanjan ja elämäntutkimuksen opetus. Oppilaan sairastuessa koulullamme on valmiudet järjestää etäopetusta oppilaan kotiin, mikäli se on tarpeen infektioriskin tai pitkän toipilasajan vuoksi.

Etäopetuksen järjestämisen käytännöt ja yhteiset toimintatavat sekä eri toimijoiden vastuut

Etäopetus järjestetään opetussuunnitelmatyön mukaisesti yhteistyössä eteläpohjalaisten koulujen ja kuntien välillä. Käytännössä etäyhteyksien hyödyntämistä tapahtuu valinnaisten kielten ja katsomusaineiden opetuksessa. Etäopetusta varten Seinäjoen koulutoimessa on käytössä Adobe Connect -ohjelmisto. Yksittäisen oppilaan etäopetuksessa käytetään oppitunnin aikana Microsoft Lync -ohjelmaa. Toivolanrannan yhtenäiskoululla on etäopetuksen peruslaitteisto (kamera, tietokone, mikrofoni ja kuulokkeet). Atk-yhteyksistä, laitteiden toiminnasta ja huollosta vastaa Seinäjoen kaupungin Tietohallinto.

Etäopetustunnit organisoidaan kaupungin tasolla myös lukujärjestysteknisesti niin, etteivät ne mene oppilaiden luokkatuntien kanssa päällekkäin. Opettaja on vastuussa etäopetuksesta ja koulunkäynninohjaaja avustaa oppilasta sekä huolehtii tekniikasta etäopetusta vastaanottavassa koulussa ko. etäoppitunnin ajan.

5.5 Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Kerhotoiminta

Koulun kerhotoiminta on koulun ulkopuolista ohjattua toimintaa. Se on maksutonta oppilaan oikeuksiin kuuluvaa perusopetusta. Käytännössä oppilaalla on mahdollisuus osallistua koulupäivän jälkeen esimerkiksi bändi-, palloilu- puukäsityö- tai käsityökerhoon omien intressiensä mukaan. Oppilas voi käydä kerhoissa kokeilemassa eri harrastusmuotoja ja löytää uusia motivoivia mielenkiinnon kohteita arkeen.

Kokeilunomaisuus ja osallistuminen auttavat oppilasta kehittämään omaa itsetuntemustaan ja käsitystä siitä, kuka hän on. Kerhotoiminnan tärkeitä tavoitteita ovat yhteisöllisyys ja osallisuus. Myönteiset yhdessä tekemisen kokemukset tuottavat iloa ja virkistystä oppilaan arkeen tukien kokonaisvaltaista kasvua. Opetuksessa painottuvat oman lahjakkuuden, luovuuden, sosiaalisuuden sekä yhteistyötaitojen kehittäminen. Lisäksi kerhotoiminnan avulla voidaan lyhentää lapsen ja nuoren yksinäistä aikaa esimerkiksi vanhempien ollessa töissä.

Koulukirjastotoiminta

Mahdollistaa aktivoivan ja virikkeellisen oppimisympäristön opiskelun tueksi huomioiden oppilaiden yksilölliset kiinnostuksen kohteet. Tavoitteena on innostaa oppilasta omaehtoiseen lukemiseen sekä motivoida oppilasta hakemaan tietoa eri lähteistä, mikä kehittää myös kriittistä tiedonhakutaitoa. Käytännössä kirjasto tarjoaa mahdollisuuden lainata kirjoja, padeja ja sähköisiä opetusmateriaaleja. Yhteistyö lähikirjaston kanssa. Oppilaiden osallistaminen erilaisten vastuutehtävien myötä. Kaupungin kirjastoauto YKÄ käy Haapaluoman varhaiskasvatuskeskuksessa kerran viikossa.

Kouluruokailu

Kouluruokailun tavoitteena on tukea oppilaiden hyvinvointia, terveyttä ja sosiaalisia suhteita luoden yhteyden paikalliseen suomalaiseen kulttuuriin. Oppilas on oikeutettu maksuttomaan ateriaan jokaisena työpäivänä. Toivolanrannan yhtenäiskoulussa ruokailu toteutetaan ohjattuna valvotussa tilassa. Listat valvontavuoroista yläkoulun ruokailuun tehdään lukuvuoden alussa.

Kouluruokailu tukee koulun opetustyötä, johon kuuluu tärkeänä osana tapakasvatus. Hyviin ruokailutapoihin ja toisten ihmisten kunnioittamiseen kiinnitetään huomiota jokapäiväisessä ruokailussa. Kouluruokailussa voidaan tutustua myös kansalliseen ja kansainväliseen ruoka- ja tapakulttuuriin. Kouluruokailussa opetetaan kunnioittamaan ruokaa kestävän kehityksen periaatteita noudattaen. Oppilasta kasvatetaan nauttimaan ruoasta sopivina annoksina siten, että päivittäinen hävikki jäisi mahdollisimman pieneksi.

Kouluruokailun järjestäminen tapahtuu yhteistyössä ruokailusta vastaavan henkilöstön ja opetushenkilöstön kanssa. Ruokailua suunniteltaessa huomioidaan oikeat ravitsemussuositukset sekä pyritään ennaltaehkäisemään väärät ravitsemustottumukset. Lisäksi koulun toimintakulttuuriin kuuluu oppilaita osallistavien teemapäivien ja -viikkojen toteuttaminen. Oppilaita kannustetaan osallistumaan

ruokailun suunnitteluun, sisältöjen ja toiminnan arviointiin. Ruokailun viihtyisyyttä edistetään yhteisten sääntöjen ja tapojen avulla.

Oppilaiden yksilölliset ruokailuun ja terveyteen liittyvät tarpeet tulee sopia huoltajan toimesta kouluruokailun järjestäjän kanssa hyödyntäen kouluterveydenhuollon tukea. Ateria on koostettu lääkärin tai terveydenhoitajan lausunnon ja ohjeiden mukaan. Erityisruokavaliota tarvitsevat ruokailijat ottavat ruokansa omasta linjastostaan.

Välitunnit

Alakoulun oppilaat viettävät välitunnit ulkona valvotusti sään mukaan pukeutuneina. Yläkoululaiset viettävät osan välitunneistaan sisällä valvotusti, osan he viettävät ulkona. Välituntien valvontavuorolistat laaditaan lukuvuoden alussa. Välituntialueina toimivat koulujen piha-alueet tarkasti rajattuina. Välituntialueelta saa poistua vain välituntivalvojan luvalla.

Välituntien turvallisuutta valvotaan jatkuvasti. Välituntialueilla ei saa ajaa polkupyörillä, potkulaudoilla tai muilla vastaavilla välineillä. Kiviä tms. ei heitellä. Lumipalloja saa heittää vain niille osoitetulla alueella. Välitunneilla pyritään rauhanomaisiin leikkeihin ja toisten välituntitekemisiä kunnioitetaan. Miniareenaa käytetään vuorolistan mukaan. Ympäristöstä huolehditaan yhteisvastuullisesti. Kellojen soitua tunnille siirrytään välittömästi mutta rauhallisesti.

Välitunneille voidaan myös kehittää tavoitteellista toimintaa. Haapaluoman varhaiskasvatuskeskuksessa yhdellä pitkällä välitunnilla viikossa on ohjattu liikuntatuokio.

Koulussamme suunnitellaan pitkän välitunnin toimivuutta, joka lisäisi oppilaiden liikkumista ja mahdollistaisi opettajille yhteistä suunnittelu-aikaa.

Päivänavaukset

Päivänavauksien tavoitteena on saada oppilaat ajattelemaan itseään tärkeänä osana yhteiskuntaa. Jokainen voi oikeita valintoja tekemällä vaikuttaa sekä välillisesti että välittömästi ympäristöönsä.

Päivänavaus toteutuu keskusradion kautta vuoden jokaisena työpäivänä siten, että opettajat, oppilaat ja seurakunta pitävät erilaisista teemoista valistavia puheenvuoroja.

Toivolanrannan koulussa kaikki yläkoulun luokat pitävät päivänavauksia. Kun oppilaat valmistavat itse päivänavauksensa, he oppivat vastuuta ja toimimaan entistä paremmin ryhmässä.

Haapaluoman varhaiskasvatuskeskuksessa aamuhetkeen kokoontuvat kaikki varhaiskasvatuksen lapset (0-9-vuotiaat). Päivänavaukset ovat toiminnallisia.

Juhlat

Perusopetusasetuksen mukaan juhlat kuuluvat yhteisiin tapahtumiin, joiden tavoitteena on edistää oppilaiden hyvinvointia ja yhteisöllisyyden tavoitteen toteutumista. Toivolanrannan yhtenäiskoulussa kunnioitetaan perinteitä ja ne näkyvät koulun juhlien suunnittelussa sekä järjestelyissä. Perinteisiä isompia juhlia ovat koulun joulu- ja kevätjuhlat, joiden järjestelyissä hyödynnetään yhteistyötä eri luokka-asteiden kanssa. Yhteisten tapahtumien suunnittelussa sekä toteuttamisessa hyödynnetään koko koulun väen laaja-alaista osaamista, prosessinomaista työskentelyä ja koulun omaa toimintakulttuuria tuoden se näkyväksi. Suunnitelman toiminnan toteuttamiseen tekee opetuksen järjestäjä.

Haapaluoman varhaiskasvatuskeskus järjestää oman joulujuhlan. Muuten varhaiskasvatuskeskus osallistuu Toivolanrannan yhtenäiskoulun juhliin.

Koulussamme kehitetään juhlakulttuuria. Vanhemmat (vanhempainyhdistys) ja oppilaat otetaan mukaan suunnitteluun ajankohdat. Vastuasiat ja käytänteet sovitaan vanhempien kanssa etukäteen. Kaikkien oppilaiden ja huoltajien tullen ja toteutukseen.

Retket, opintokäynnit ja leirikoulut

Koulussamme toteutetaan retkiä ja opintokäyntejä resurssien mukaan. Koulun vuosisuunnitelmassa tarkennetaan kohteet ja noudattaa yhdessä sovittuja asioita.

Koulukuljetukset

Oppilaaksi ottamisen päätöksessä mainitaan, onko oppilas oikeutettu koulukuljetukseen. Oikeutta koulukuljetukseen voi hakea myös niille oppilaille, joille kilometriraja tai muut kuljetuksen kriteerit eivät täyty. Seinäjoen kaupungin internetsivuilta löytyy lisää tietoa.

- Erilaisissa projekteissa kehitetään ja harjoitellaan
  - ongelmanratkaisutaitoja
  - oman työn suunnittelua
  - arviointia
  - ryhmätyötaitoja
  - tavoitteiden asettamista
  - oman ja toisten töiden arvostamista
  - oikean ja väärän ymmärtämistä →korkea moraal

Rohkeus epäonnistua antaa mahdollisuuden uuden oppimiselle!

Osallisuus

- Oppilaat otetaan mukaan jo suunnitteluvaiheessa, kysellään, keskustellaan, ideoidaan. Tälle täytyy varata aikaa!
- Jaetaan kaikille oppilaille vastuuta mahdollisuuksien mukaan ja kannustetaan yhteistyöhön ja toisten huomioonottoon.
- Kaikki (opettajat, oppilaat, yhteistyötahot) osallistuvat suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin.
- Valitaan vuosittain vastuuryhmä, jossa on edustus alakoulusta, yläkoulusta ja lukiosta (opettajat & ohjaajat). Ryhmä suunnittelee kokonaisuutta ja jakaa työtehtävät.
- Oppilaiden ja henkilökunnan harrastustoiminnan taitojen hyödyntäminen koulun arjessa.
- Kaikki osallistuvat oman ja yhteisten projektien suunnitteluun ja arviointiin.
- Aktiivinen oppilas (tietää roolinsa ryhmässä).
- Käytetään yhteistoiminnallisia oppimismenetelmiä (YTO).
- Huomioidaan erilaiset persoonat ja hyödynnetään vahvuudet.
- Erilaisiin teemoihin ja tapahtumiin laaditaan oppilaille ennako- ja/tai raportointitehtäviä (yhteydenotto yrittäjiin, tapahtuman järjestelyt jne.), jotka integroidaan oppiaineisiin.
- Oppilaat valitsevat teeman, työtavat ja tehtäväjaon. Korostetaan yksilön vastuuta.
- Oppilaat raportoivat (kirjoittaen, kuvaten jne.) ja arvioivat omaa ryhmäänsä ja työskentelyään loppuraporttina/oppimispäiväkirjana tai koulun kotisivuille.

- Pidetään säännöllisesti yhteyttä paikallisiin yrittäjiin ja yrityksiin sekä yhteisöihin. Sovitaan tapaamiset ja tulevat kokousajankohdat.
- Tehdään töitä projektiluonteisesti "yritys viikon ajan"- tyyppisesti oikeiden/paikallisten yritysten tiloissa. Oppilaat voisivat suunnitella tuotteen, mainostamisen, markkinoinnin jne.
- Projektiluonteisissa toimintatavoissa korostuu yksilön vastuu suunnittelussa, aikataulutuksessa ja toteutuksessa.
  - Oppilaiden itsearvioinnilla ohjataan arvioimaan omaa toimintaa yritteliäisyyden näkökulmasta.

Arvot ja laaja-alaiset tavoitteet

- Arvot ja laaja-alaiset tavoitteet on oltava jokaisella tiedossa.
- Määritellään, miltä arvopohjalta lähdetään liikkeelle ja mihin tavoitteisiin pyritään.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

- erilaisuuden hyväksyminen
- käytöstavat

Ajattelu ja oppiminen (L1)

- löytää oman juttunsa - kaikkien ei tarvitse olla huippuja kaikessa
- vahvuuksien löytäminen (oman roolin valinta projektissa)
- yritteliäisyys
- innokkuus oppimiseen

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

- itsensä ja muiden arvostaminen
- opitaan huomioimaan muita ja välittämään aidosti heistä
- erilaisuuden/ainutlaatuisuuden arvostaminen
- oppilaiden yhteistyö
- yhteistoiminnallisuus

Arviointi toteutetaan

- Suunnitteluvaiheessa määritellään (yhdessä oppilaiden kanssa) tavoitteet työlle/projektille.
- Arvioinnissa jokainen oppiaine peilaa oppimista tavoitteisiin.
- Tehdään vuosittaiset kyselyt oppilaille, palautekeskustelu aina kokonaisuuden loppuksi, oppilaan itsearviointi.
- Käytetään erilaisia seuranta- ja itsearviointitapoja
  - itsearviointi, ryhmissä/luokittain toteutettava arviointikeskustelu
- Käytetään reflektovaa/osallistuvaa arviointia mm. keskustellen.
- Arvioinnissa huomioidaan tasapuolisesti erilainen osallistuminen.
- Verrataan, miten henkilökohtaiset/ryhmän tavoitteet ovat toteutuneet.
- Tapahtuman jälkeen suoritetaan palautekysely, jossa tiedustellaan mitä opittiin ja mikä jäi askarruttamaan. Annetaan palautetta oppilaiden käytöksestä ja toiminnasta.
- Otetaan mahdolliset yhteistyötahot mukaan arviointiin.

Oppilaiden osallistuminen monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun

Oppilaskunnan jäsenet keräävät ideoita luokistaan ja koostavat oppilaskunnassa niistä järkevän ehdotuksen opettajien suunnittelukokoukseen. Opettajat voivat valita esim. 2 - 3 teemaa, joista oppilaskunta äänestää mieluisimman. Oppilaat voivat ehdottaa sekä teemaa että myös yksittäisiä työtapoja, vierailukohteita jne. Monialaisen kokonaisuuden toteuttamisen jälkeen oppilailta (ja opettajilta) kerätään laajasti palautetta, jota käytetään seuraavan vuoden suunnittelun pohjana.

Suunnittelupalavereja pidettäisiin muutaman kerran vuodessa eli yksi syyslukukauden alussa sekä toinen kevätlukukauden alussa ja aina niin, että oppilaiden edustajat ovat mukana. Näissä tilaisuuksissa pohditaan, millaiset teemat monialaisissa kokonaisuuksissa olisivat oppilaiden näkökulmasta mielekkäitä ja osana heidän kokemusmaailmaansa. Lukukauden alussa kootaan suunnittelutiimi opettajista ja oppilaista, jotka tuovat esiin oppilaiden äänen. Lukuvuoden ajan aulassa on boksi, jonne oppilaat voivat jättää ehdotuksiaan tulevista monialaisista teemoista.

Koululla järjestettävien juhlien toteuttaminen olisi pääasiassa oppilaiden vastuulla, opettajien johdolla. Järjestelyitä toteutetaan oppitunteilla, teema-/projektipäivinä ja koulun kerhoissa.

- helppo integroida yhteistyökumppanit mukaan
- kutsua huoltajia, kyläläisiä, yhteistyökumppaneita
- tanssiaiset
- tarjoilut
- käytöstävät

Oppilaiden osallistuminen monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteutukseen

Toteutetaan monialaisia kokonaisuuksia oppilaslähtöisesti. Toteutustapojen tulisi erota "normaaleista" opetusmenetelmistä ja oppilaan roolin korostua opettajalähtöisen opetuksen sijaan.

Käytetään toiminnallisia oppimismenetelmiä ja luodaan kokonaisuudet, joista oppilaiden on otettava vastuu. Käytetään, mikäli teemaan sopii, käännteistä opetusta (flipped learning), jossa oppilaat opettavat. Tätä on helppo yhtenäiskoulussa käyttää myös siten, että vanhemmat opettavat nuorempiaan tai nuoremmat vanhempiaan.

Korostetaan oppilaiden omaa vastuuta suunnittelussa sekä käytännön toteutuksessa. Opettaja luo tietyt raamit, joiden parissa toiminta tapahtuu, mutta oppilailla on itse mahdollisuus tuoda esiin persoonallisuuttaan työn parissa.

Toiveet esiin:

- oppilaskunta
- luokan ideariihet
- kyselyt
- äänestykset
- keskustelut

Juhliin oppilaat voisivat suunnitella tai tehdä mm.:

- väriteemat
- pukuja
- koristeet
- kattauksen
- tarjoilun ym.

Oppilaiden osallistuminen monialaisten oppimiskokonaisuuksien arviointiin

Painotetaan arvioinnissa itsearviointia ja vertaisarviointia. Pyydetään myös oppilaita ensin asettamaan tavoite kokonaisuudelle ja arvioimaan oppimistaan suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Pyydetään oppilaita arvioimaan myös kokonaisuuden onnistumista ja miettimään kehittämissuhteita seuraavia vuosia varten. Kehittämissuhteet kirjataan huolellisesti ylös, jotta niitä voidaan käyttää pohjana seuraavan vuoden suunnittelutyössä.

Arvioidaan myös oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä kokonaisuuden aikana sekä ryhmätyötaitoja.

Arvioinnissa korostetaan itsensä kehittämisen näkökulmaa ja henkilökohtaisuutta. Kun kaikki tekevät itsearviointia ja vertaisarviointia, se kehittää käsitystä itsestä oppijana. Projektin jälkeen itse- ja vertaisarviointiin varataan riittävästi aikaa.

Arvioinnissa korostuu:

- oppilaan ja opettajan kahdenkeskiset keskustelut
- omien tavoitteiden saavuttaminen
- erilaisia arviointitavat ja monipuolisuus
- vertais- ja itsearvioinnit
- opettajan arvio keskeinen
- huomioidaan asenne, aktiivisuus ja oma-aloitteisuus

Eri oppiaineiden yhteistyön organisointi monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa

Teema päätetään hyvissä ajoin ja valitaan opettajista tiimi, joka valmistelee kokonaisuutta. Teemat valitaan siten, että eri opettajat ovat eri vuosina vetovastuussa, ja opettajille varataan YT-aikaa kokonaisuuden suunnitteluun. Koko opettajakunta kuitenkin osallistuu kokonaisuuden suunnitteluun ja ehdottaa oman oppiaineen näkökulmasta teemaan sopivia sisältöjä, työtapoja ja sisältöjä. Eri oppiaineiden panostus vaihtelee teeman mukaan.

Jokaiselle vuodelle valitaan teemaan liittyen yksi tai kaksi yhteistyötahoa, jonka tai joiden kanssa tehdään aktiivisesti töitä. Tämä helpottaisi myös suunnittelua ja yhteistyötahojen hyödyntämistä, kun kyseiset tahot olisivat selvillä. Suunnittelukokouksiin kutsutaan yhteistyökumppaneita esimerkiksi seurakunnasta, urheiluseurasta ym. ja luodaan yhdessä raamit oppimiskokonaisuuksille. Oppilaat/koulu voivat tehdä yhteistyötaholle jonkin projektin ja näin palvella myös heidän intressejään. Tämä palvelisi myös yrittäjyyskasvatuksen viitekehystä.

Suunnittelulle varataan veso-aikaa, esimerkiksi yksi päivä elokuussa tai jaksojen alkuun yhteissuunnittelukokous.

Kirjasto on sopiva yhteistyökumppaniksi teemaan kuin teemaan ja kirjasto on ilmoittanut halukkuutensa osallistua monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin.

Oppilaiden ehdotuksia yhteistyötahoista monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa

- S-market, kirjasto: tunteja voitaisiin pitää kirjastolla, palokunta, poliisi

Monialaisia oppimiskokonaisuuksia suunniteltaessa huomioitavat asiat

Yhtenäiskoulussa on erityisesti huomioitava se, mitkä osuudet ovat koko koululle yhteisiä, mitkä vain yläkoulua tai alakoulua koskevia. Kaikille vuosiluokille on tarjottava mielekästä tekemistä.

Teeman ja siihen liittyvien tavoitteiden lisäksi määritellään myös muut kokonaisuudelta odotettavat tavoitteet. Laaja-alaisia kokonaisuuksia (L1 - L7) voidaan hyödyntää tässä.

Osa teemaan liittyvästä opiskelusta voisi hyvin olla myös vuosiluokkiin tai kouluasteisiin (alakoulu, yläkoulu) sitomatonta, ja oppilaat voisivat valita osioita kiinnostuksensa mukaan. Tällöin syntyisi ystävyyssuhteita samanhenkisten nuorten ja lasten välille.

Jos kokonaisuudelle halutaan näkyvyyttä, osan oppilaista voi ohjeistaa olemaan mediatimi, joka tuottaa uutisia, haastatteluja, videoita yms. ja hoitaa tiedottamista myös koulun ulkopuolelle esimerkiksi JP Kunnallissanomiin (teemanumero tai juttuja lehteen jne.)

Suunniteltava:

- Millä tavalla kouluruokala tai esim. oppilaskunnan kioski voisivat olla mukana?
- Miten yhteistyökumppaneita haetaan?
- Keille paikallisille tahoille lähetetään tiedoksi kokonaisuuden teema ja pyydetään mukaan suunnitteluun?
- Mitkä tilat tarvitaan?
- Mitä välineistöä toiminta vaatii?

Suunnittelussa mietitään joka vuodelle selkeä laaja teema, jonka sisällä opettajat voivat operoida omien mieltymysten mukaan. Useimmat luokat tekevät yhteistyötä. Lukuvuoden alussa tehdään oppimiskokonaisuuden vuosisuunnitelma, johon kirjataan, miten kokonaisuutta toteutetaan vuoden aikana.

Kolmen koulurakennuksen, kahden kouluasteen ja kolmen kouluasteen opettajien yhteistyön organisointi monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa

Kun teema on päätetty, opettajankokouksessa päätetään kunakin lukuvuonna vetovastuussa olevat opettajat, jotka lähtevät organisoimaan toteutusta. Eri lukuvuosina pyritään valitsemaan vähän eri henkilöitä vetovastuuseen. Vetovastuussa olevia opettajia on oltava fyysisesti jokaisesta rakennuksesta ja monipuolisesti eri aineryhmistä.

Oppimiskokonaisuudesta vetovastuussa olevat suunnittelevat suurpiirteisesti aihepiirin ja sen sisältöä, mutta käytännön toteutus jäisi kaikkien pienempien yksiköiden harteille (luokka, rinnakkaisluokat, ikäluokka, kouluaste jne.). Näin ollen muutamille ei kasautuisi turhan suurta kuormaa teeman toteutuksesta, vaan opettajat voisivat tehdä kulloisestakin teemasta itsensä näköisen paketin. Vuosittaiset toteutustavat ja ajankohdat kirjataan koulun vuosisuunnitelmaan.

Työnjakoa koskevat toimintatavat monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa

Pyrimme käyttämään opettajien vahvuusalueita tuntijaossa eri kouluasteilla. Samalla huomioidaan opettajien normaali työkuormittavuus (esim. oppituntimäärä ko. jaksossa)

Jaetaan tehtäviä:

- suunnittelu
- työpajojen vetäminen
- valvonta
- kokonaisuuden arviointi
- dokumentointi videolle jne.

Kaikki opettajat osallistuvat riippumatta siitä, ovatko vetovastuussa tai soveltuuko teema juuri heidän oppiaineeseensa.

Kokonaisuuden jälkeen yksi työtehtävä on kokonaisuuden toimivuuden arviointi. Jotkut opettajat ovat vastuussa palautteen keräämisestä oppilailta, opettajilta, muulta henkilökunnalta, yhteistyökumppaneilta jne.

Sovitetaan, että kaikki huolehtivat teeman toteuttamisesta tahoillaan. Lukuvuoden loppupuoliskolla kaikki esittelisivät kollegoille, millaisia asioita ovat teeman ympärillä tehneet. Näin varmistetaan monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteutuminen ja muu henkilökunta saa hyviä vinkkejä teeman läpikäymiseen tulevia vuosia varten.

Lukuvuoden aikana oppilailta kysellään erilaisia kiinnostavia teemoja, joiden pohjalta opettajat suunnittelevat oppimiskokonaisuuksia valittavaksi. Oppilaat valitsevat ehdotuksista kiinnostavimman kokonaisuuden lukukaudelle vuosittain päätettävän valintamenettelyn avulla.

Yhteistyö tarvitsee aikaa ja tapaamisia, joten koululla voidaan järjestää yrityskahvilatyylinen tapaaminen. Kahvilaan voidaan kutsua yhteistyökumppaneita tai ne voivat olla avoimia tilaisuuksia.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien aikataulutus ja sijoittelu lukujärjestykseen ja vuosisuunnitelmaan

Päätetään yhtenäiskoulun teema ja ajankohdat vuosittain suunnittelukokouksessa syyslukukauden alussa. Näin henkilökunta voi ottaa sen omassa suunnittelutyössään huomioon ja välttää esimerkiksi kokeiden sopimisen kyseiselle ajankohdalle. Suunnitelmassa käytetään monipuolisia toteutustapoja lukuvuoden aikana ja huomioiden eri kouluasteiden vaatimukset. Yhtenäiskoulussamme on otettava huomioon myös lukion aikataulut.

Huonoja yhtäjaksoisia toteutusajankohtia ovat:

- lukion koeviikko
- lukion koeviikon jälkeinen kokeiden korjausaika
- yläkoulun jakson koeviikot
- yläkoulun koeviikon jälkeinen kokeiden korjausaika
- uintiviikot

Viikoittaiset opettajien tapaamiset mahdollistavat yhteissuunnittelun ja takaavat tiedonkulun. Henkilökunnan kokoontumisten tavat ja ajankohta kirjataan vuosisuunnitelmaan. Tärkeintä on asioiden kirjaaminen vuosisuunnitelmaan ja opiskeluhoitosuunnitelmaan. Näin taataan, että koulua ohjaavat suunnitelmat ovat yhteneviä eikä päällekkäisyyksiä lukuvuoden aika tapahdu. Yhdessä nämä suunnitelmat muodostavat koulun vuosikellon.

Koulun VUOSIKELLO muodostuu seuraavista suunnitelmista:

Oppilaiden toiveita huomioidaan monialaisten oppimiskokonaisuuksien aikataulutuksessa

Oppilaiden ehdotuksia monialaisiksi oppimiskokonaisuuksiksi

- holokausti
- kansainvälisyys esim. kielen tunneilla otettaisiin yhteyttä ulkomaille, liikunnantunneilla tutustuttaisiin eri kulttuurien urheilulajeihin
- mennyt aika/historia +tulevaisuus
- politiikasta voitaisiin kertoa jo alemmilla luokilla
- opiskellaan ulkona liikunnan avulla
- Suomi
- 2. maailmansota
- 1. maailmansota
- musiikki
- ATK-taitojen kehitystä (PAKOLLISEKSI OPPIAINEEKSI)
- tulevan 3. maailmansodan mahdollisuudet
- sosiaalinen media:
  - vierailevia sosiaalisen median ”tähtiä”
  - keskustelua
- etätyöpäivä (tehdään koulutöitä kotoa käsin tietokoneella, tabletilla yms.)
- elokuvat
- ystävyys: ryhmä- ja parityöt, välituntitoimintaa
- urheilu, esim. NHL
- vanhustoiminta

Haapaluoman varhaiskasvatuskeskuksessa:

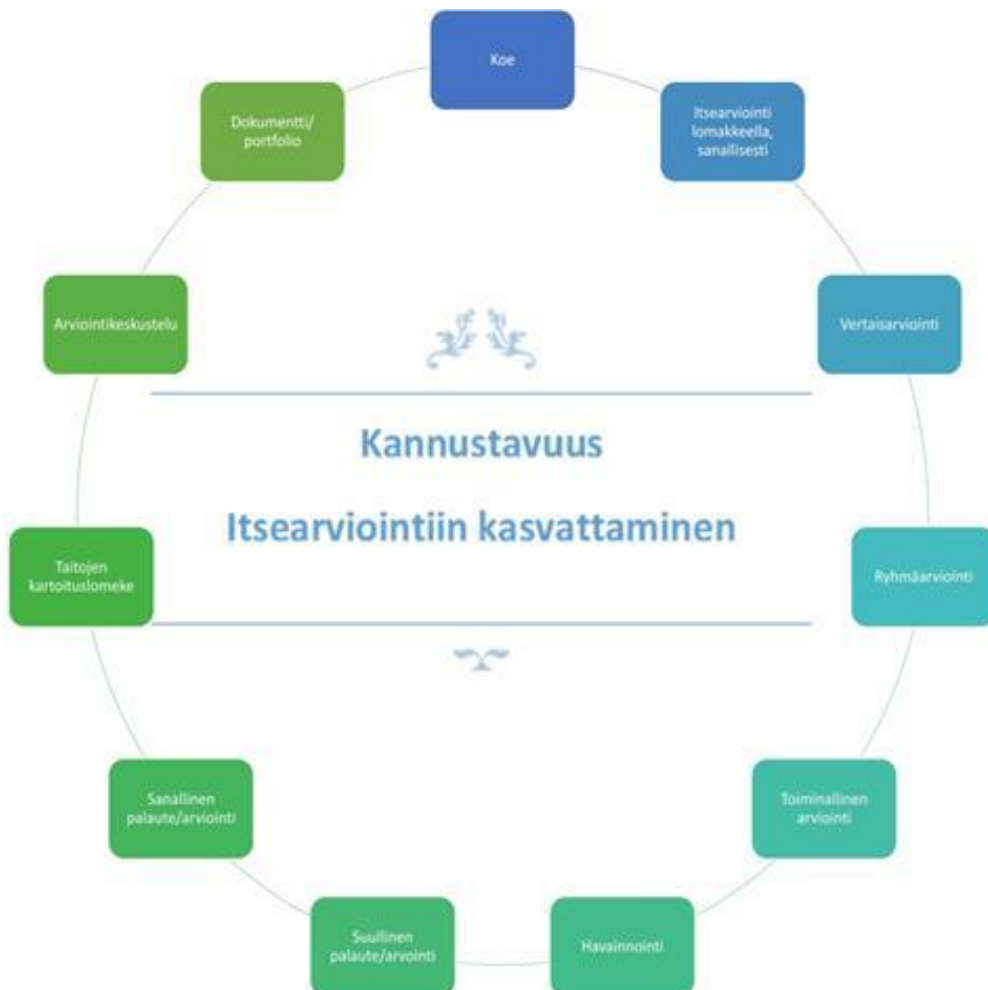
Varhaiskasvatuskeskus toimii kokonaisuutena, jossa jokainen aikuinen vastaa toiminnan suunnittelusta ja toteuttamisesta. Henkilöstö toimii toisiaan ammatillisesti täydentäen niin, että lapsia opetetaan, ohjataan ja hoidetaan yhteisvastuullisesti ja henkilöstön vahvuudet huomioiden. Haapaluomalla työskennellään suunnilleen kuukausittain vaihtuvien teemojen mukaisesti. Teema huomioidaan muun muassa yhteisillä aamuhetkillä sekä viikoittaisissa yhteisissä touhuissa, kuten askartelussa, musiikissa tai ilmaisutaidossa. Esiopetuksen ja koulun oppilailla kulloinenkin teema huomioidaan myös esimerkiksi ympäristötiedossa sekä äidinkielessä.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa pidetään tärkeänä oppilaan tai lapsen osallisuutta. Lasten kanssa keskustellaan ja heidän toimintojaan havainnoidaan ja otetaan huomioon heidän kulloisetkin mielenkiinnon kohteensa. Suunnittelussa huomioidaan myös ajankohtaisuus ja paikallisuus.

6. Oppimisen arviointi

Väli- ja lukuvuosiarviointi toteutetaan maakunnallisen opetussuunnitelman ja Seinäjoen kaupungin yleistä linjaa noudattaen.

Oppimisen arvioinnissa olennaista on oppimistavoitteiden ja arvioinnin näkyväksi tekeminen. Opettaja käy yhteistoiminnassa oppilaiden kanssa tavoitteet läpi kunkin jakson, oppiaineen tai kokonaisuuden alussa ja sen aikana. Oppilaiden tulee tietää, mitä pyritään oppimaan ja mitä arvioidaan. Oppilaille tehdään selväksi, miten arviointia toteutetaan. Heille voidaan myös antaa mahdollisuus vaikuttaa siihen, miten osaamistaan voi osoittaa.

Arvioinnin tulee olla monipuolista ja perustua tarpeeksi laajaan näyttöön. Oppilaille tarjotaan riittävästi erilaisia mahdollisuuksia oman osaamisensa ja omien vahvuksiensa osoittamiseen. Opettaja itse tai yhdessä oppilaiden kanssa määrittelee osa-alueet ja suoritukset, jotka vaikuttavat arviointiin.

Arviointi toteutetaan monen suuntaisena oppilaiden, opettajien ja tietyiltä osin myös huoltajien välisenä vuorovaikutuksena. Opettajat voivat arvioida oppilaidensa osaamista, oppilaat arvioida omaa ja toistensa osaamista esimerkiksi kirjallisesti, arviointikeskusteluissa, itsearviointeilla tai vertaisarvioinnilla sekä antamalla palautetta opettajille. Lisäksi heitä kuullaan koulua koskevista asioista. Huoltajat ovat mukana alakoulun vuosiluokilla 1-4 väliarviointikeskusteluissa.

Arvioinnissa pyritään jatkuvuuteen. Arviointia toteutetaan koko oppimisprosessin ajan ohjaten oppilasta kohti oppimistavoitteitaan. Oppimaan oppiminen on tärkeä osa oppimisprosessia. Tätä voidaan tukea harjoittelemalla erilaisia opiskelutekniikoita sekä ohjaamalla ja kannustamalla oppijoita oikeaan suuntaan. Oppilas voi asettaa itselleen yhdessä opettajan kanssa henkilökohtaisia väli- ja lopputavoitteita sekä ehdottaa keinoja oman osaamisensa osoittamiseen.

Toivolanrannan yhtenäiskoulun tavoitteena on, että oppilas oppii peruskoulun aikana tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja osaa peruskoulun päättyessä nimetä niitä.

Koulun toiminnan ja opetuksen arviointi

Koulun toiminnan ja opetuksen arviointia peilataan valtakunnalliseen, maakunnalliseen ja Seinäjoen kaupungin opetussuunnitelmaan.

Koulu huolehtii yhteisen arviointikulttuurin kehittämisestä koulun vuosisuunnitelmaan kirjatun ohjeen mukaisesti esimerkiksi opettajien itsearviointiin ja opettajien välisen vertaisarvioinnin avulla. Lukuvuoden suunnittelupäivän lisäksi pyritään järjestämään lukuvuoden loppupuolella opettajakunnan arviointi- ja palautetilaisuus.

Toivolanrannan yhtenäiskoulussa tarkastellaan monipuolisten arviointimenetelmien käyttöä kehityskeskusteluissa rehtorin johdolla esimerkiksi aineryhmissä tai työpareittain. Ryhmäjako voi olla esimerkiksi kielet, matemaattis-luonnontieteelliset aineet, taide- ja taitoaineet sekä rinnakkaisluokkien työparit. Kehityskeskusteluissa yhtenä teemana käsitellään arvioinnin monipuolista toteuttamista. Samalla pyritään kehittämään opettajien yhteistyön kulttuuria.

Koulussa kerätään vuosittain huoltajilta palautetta ja kehittämisehdotuksia koulun toiminnasta ennen lukuvuoden arviointi- ja palautetilaisuutta.

Haapaluoman varhaiskasvatuskeskuksessa täytetään varhaiskasvatuskeskuksen esioppilaan, ykkös- ja kakkosluokkalaisen henkilökohtaista opetussuunnitelmaa. Siihen kirjataan mm. oppilaan käyttäytymisen, vuorovaikutus- ja työskentelytaitojen sekä kielellisten ja matemaattisten taitojen valmiuksia ja kehittymistä. Koulun opetussuunnitelman lukuun neljä on kirjattu erilaisia arvioinnin tapoja ja käytänteitä.

7. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

7.1. Oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämistä ohjaavat toimintaperiaatteet:

- oppimisen turvaaminen ja tukeminen
- oppilaan psyykkisen ja fyysisen hyvinvoinnin turvaaminen
- turvallisen oppimisympäristön takaaminen
- tasapuolisuuden ja oikeudenmukaisuuden takaaminen
- tasa-arvoisuuden edistäminen
- tuen oikea-aikaisuuden varmistaminen
- yksilöllisyyden huomioiminen
- oppilaan vahvuuksien huomioon ottaminen

Kuvio 2 Opiskeluhoollon rakenne (OPS2016)

Kasvun ja oppimisen tuen ryhmä

Koulussamme toimii Kasvun ja oppimisen tuen ryhmä (KOTR), jossa arvioidaan oppilaiden pedagogisen tuen tarvetta ja sen järjestämistä esim. tehostetun tuen aloittaminen tai pedagogisen selvityksen käsittely. Ryhmä kokoontuu vähintään kerran kuukaudessa. Ryhmän kokoonpano vaihtelee käsiteltävän aiheen mukaan. Pääsääntöisesti ryhmään kuuluvat rehtori / apulaisrehtorit, laaja-alaiset erityisopettajat, erityisluokanopettajat, terveydenhoitaja ja kuraattori. Lisäksi ryhmään voivat tulla opettajat omien luokkiensa ja oppilaidensa asioissa saamaan konsultaatiota ja tuomaan huoltaan tiedoksi ryhmän jäsenille. Huoltajat voidaan tarvittaessa kutsua mukaan KOTR:in kokoontumiseen. Kasvun ja oppimisen tuen työryhmässä voi käsitellä esim. luokan työrauhaan, tuen järjestämiseen, kiusaamiseen tms. liittyviä asioita. Jatkokäsittelystä ja esimerkiksi yksilöllisen opiskeluhoitotyöskentelyn aloittamisesta sovitaan ryhmässä. Työryhmä käsittelee myös pedagogiset asiakirjat.

Yhteistyö huoltajien kanssa

Kodin kanssa tehdään yhteistyötä tiedottamalla ja viestittämällä oppilaan koulunkäyntiin liittyvistä asioista ja vanhempaintapaamisissa / arviointikeskusteluissa niistä keskustelemalla. Oppimisen tuen eri vaiheissa korostetaan yhteistyötä oppilaan ja huoltajan kanssa sekä kuulemisen merkitystä.

Lastensuojeluyksiköistä tulevat oppilaat opiskelevat oppilaskohtaisesti yleisopetuksen ryhmässä tai erityisluokassa.

7.1.1 Ohjauksen tuen aikana

TUKIMUOTO	YLEINEN TUKI	VASTUUHÖ	TEHOSTETTU TUKI	VASTUUHÖ	ERITYINEN TUKI	VASTUUHÖ	
Istumapaikan valinta	x	lo, ao	x	lo, ao, eo	x	lo, ao, eo, elo	lo=luokanopettaja
Ylimääräisten ärsykkeiden karsiminen	x	lo, ao	x	lo, ao, eo	x	lo, ao, eo, elo	eo=erityisopettaja
Ennakointi	x	lo, ao	x	lo, ao, eo	x	lo, ao, eo, elo	ao=aiineenopettaja
Strukturointi	x	lo, ao	x	lo, ao, eo	x	lo, ao, eo, elo	elo=erityisluokanopettaja
Lisätty ohjaaminen ja mallintaminen	x	lo, ao	x	lo, ao, eo	x	lo, ao, eo, elo	lv=luokanohjaaja
Toiminnanohjauksen taitojen tukeminen	x	lo, ao	x	lo, ao, eo	x	lo, ao, eo, elo	ko=koulunkäynninohjaaja
Tehtävien osavälheisiin jakaminen	x	lo, ao	x	lo, ao, eo	x	lo, ao, eo, elo	muu=muu toimija
Toiminnalliset työtavat	x	lo, ao	x	lo, ao, eo	x	lo, ao, eo, elo	
Monipuoliset työtavat	x	lo, ao	x	lo, ao, eo	x	lo, ao, eo, elo	
Suulliset/piikotut kokeet, mahdollisuus lisäaikaan	x	lo, ao	x	lo, ao, eo	x	lo, ao, eo, elo	
Ohjaajan käyttö	x	lo, ao	x	lo, ao, eo	x	lo, ao, eo, elo	
Opiskelutekniikoiden opetus	x	lo, ao	x	lo, ao, eo	x	lo, ao, eo, elo	
Samanaikaisopetus	x	lo, ao, eo	x	lo, ao, eo	x	lo, ao, eo, elo	
Läksyjen tehostettu tarkastaminen	x	lo, ao	x	lo, ao, eo	x	lo, ao, eo, elo	
Palkkiot edistymisestä/onnistumisesta	x	lo, ao	x	lo, ao, eo	x	lo, ao, eo, elo	
Kotitehtävien merkitseminen kirjallisesti	x	lo, ao	x	lo, ao, eo	x	lo, ao, eo, elo	
Selkeät säännöt ja rutiinit	x	lo, ao	x	lo, ao, eo	x	lo, ao, eo, elo	
Työskentelyn tauottaminen	x	lo, ao	x	lo, ao, eo	x	lo, ao, eo, elo	
Eriyttäminen	x	lo, ao	x	lo, ao, eo	x	lo, ao, eo, elo	
Tukiopetus (myös ennakkoiva)	x	lo, ao	x	lo, ao, eo	x	lo, ao, eo, elo	
Kahdenkeskiset keskustelut oppilaan kanssa	x	lo, ao, lv	x	lo, ao, eo, lv	x	lo, lv, ao, eo, elo	
Apuvälineet	x	lo, ao	x	lo, ao, eo	x	lo, ao, eo, elo	
Läksyvihko	x	lo, ao	x	lo, ao, eo	x	lo, ao, eo, elo	
Läksyparki	x	lo, ao, ko	x	lo, ao, ko	x	lo, ao, ko	
Osa-aikainen erityisopetus	x	eo	x	eo	x	eo	
Sosiaalisten taitojen harjoittelu	x	lo, lv	x	lo, lv	x	lo, lv, elo	
Oppilashuollon tuki: opo, kuraattori, terveydenhoitaja	x	lo, lv, muu	x	lo, lv, muu	x	lo, lv, muu	
Oppimistyylien ja eri aistikanavien hyödyntäminen	x	lo, ao	x	lo, ao, eo	x	lo, ao, eo, elo	
Konkreetia, havainnollistaminen, visuaalisuus	x	lo, ao	x	lo, ao, eo	x	lo, ao, eo, elo	
Tilojen joustava käyttö	x	lo, ao	x	lo, ao, eo	x	lo, ao, eo, elo	
Jatkuva palaute	x	lo, ao	x	lo, ao, eo	x	lo, ao, eo, elo	
Toisen oppilaan tai tukioppilaan tuki	x	lo, ao	x	lo, ao, eo	x	lo, ao, eo, elo	
Kannustava ilmapiiri	x	lo, ao	x	lo, ao, eo	x	lo, ao, eo, elo	
Jakotunnit	x	lo, ao	x	lo, ao	x	lo, ao, eo, elo	
Joustava ryhmittely	x	lo, ao	x	lo, ao, eo	x	lo, ao, eo, elo	
Itsearviointi	x	lo, ao	x	lo, ao, eo	x	lo, ao, eo, elo	
Kerhot	x	lo, ao, muu	x	lo, ao, muu	x	lo, ao, muu	
Monialaiset oppimiskokonaisuudet	x	lo, ao	x	lo, ao	x	lo, ao, elo	
S2-opetus	x	lo, ao, muu	x	lo, ao, muu	x	lo, ao, muu	
Omakielisen opettajan antama opetus	x	muu	x	muu	x	muu	
Varikko	x	eo	x	eo	x	eo	
Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu	x	lo, lv	x	lo, lv, eo	x	lo, lv, eo, elo	
Seulut (luki/ma)	x	eo	x	eo	x	eo	
Tukiluokka	X	X	x	eo	x	eo	
Tehostettu yhteistyö kodin kanssa			x	lo, lv, eo	x	lo, lv, elo	
Opetuksen erityisten painoalueiden käyttö			x	lo, ao, eo	x	lo, ao, eo, elo	
Äänikirja (Celia)			X	lo, ao, eo	x	lo, ao, eo, elo	
E-kirja ja muu erityistä materiaalia			x	lo, ao, eo	x	lo, ao, eo, elo	
Luokkamuotoinen erityisopetus					x	elo	
Joustava esi- ja alkuopetus					x	lo, elo	
Oppilaineen yksilöllistäminen					x	lo, ao, eo, elo	
Oppilaineista vapautus			X	*	X	*	
Kotiopetus			X	*	X	*	
Lyhennetty koulupäivä					X	*	

Taulukko 4 Oppimisen ja koulunkäynnin tuen toimijoiden toimivaltuudet ja vastuut

*Seinäjoen kaupungin linjauksen mukaan erityisopetuksen rehtori tekee päätökset seuraavista erityisen tuen toimenpiteistä:

Erityisen tuen päätös

- Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta
- Koulunkäynnin lykkäys
- Oppiaineen opiskelusta vapautus erityisen tuen päätöksen yhteydessä
- Lastensuojelulain perusteella kuntaan sijoitetun erityisen tuen oppilaan oppilaaksi otto
- Vieraskuntalaisten erityisen tuen piirissä olevien oppilaiden oppilaaksi otto
- Tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut ja erityisiin apuvälineisiin liittyvät päätökset

Opettaja

- Jokainen opettaja on velvollinen ottamaan esiin havaitsemansa huolenaiheet luokan tai yksittäisen oppilaan kohdalla.
- Päävastuu opetusryhmästä on luokanopettajalla tai luokanohjaajalla, jolla täytyy olla kokonaiskuva luokan tuentarpeesta.
- Opettaja havainnoi, suunnittelee, puuttuu ongelmiin ja käynnistää tarvittaessa opiskeluhoitotyön.

Laaja-alainen erityisopettaja

- havainnoija, suunnittelija, valvoja, puuttuja, raportoi ja toimeenpanija
- kuuluu kasvun ja oppimisen tuen ryhmään (KOTR)
- kartoittaa oppilaan oppimisvaikeuksien syitä
- oppilaan arvioinneissa, pedagogisissa tukitoimissa ja selvityksissä yhteistyökumppani luokanopettajan, aineenopettajan/luokanvalvojan kanssa
- panostus osa-aikaisessa erityisopetuksessa kohdistuu oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisyyn, tunnistamiseen ja kuntouttamiseen
- laaja-alaisilla erityisopettajilla on yhtenevät käytännöt oppilaille tehtävistä testeistä

Luokkamuotoinen erityisopettaja

- havainnoi, suunnittelee, valvoo, puuttuu, raportoi ja toimeenpanee
- päävastuu luokansa oppilaiden pedagogisten asiakirjojen laadinnasta
- pedagogiikan asiantuntija
- eriyttävän oppimateriaalin asiantuntija
- apuvälineiden asiantuntija
- kartoittaa oppilaan oppimisvaikeuksien syitä
- panostaa erityisopetuksessa tukevaan, korjaavaan sekä elämänhallintaan tähtäävään opetukseen

Oppilaanohjaaja

- Oppilaanohjaus kuuluu jokaisen opettaja tehtäviin.
- Suunnitellaan ja toteutetaan oppilaan pedagogisia tukitoimia yhteistyössä oppilaan, opettajien ja huoltajien kanssa.
- Tuetaan opiskeluvälmiuksia.
- Päävastuu oppilaanohjauksesta oppiaineena on opinto-ohjaajalla.

Kouluterveydenhoitaja

- oppilaan fyysisen ja psyykkisen kasvun sekä kehityksen seuranta ja tukeminen
- määrääikatarkastukset
- oppilaan kannustaminen omasta terveydestä huolehtimiseen
- antaa ensiapua sekä ohjaa sairaustapauksissa oikeaan hoitopaikkaan
- toimii yhteistyössä koululääkärin, opettajien, koulukuraattorin, opiskeluhuoltoryhmän, huoltajien ja oppilaiden kanssa
- kuuluu kasvun ja oppimisen tuen ryhmään (KOTR)

Koulukuraattori

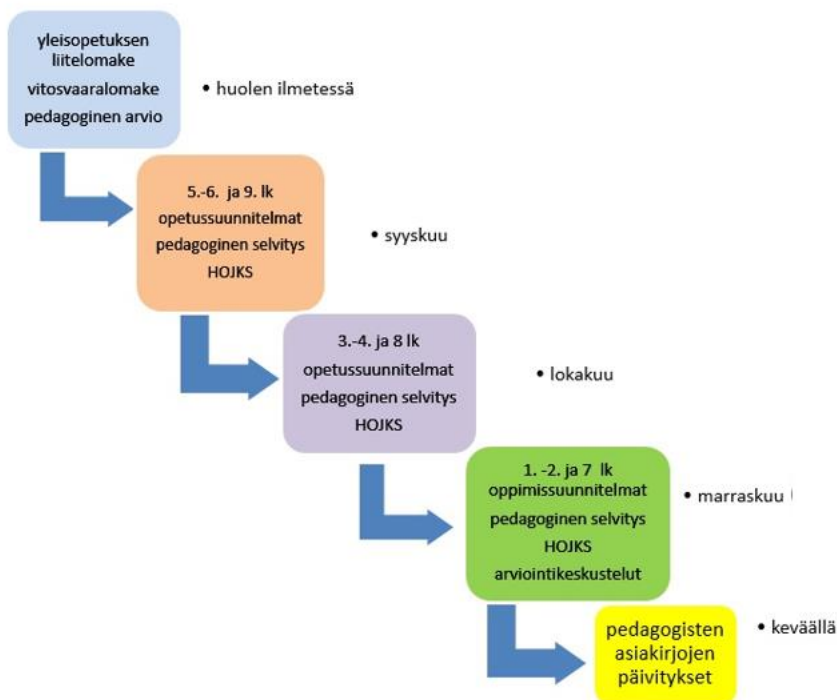
- Tekee koulun sosiaalityötä.
- Tukee lasten ja nuorten sosiaalista ja psyykkistä hyvinvointia keskusteluin, antamalla neuvontaa ja ohjausta sekä oppilaalle että perheelle koulunkäyntiin, kaverisuhteisiin, kotitilanteisiin ja arjen hallintaan liittyvissä asioissa.
- Tekee yhteistyötä opettajien kanssa ja tarvittaessa mm. psykologi- ja perheneuvontapalveluiden, terveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon sekä lastensuojelun kanssa.
- Toimii useissa alueellisissa moniammatillisissa työryhmissä vaikuttamassa lasten ja nuorten hyvinvointiin.
- Tarjoaa konsultaatiota perheille ja koulun henkilöstölle.
- Koulun sosiaalityö on ennaltaehkäisevää, oppilashuollollista työtä, joka tapahtuu lähellä lasta ja nuorta heidän omassa toimintaympäristössään.
- Yhteyttä voivat ottaa niin oppilaat, opettajat, huoltajat kuin yhteistyökumppanitkin.
- Kuuluu kasvun ja oppimisen tuen ryhmään (KOTR).

Psykologi

- Toteuttaa alakouluikäisten osalta koulupsykologista työtä sekä kasvatus- ja perheneuvontaa.

- Auttaa oppilasta oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvissä asioissa yhteistyössä vanhempien ja koulun työntekijöiden kanssa.
- Tarjoaa konsultaatiota perheille ja koulun henkilöstölle.
- Antaa tukea perhe- ja kaverisuhteisiin sekä vaikeisiin elämäntilanteisiin liittyvissä asioissa.
- Vastaa psykologisista tutkimuksista (esim. oppimisvaikeudet), keskusteluavun antamisesta, ohjaamisesta ja neuvonnasta.
- Tekee tarvittaessa yhteistyötä mm. erikoissairaanhoidon ja lastensuojelun kanssa.
- Kuuluu kasvun ja oppimisen tuen ryhmään (KOTR.)

7.1.2 Kodin ja koulun yhteistyö tuen aikana

Kuvio 3 Pedagogisten asiakirjojen päivityksien aikataulut

Toukokuu

- HOJKS:ien ja OPS:ien päivitykset tehdään vanhempien kanssa puhelimitse tai tapaamisissa.
- Yhdeksännen luokan oppilaiden huoltajilta pyydetään lupa tiedonsiirtoon toiselle asteelle.

Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa

Oppilaan kasvun ja oppimisen tukeminen kuuluu jokaisen huoltajan, opettajan ja koulunhenkilökunnan tehtäviin.

Kodin ja koulun yhteistyön vahvistamisen keinoja ovat:

- Alakoulun vanhempainilta (syysy)
- Yläkoulun vanhempainillat
- 7. lk ryhmäytyspäivä Ahonniemessä (elokuu)
- 8. lk vanhempainilta, teemana esim. hyvinvointi
- 9. lk toiselle asteelle siirtyminen (tammikuu)

- Mahdollinen 6.-7. lk valinnaisainemessut
- Mahdollinen yhteinen teemavanhempainilta
- Oppilaskohtaiset vanhempaintapaamiset järjestetään lukuvuosittain.
- Luokanopettaja tai -ohjaaja tapaa luokkansa oppilaiden vanhemmat.
- Nivelpalaverit 1.,2., 6. ja 9.-luokilla, voi yhdistää vanhempaintapaamisiin
- Arviointipalaverit, voi yhdistää vanhempaintapaamisiin
- Yhteistyö vanhempainyhdistyksen kanssa
- Teemapäivä
- Helmi, sähköinen yhteydenpitoväline käyttöön

7.2 Yleinen tuki

Yleisen tuen muodot sekä vastuuhenkilöt on esitelty taulukossa 4. Yleisesti ottaen luokan- tai aineenopettaja on ensisijaisesti vastuussa yleisen tuen tarjoamisesta kaikille oppilaille ennaltaehkäisevästi sekä tuen tarpeen ilmetessä. Apuna tuen suunnittelussa on yleisen tuen liitelomake, johon kirjataan tarvittaessa yksittäisen oppilaan saama tuki viimeistään siinä vaiheessa, kun tukimuotoja on useita tai kun yleisen tuen toimenpiteet koetaan riittämättömiksi ja aletaan laatimaan pedagogista arviota.

7.3 Tehostettu tuki

Kun oppilaan tarvitsema tuki on luonteeltaan säännöllistä ja/tai sisältää monia eri tuen muotoja, siirrytään tehostettuun tukeen. Ennen tehostetun tuen aloittamista laaditaan kirjallinen pedagoginen arvio yhteistyössä oppilaan ja huoltajien kanssa. Pedagogisen arvion käsittely tapahtuu moniammatillisesti (KOTR-kaavio kts. kuvio 2). Moniammatillinen ryhmä arvioi, onko oppilaan saama tuki riittävää vai siirrytäänkö tehostettuun tukeen. Tehostettuun tukeen siirretyn oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tukemisen käytänteet määritellään oppimissuunnitelmassa, jonka tekemisessä päävastuussa on luokanopettaja tai -ohjaaja. Muut oppilasta opettavat opettajat täydentävät osaltaan suunnitelmaa. Tehostetun tuen muodot sekä pedagogisen arvion ja oppimissuunnitelman vastuuhenkilöt on esitelty taulukossa 4.

7.4 Erityinen tuki

Erityisen tuen muodot sekä vastuuhenkilöt on esitelty taulukossa 5. Erityiseen tukeen siirtyminen edellyttää aikaisempia tehostetun tuen toimenpiteitä, pedagogisen selvityksen tekemistä sekä hallinnollista päätöstä, jonka tekee erityisopetuksen rehtori. Erityisen tuen päätöksen jälkeen laaditaan HOJKS, jossa määritellään oppilaan saama tuki. Vastuunjako on esitelty taulukossa 5.

Erityisen tuen oppilaat

Erityistä tukea tarvitseva oppilas ei ole suoraan pienluokan oppilas, vaan he integroituvat kykyjensä ja taitojensa mukaan heille osoitettuun yleisopetuksen luokkaan. Jokaiselle erityisen tuen oppilaalla on nimettyä kotiluokka tai -ryhmä.

1. tai 7. luokan erityisen tuen oppilaat aloittavat opiskelunsa lähtökohtaisesti yleisopetuksen ryhmässä tukitoimien avulla, mikäli erityisen tuen päätöksessä ei ole päätöstä pienluokkaopetuksesta.

Erityisen tuen oppilaan tukitoimet yleisopetuksen luokassa on kirjattuna taulukossa 4.

Lukuvuoden aikana tiiviillä yhteistyöllä huoltajien kanssa kartoitetaan, kuinka paljon oppilas hyötyy yleisopetuksen luokassa opiskelusta ja mitkä ovat oppilaan henkilökohtaiset tavoitteet. Nämä kirjataan HOJKS:aan.

Erityisen tuen oppilaat huomioidaan kirjatilauksia ja kirjasarjoja uusiessa ja mahdollisia sähköisiä materiaaleja tilattaessa.

Taulukossa 5 on esitetty erityisen tuen muodot, määritelmät, vastuuhenkilöt sekä aikataulukus.

Taulukko 5 Erityisen tuen muodot ja niiden määrittely

Oppimisen tuki	Määritelmä	Vastuu	Käsittely	Ajankohta
Yleinen tuki	Jokaiselle oppilaalle tarjottavia tukikeinoja: monipuoliset opetusmenetelmät, lisätty henkilökohtainen ohjaus, eriyttäminen, tukiopetus, samanaikaisopetus, osa-aikainen erityisopetus. Milloin yleisen tuen liitelomake otetaan käyttöön? Oppilaan koulunkäynnistä on noussut huoli. Oppilas on jatkuvan tukiopetuksen tai muiden tukimuotojen tarpeessa. Oppilas saa kokeesta heikon arvosanan (esim. 5½) ja/tai todistuksen arvosana on laskusuunnassa. Oppilaasta on muu jatkuva huoli (esim. käyttäytyminen, poissaolot, työskentely). Yleisen tuen liitelomake on hyvä työkalu tuen suunnittelussa ja antamisessa sekä sen riittävyden arvioinnissa.	Luokanopettaja/aineenopettaja	Luokanopettaja/aineenopettaja kirjaa tarvittaessa yleisen tuen lomakkeen.	
Pedagoginen arvio	Jos yleinen tuki ei riitä , eli kun kaikki mahdollinen on tehty ja yritetty koulun mahdollisuuksien puitteissa. Huoli oppilaasta on edelleen olemassa tai se on kasvanut entisestään. Oppilas on tehostetumman tuen tarpeessa (jatkuvampaa, vahvempaa ja yksilöllisempää tukea). Yleisen tuen liitelomake on hyvä liittää mukaan pedagogiseen arvioon ja/tai kirjoittaa pääkohdat oppilaan saamasta yleisestä tuesta ja sen vaikutuksesta ko. kohtaan arviolomakkeessa. Huom! Keskustelu oppilaan kanssa ja yhteydenotto huoltajaan ennen pedagogisen arvion laatimista. Nämä päivämäärät tulevat pedagogiseen arvioon.	Luokanopettaja/luokanohjaaja/oppettajat yhdessä, jos oppilaalla opillisia ongelmia useissa aineissa samaan aikaan.	Luokanopettaja/luokanohjaaja laativat pedagogisen arvion. Käsittely tapahtuu oppimisen ja koulunkäynnin tuen työryhmässä (KOTRA).	Tehdään heti tuen tarpeen ilmetessä.
Oppimissuunnitelma	Tehostettu tuki: Jatkuvampaa, vahvempaa, yksilöllisempää tukea: kaikki yleisen tuen keinot + säännöllinen tukiopetus, säännöllinen osa-aikainen erityisopetus, avustajan käyttö, tiiviimpi kodin ja koulun yhteistyö.	Luokanopettaja/luokanohjaaja yhteistyössä aineenopettajan kanssa.	Laaditaan yhdessä oppilaan, huoltajan ja opettajan kanssa.	<i>Syyskuu: 5.-6. lk, 9. lk; Lokak: 3.-4. lk, 8. lk; Marrask: 1.-2. lk, 7. lk; Toukok: HOJKS:ien ja OPS:ien arvioinnit: vanhempien kanssa puhelimitse.</i>
Pedagoginen selvitys	Erityinen tuki: Jos todetaan, että tehostettu tuki ei riitä, laaditaan pedagoginen selvitys. Selvityksen oppilaan oppimisen etenemisestä laativat oppilasta opettavat opettajat. Ennen selvityksen laatimista on kuultava oppilasta ja huoltajaa.	Luokanopettaja/luokanohjaaja	Pedagoginen selvitys käsitellään oppimisen ja koulunkäynnin työryhmässä (KOTRA). Hallinnollisen päätöksen tekee erityisopetuksen rehtori.	Tehdään heti tarpeen ilmetessä. Nivelvaiheessa: 2. lk, 6. lk ja 9. lk. Nivelvaiheen pedagogiset selvitykset.
<i>Taulukko 5 jatkuu...</i>				

Erityisen tuen päätös	Erityisen tuen aloittaminen.	Erityisopetuksen rehtori		
HOJKS	Erityisen tuen päätöksen jälkeen oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma= HOJKS	Luokanopettaja/luokanohjaaja + aineenopettaja, tarvittaessa erityisopettajan konsultointi.	Laaditaan yhdessä oppilaan, huoltajan ja opettajan kanssa.	Syyskuu: 5.-6. lk, 9. lk; Lokakuu: 3.-4. lk, 8. lk; Marraskuu: 1.-2. lk, 7. lk; Toukokuu: HOJKS:ien ja OPS:ien arvioinnit tehdään vanhempien kanssa puhelimitse.

Taulukko 5 Erityisen tuen rakenne ja määrittely

7.4.1 Pidennetty oppivelvollisuus

Pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaat

Pidennetty oppivelvollisuus perustuu lapsen kehityksen arviointiin, jonka perusteella lapsen koulupolkua pidennetään 11-vuotiseksi. Mahdollisia syitä oppivelvollisuuden pidennykselle voivat olla esimerkiksi kehitysvamma, neurologiset vaikeudet ja laaja-alaiset oppimisvaikeudet. Oppivelvollisuus alkaa vuotta ennen virallisen oppivelvollisuuden alkamista ja se toteutetaan päiväkodissa. Päiväkodissa tehdään lapsesta pedagoginen selvitys. Erityisopetuksen rehtori tekee päätöksen pidennetystä oppivelvollisuudesta ja erityisestä tuesta. HOJKS tehdään yhteistyössä vanhempien, lastentarhanopettajan, erityisopettajan ja mahdollisten terapeuttien kanssa. Pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaat saavat päiväkodissa varhaiskasvatuksen erityisopettajan tukea.

Nivelvaiheessa päiväkodista kouluun vanhemmat, lastentarhanopettaja, erityislastentarhanopettaja, tuleva luokanopettaja ja erityisopettaja kokoontuvat keskustelemaan siitä, miten lasta voidaan parhaiten tukea koulussa. Lapsen opetus voidaan järjestää tarpeen mukaan pienluokassa tai yleisopetuksen luokassa erilaisin tukitoimenpitein. Pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaat ovat erityisen tuen piirissä. Pidennetty oppivelvollisuus ja muu tuen tarve tarkistetaan nivelvaiheissa: 2.lk, 6.lk ja 9.lk.

7.4.2 Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Silloin kun opetusta ei voida oppilaan vaikean vamman tai sairauden vuoksi järjestää oppiaineittain, opetus järjestetään toiminta-alueittain. Toiminta-alueet ovat: motoriset taidot, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäiset taidot ja kognitiiviset taidot. Opetus on mahdollista järjestää myös siten, että osa oppiaineista on yksilöllistettyjen tavoitteiden mukaisia ja osa toiminta-alueittain. Toiminta-alueiden yksilölliset tavoitteet määritellään HOJKS:ssa.

Pienluokka F:n opetus on pääsääntöisesti oppiainejakoista, mutta se voidaan toteuttaa myös toiminta-alueittain tai jaksoissa, joihin kootaan eri oppiaineitten tai aiheiden sisältöjä. Opetuksen lähtökohdaksi ovat konkreettisuus ja elämyksellisyys ja keskeisenä tavoitteena on auttaa oppilasta selviytymään mahdollisimman itsenäisesti ja omatoimisesti elämässään ja jatko-opinnoissaan. Opetuksessa käytetään paljon kuvia, vaihtoehtoisia kommunikaatiomenetelmiä sekä monipuolisia ja vaihtelevia opetusmenetelmiä. Koulupäivä on strukturoitu. Opetus toteutuu pienryhmässä ja yksilöopetuksessa. Erityisopetukseen siirrettyllä oppilaalla tuntijako voi poiketa yleisestä tuntijaosta, josta perustelut kirjataan HOJKS:aan.

Nivelvaiheissa on tärkeää, että jatkoa suunnitellaan yhdessä eri yhteistyökumppaneiden ja erityisesti kehitysvammanneuvola Silmun asiantuntijoiden kanssa.

7.4.3 Luokkamuotoisen erityisopetuksen ryhmät Toivolanrannan yhtenäiskoulussa

Pienluokat (E ja F)

Peräseinäjoen alueen kaikki erityisen tuen oppilaat aloittavat opintonsa Toivolanrannan yhtenäiskoulussa.

- Pienluokkamuotoista opetusta tarjotaan oppilaille, jotka hyötyvät pienemmästä opetusryhmästä ja joille yleisopetuksen ryhmässä tarjottavat tukitoimet eivät riitä ja tuen tarve on jatkuvaa.
- Pienluokkaopetuksessa tarjotaan mahdollisuus yksilölliseen etenemiseen ja tavoitteisiin.
- Kykyjen ja taitojen mukaan oppilaat osallistuvat yleisopetuksen opetusryhmiin (integrointi).
- Integrointiryhmissä pyritään mahdollisuuksien mukaan hyödyntämään rinnakkais- ja samanaikaisopetuksen käytänteitä.
- Oppilaan taitojen karttuessa pyritään siirtymään vaiheittain opiskelemaan yleisopetuksen ryhmiin.
- Pienempi opetusryhmä mahdollistaa monipuolisten opetusmenetelmien ja -välineiden yksilöllisen sekä joustavan käytön.
- Pienluokassa tai ryhmässä pystytään tarjoamaan oppilaalle useammin opettajan tai ohjaajan yksilöllistä ohjausta ja huomioita.
- F-luokan oppilaat ovat lievästi kehitysvammaisia tai heillä on laaja-alaisia oppimisvaikeuksia ja he voivat kuulua pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin ja opiskella toiminta-alueittain.

7.5 Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot

7.5.1 Tukiopetus

Tukiopetus voi olla säännöllistä tai tilapäistä ja ennakoivaa tai kertaavaa riippuen oppilaan tarpeista. Oppilas tai huoltaja voi pyytää tukiopetusta ensisijaisesti oppilaan omalta aineen- tai luokanopettajalta.

7.5.2 Osa-aikainen erityisopetus

Osa-aikainen erityisopetus järjestetään yksilö-, pienryhmä- tai samanaikaisopetuksena ja sitä on mahdollista saada kaikilla tuen asteilla. Erityisopettaja tekee tiivistä yhteistyötä luokan- ja aineenopettajien kanssa tuen suunnittelussa ja toteutuksessa. Laaja-alaisen erityisopettajan vastuut ja toimenkuva on tarkemmin esitelty kohdassa 7.1.1.

Tukiluokka

- Tukiluokkaopetus on tarkoitettu oppilaalle, joka tarvitsee osa-aikaista erityisopetusta enemmän tukea yhdessä tai useammassa oppiaineessa.
- Tukiluokkaopetuksesta vastaa erityisopettaja yhteistyössä luokan- ja aineenopettajien sekä koulunkäynninohjaajien kanssa.
- Tukiluokka toimii yleisopetuksen luokkien rinnalla samanaikaisopetusperiaatteella ja joustavin ryhmittelyin.
- Oppilaat kuuluvat yleisopetuksen ryhmiin.
- Tukiluokassa säännöllisesti opiskeleville oppilaille laaditaan oppimissuunnitelma tai HOJKS (tehostettu tai erityinen tuki).
- Palkkituntien ja lukujärjestyksen suunnittelun avulla mahdollistetaan se, että tukiluokalla opetetaan pääsääntöisesti yhtä oppiainetta kerrallaan.

7.5.3 Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja apuvälineet

Oppimissuunnitelmassa tai HOJKS:ssa määritellään opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja apuvälineet. Koulunkäynninohjaajia voidaan käyttää sekä yksittäisen oppilaan että ryhmän tukemiseen. Apuvälineiden käytössä tehdään yhteistyötä kodin sekä hoitavien tahojen kanssa.

7.5.4 Tukikäytänteitä Toivolanrannan yhtenäiskoulussa

Läksyparkki:

Oppilas voi halutessaan tehdä läksyparkissa kotitehtävät valvovan opettajan tai ohjaajan avustuksella tai opettaja voi määrätä oppilaan tekemään läksyparkissa luvattomien poissaolojen kotitehtävät tai tekemättömiä kotitehtäviä.

Läksyparkkilähetteiden kierto:

1. Aineenopettaja kirjoittaa lähetteen ja allekirjoittaa sen.
2. Parkin valvoja kontrolloi lähetteen avulla, että annetut tehtävät on tehty ja allekirjoittaa sen.
3. Lähetete lähtee kotiin nähtäväksi ja allekirjoitettavaksi
4. Oppilas palauttaa lähetteen sen kirjoittaneelle aineenopettajalle.

LO-vartit

Luokanohjaaja pitää valvontaluokalleen parillisilla viikoilla infotilaisuuden, jossa käydään läpi koulun ja luokan ajankohtaiset asiat tai muuten vain tutustutaan toisiinsa.

Samanaikaisopetus ja eriyttäminen

Palkkitunneilla pyritään luomaan mahdollisuus samanaikais- ja rinnakkaisopetukseen sekä tehokkaaseen eriyttämiseen käytettävissä olevin resurssein. Onnistuakseen tämä vaatii tehokasta suunnittelua ja yhteistyötä.

Samanaikaisopetus

- Varataan lukujärjestyksestä säännöllinen aika yhteissuunnitteluun
- Työpareina opetuksessa voi olla esim.
  - Kaksi luokan- tai aineenopettajaa
  - Luokanopettaja ja aineenopettaja
  - Laaja-alainen erityisopettaja ja luokan- tai aineenopettaja
  - Erityisluokanopettaja ja luokan- tai aineenopettaja
  - Luokan- tai aineenopettaja ja koulunkäynninohjaaja
  - Opetusparina voi toimia myös vanhemmat eri luokka-asteen oppilaat tai saman luokan taitavat oppilaat
- Samanaikais- ja rinnakkaisopetusta voi tehdä myös yli aine- ja koulurajojen aluksi vaikka erilaisina teemapäivinä tai -viikkoina
- Mahdollistaisi yhteisten kokeiden pitämisen samanaikaisesti

Eriyttäminen

Opetuksen eriyttäminen tarkoittaa, että opettaja huomioi oppilaiden erilaiset oppimisedellytykset joustamalla opetustaan yleisopetuksen opetussuunnitelmassa määriteltyjen tavoitteiden rajoissa. Opetuksen eriyttämisellä huomioidaan oppilaiden yksilöllisyys. Eriyttäminen voi liittyä esimerkiksi työtapoihin, opetuksen sisältöihin, opetusryhmien kokoon, opetusmenetelmiin ja opetusmateriaaleihin.

Opettaja voi eriyttää esimerkiksi:

- Pilkkomalla annettuja ohjeita
- Pilkkomalla tehtäviä osiin
- Antamalla oppilaille erilaisia tehtäviä niiden laadun tai pituuden mukaan
- Lisääntyneellä mallintamisella
- Työskentelyä tauottamalla
- Toiminnallisilla opetusmenetelmillä

- Erilaisten kokeiden pitämisellä (esim. suulliset kokeet)
- Antamalla tukiopetusta
- Yleensäkin työtapoja monipuolistamalla

Koulunkäynninohjaajien työresurssin tehostaminen

Työtehtäväkuvaukset:

- Pääpaino ohjauksissa, ei valmisteluissa
- Mahdollisesti koulunkäynninohjaaja pitäisi ala- ja yläkoulun yhteistä läksyparkkia päivittäin
- Tukena erityisen tuen oppilaille ja integroiduille oppilaille yleisopetuksen luokassa tai pienluokassa
- Tarvittaessa tukena yleisopetuksen luokassa ja lisäresurssina samanaikaisopetuksessa
- Ohjaajat mukaan yhteissuunnitteluun, näin oppilaita ja oppitunteja koskevat asiat ovat kaikkien asianosaisten tiedossa
- Koulunkäynninohjaajien lukujärjestykset avoimiksi
- Ei vakiotunteja
- Varaukset tarpeen mukaan, esim. suunnittelukokouksissa tai sähköisesti koulun sivuilta

Palkkitunnit

Palkkitunneilla samanaikaisopetuksen keinoin luodaan opetukseen lisäresurssia. Mahdollisuuksien mukaan lukujärjestyksissä palkkitunteja esimerkiksi seuraavissa aineissa:

- alakoululla taito- ja taideaineet sekä äidinkieli ja matematiikka
- yläkoululla kielet, matematiikka

Palkkituntien aikana kahdella luokka-asteella tai rinnakkaisluokilla tulisi olla taito-, taide- tai valinnaisia oppiaineita, jotta luokkamuotoisen erityisopetuksen opettaja vapautuu samanaikaisopetukseen, luokkien joustava ryhmittely mahdollistuu ja opetusresurssi tehostuu.

Varhaisen puuttumisen toimintamallit

Nivelvaiheet

Nivelvaiheiden yhteistyössä rehtori kutsuu lukukausittain alakoulussa yhteistyöalueen esiopetuksen edustajat sekä lukuvuosittain yläkoulussa oppilasalueen alakoulujen edustajat opiskeluhoitotyöhön. Käsiteltäviä asioita ovat esi- ja alkuopetuksen sekä ala- ja yläkoulun välisen yhteistyön rakenteiden ja toimintatapojen suunnittelu ja toteuttaminen.

Tiedonsiirto nivelvaiheessa esikoulusta alakouluun

Järjestetään kaksi nivelpalaveria siirryttäessä esikoulusta peruskoulun ensimmäiselle luokalle.

1. palaveri

- osallistujat: rehtori, esiopettaja, luokanopettaja sekä erityisopettaja
- ennakkotiedot pienluokille siirtyvien oppilaiden lukumäärästä
- tavoitteena pyrkiä tekemään ryhmistä tasaisia kuljetusten, tuen tarpeen sekä tyttö—poika - jakauman suhteen.
- yksittäisiä oppilastietoja ei vaihdeta

2. Kaupungin nivelpalaveri

- osallistujat: erityisopetuksen rehtori, varhaiserityisopettajat, vastaanottavien koulujen rehtorit ja erityisopettajat
- neuvotellaan pienluokille siirtyvien oppilaiden sijoituspaikoista.

3. palaveri

- pyydetään tiedonsiirtolupa
- osallistajat: esiopettaja, tuleva luokanopettaja, erityisopettaja sekä kiertävä erityislastentarhanopettaja
- opetuksen kannalta tarvittava tietoja pedagogiset asiakirjat sekä lausunnot luovutetaan koululle

Tiedonsiirto nivelvaiheessa alakoululta yläkouluun

- Jokaisesta luokasta oma luokanopettaja täyttää *luokkasiirtolomakkeen*, jossa kysytään esim. onko oppilas saanut joitain kolmiportaisen tuen muotoja ja mistä aineista.
- Jos oppilas on saanut tehostettua tai erityistä tukea, hänestä täytetään *oppilassiirtolomake*, jossa kysytään yksityiskohtaisesti tuen muodoista ja oppilaan kouluhistoriasta ja siihen mahdollisesti vaikuttavista tekijöistä.
- Lomakkeet toimitetaan yläkoululle ja sieltä luokanohjaajien käyttöön.
- Yläkouluun tutustumispäivän lisäksi luokanohjaajat käyvät tutustumassa tuleviin oppilaisiinsa heidän omissa kouluissaan ja samalla he voivat tarkentaa tietojaan luokkansa oppilaista *oppilaspalaverissa*, johon voidaan kutsua myös huoltajat.

Kaupungin nivelpalaveri

- Osallistajat: erityisopetuksen rehtori, siirtävien ja vastaanottavien koulujen rehtorit ja erityisopettajat.
- Neuvotellaan pienluokille siirtyvien oppilaiden sijoituspaikoista.

Tiedonsiirto yläkoulusta jatko-opintoihin

Tiedonsiirtopalaveri ammatillisiin opintoihin:

Niiden 2. asteen oppilaitosten kanssa, joihin oppilaamme hakevat tai ovat päässeet, ollaan yhteydessä tarvittaessa. Mikäli opiskelija on opintojensa keskeyttämisaikaisissa, ohjataan häntä sopivien tukitoimien pariin. Osallistutaan myös pudokasinformointiin ja tarvittaessa kokouksiin. Toimitaan yhteistyössä resurssiopon ja Pilarin kanssa.

Syksyisin SEDU kutsuu Saattaen vaihto -päivään, jolloin käydään läpi hakeneet oppilaat ja tarvittaessa vaihdetaan pedagogiset asiakirjat. Pedagogisten asiakirjojen luovuttamiseen 2. asteelle tulee kysyä yksilöity lupa huoltajilta.

- Osallistajat: siirtävien ja vastaanottavien koulujen/oppilaitosten opinto-ohjaajat ja erityisopettajat.

Tiedonsiirto yläkoulusta lukioon:

Niiden 2. asteen oppilaitosten kanssa, joihin oppilaamme hakevat tai ovat päässeet, ollaan yhteydessä tarvittaessa. Mikäli opiskelija on opintojensa keskeyttämisaikaisissa, ohjataan häntä sopivien tukitoimien pariin.

Tarvittavat pedagogiset asiakirjat siirretään vastaanottavaan kouluun ja tarvittaessa opinto-ohjaaja järjestää palaverin oppilaan asioista.

Jälkiohjaus

Yhteishaun tulosten julkistamisen aikaan koululla on tarjolla jälkiohjausta. Sen jälkeen ilman koulutuspaikkaa jääneet nuoret ohjataan etsivän nuorisotyöntekijän palvelujen piiriin. Elo-syyskuussa osallistutaan tarpeen vaatiessa toisen asteen oppilaitosten järjestämiin siirtopalaveriin.

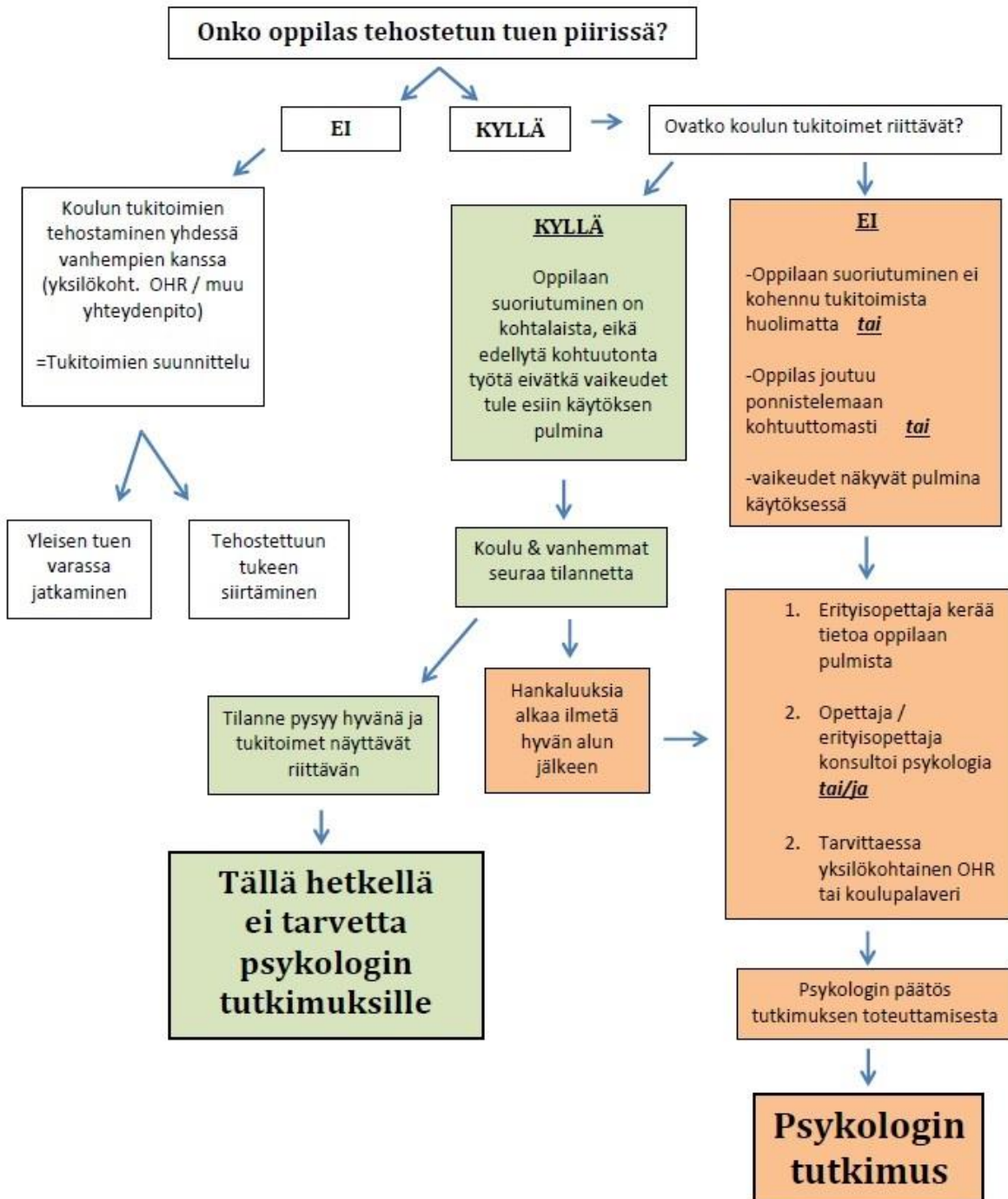
- Osallistajat: siirtävien ja vastaanottavien koulujen/oppilaitosten opinto-ohjaajat ja erityisopettajat.

7.5.5 Oppimisen pulmien kartoittaminen

Psykologin oppimisvalmiustutkimukset

Jokainen opettaja arvioi oppilaan toimintaa ja osaamista säännöllisesti sekä monipuolisia arviointimenetelmiä käyttäen. Luokanopettajan ja aineenopettajan tukena arvioitaessa tuen tarpeita ja riittävyttä toimii laaja-alainen erityisopettaja. Hän tekee myös säännöllisesti testejä kaikille luokka-asteille yhteisesti kaupungin erityisopettajien kanssa sovitun vuosikellon mukaisesti tai kulloisenkin oppilasryhmän tarpeen mukaan.

MILLOIN PSYKOLOGILLE OPPIMISVAIKEUSTUTKIMUKSIIN?

Kuvio 4 Psykologin oppimisvaikeustutkimuksiin hakeutuminen

Jos erityisopettaja ja opettaja päätyvät ratkaisuun, jossa lähdetään selvittämään oppimisvaikeuksien laajuutta ja tarkentamaan ongelmankohtia psykologin oppimisvalmiustutkimuksin, otetaan ensiksi yhteyttä huoltajaan. Huoltajataapaamisen tai yhteydenoton jälkeen kokoontuu Koulunkäynnin ja oppimisen tuen -ryhmä (KOTR), joka vie asiaa tarvittaessa asiaa eteenpäin. Opettajien tulee muistaa, että ennen kuin tämän tyyppiin ratkaisuihin päädytään, on koulun oppimisen ja koulunkäynnin tuen keinoja kokeiltava laajasti.

HUOM!

Kuviossa 4 puhutaan yksilökohtaisesta OHR:stä, se on uudessa opetussuunnitelmassa 2016 **Koulunkäynnin ja oppimisen tuen -ryhmä eli KOTR-ryhmä.**

Arvioinnin ennakointilomake

Kun oppilas on saamassa jaksoarvosanan viisi, hänen huoltajilleen lähetetään arvioinnin ennakointilomake. Lomakkeessa kerrotaan aine, mistä arvosana viisi on tulossa, ja ennakoivat toimet sen estämiseksi. Mikäli jaksoarvosanaksi kuitenkin tulee viisi, tämä tarkoittaa sitä, että oppilaan opiskelusta ja siihen vaikuttavista asioista laaditaan pedagoginen arvio. Lomake löytyy koulun omat liitteet luvusta.

Poissaolojen seuranta

Kun oppilas myöhästyy, merkitään WEBin lukujärjestyspohjaiseen poissaololistaan myöhästymisaika ja mahdollinen syy. Luokanopettajat ja -valvojat seuraavat poissaoloja aktiivisesti.

Luvattomista poissaoloista tai pinnauksista seuraa kasvatustaloustieteen keskustelu, jälki-istunto tai poissaolotuntien tehtävien tekeminen läksyparkissa (1 h). Jos oppilaan poissaolo on kestänyt 3 päivää, eivätkä vanhemmat ole ilmoittaneet syytä poissaoloon, tulee luokanohjaajan tiedustella asiaa esim. soittamalla kotiin. Kun oppilaalla on poissaoloja 120h eli 20 päivää tai säännöllisesti tietty päivä, tulee luokanohjaajan ilmoittaa asia kotiin ja tehdä pedagoginen arvio selvittääkseen poissaolojen mahdolliset vaikutukset oppiaineissa. Selvitys pitää tehdä, vaikka poissaolot olisivat luvanvaraisia.

Peruskoulun oppilaat ovat oppivelvollisia (Perusopetuslaki, Luku 7, 25 §) Tästä syystä seuraamme oppilaiden poissaoloja ja selvitämme niitä varhaisen tuen mallin mukaan seuraavasti:

- opettaja puhuu oppilaan kanssa ja on yhteydessä kotiin selvittääkseen satunnaiset poissaolot.
- jos poissaolot ylittävät 50h, asia ohjataan koulukuraattorin ja/tai terveydenhoitajan käsittelyyn.
- jos poissaolot jatkuvat edelleen, opettaja kutsuu koolle monialaisen asiantuntijaryhmän (+ oppilas ja vanhemmat).

7.5.6 Mahdollisuuksien mukaan käytettäviä toimintamalleja Toivolanrannan yhtenäiskoulussa

Työrauhaparkki

Mikäli oppilaalle tulee jatkuvasti toistuvia häiriköintitapauksia, voidaan harkita hänen siirtämistään pienryhmään "rauhottumisjaksolle" tilapäisesti. Oppilaan opettajat (yleisopetuksen opettajat) vastaavat hänen tehtävistään Työrauhajakson aikana.

8. Opiskeluhoito

Seinäjoen kaupungin opiskeluhoitosuunnitelma esi- ja perusopetukseen sekä lukiokoulutukseen korvaa aiemmat koulukohtaiset opiskeluhoitosuunnitelmat.

9. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

Muilla kuin äidinkielenään suomea puhuville järjestetään mahdollisuuksien mukaan S2-opetusta. Yleisopetuksen oppilaalle, jonka suomen kielen taito on puutteellinen, laaditaan tarvittaessa oppimissuunnitelma, johon kirjataan oppilaan vahvuudet ja tuen tarpeet. Suunnitelmapohjana voidaan käyttää soveltuvin osin tehostetun tuen oppimissuunnitelmaa. Tarpeen mukaan opetusta eriytetään eri

tavoin. Eriyttämisessä voidaan käyttää esimerkiksi oppilaan tasolle sopivia tehtäviä, oppitunneilla ja koetilanteessa avustajaa tai pienryhmäopetusta.

Uskonnollinen tai muu vakaumus otetaan huomioon opetuksessa. Koulutyössä huomioidaan myös oppilaan muut kulttuurista johtuvat asiat, esimerkiksi ruokarajoitteet ja pukeutuminen.

Jokaisen oppilaan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan koulun arjessa huomioimalla luokassa vieraskielisen oppilaan läsnäolo sekä sellaiset tiedot ja taidot, jotka voivat rikastuttaa koko ryhmän kulttuuritietoutta ja vahvistaa suvaitsevaisuutta. Luokan oppilaiden muut kielet nostetaan suomen kielen rinnalle ja herkistetään oppilaat ymmärtämään toistensa taustoja ja yhteisön kielellistä rikkautta. Oppilaita rohkaistaan keskustelemaan oman kotikulttuurinsa piirteistä ja kunnioittamaan erilaisia tapoja ja perinteitä. Myös oppilaan oman kielen ja kulttuurin opetusta voidaan järjestää, jos ryhmäkoko on tarpeeksi suuri. Oppilasta tuetaan ja kannustetaan käyttämään myös omaa äidinkieltään. Oppilaiden huoltajat ja kieliyhteisö voidaan ottaa mukaan opetuksen suunnitteluun, eheyttämiseen ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien järjestämiseen. Mikäli oppilas, huoltajat tai muut yhteistyökumppanit tarvitsevat tulkkausapua, se on mahdollista tilata Pohjanmaan tulkkeskuksen kautta.

Koulussamme maahanmuuttajaoppilaan opetussuunnitelmat ja henkilökohtaiset opetussuunnitelmat päivitetään ja laaditaan koulumme pedagogisten asiakirjojen päivitysaikataulun mukaisesti, mikä löytyy luvusta 7.

Linkit: [Maahanmuuttajaoppilaan opetussuunnitelma](#)

10. Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten oppilaiden opetus

Toivolanrannan yhtenäiskoululla opiskelevat **maahanmuuttajaoppilaat** saavat S2-opetusta kaupungin linjauksen mukaan. Maahanmuuttaja oppilaille tehdään oppimissuunnitelma, josta selviävät oppilaan tiedot, koulutausta, huoltajat, tulkkaustarve ja tiedonsiirtolupa. Lisäksi oppimissuunnitelmasta selviää nykytilanne sekä S2-opetuksen tiedot. Oppimissuunnitelmasta löytyvät myös oppilaan oppimis- ja työskentelytaidot.

Eri kielitaustaiset oppilaat opiskelevat suomi toisena kielenä (S2) –oppimäärän mukaan.

Kaksikielinen opetus Toivolanrannan yhtenäiskoulussa ei ole kaksikielistä opetusta. Seinäjoen kaupunki tarjoaa osittain englanninkielistä opetusta Marttilan koulussa (1.-6.lk) ja Lyseossa (7.-9.lk). Osittain englanninkieliseen opetukseen ilmoittaudutaan ennen ensimmäisen luokan alkua ja ilmoittautuneille oppilaille järjestetään valintakoe.

11. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva perusopetus

Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuvassa perusopetuksessa noudatetaan maakunnallisen opetussuunnitelman ja Seinäjoen kaupungin tekemiä linjauksia ja ohjeita. Maailmankatsomus ilmenee koulumme arvoissa, kasvatustavoitteissa ja toimintakulttuurissa. Koulussamme pyritään ottamaan huomioon oppilaiden erilaiset taustat ja arvot. Näiden selvittämisessä yhteistyö huoltajien kanssa on tärkeää. Oppilasta kannustetaan ja tuetaan tekemään omia arvovalintojaan. Opetuksessa pyritään herättämään oppilas omaehtoiseen ajatteluun. Jokainen yksilö rakentaa omaa maailmankatsomustaan tavoitteenaan eheä maailmankuva. Koulun tavoitteena on kasvattaa kriittisesti ajattelevia yksilöitä sekä opettaa kunnioittamaan eri tavoin ajattelevia ihmisiä ja erilaisia maailmankatsomuksia.

Opettajat voivat halutessaan hyödyntää opetuksessaan erilaisia pedagogisia aatesuuntauksia (esimerkiksi montessori- ja steinerpedagogiikkaa).

12. Valinnaisuus Toivolanrannan yhtenäiskoulussa

Taulukko 6 Toivolanrannan yhtenäiskoulussa opetettavien aineiden tuntimäärät

Opetuksen painotus valinnaisten aineiden avulla

Valinnaisia aineita käytetään painotetun opetuksen toteuttamiseen 4 valinnaista vuosiviikkotuntia (vvt) Seinäjoen kaupungin koulutoimen linjauksen mukaisesti seuraavasti (ks. taulukko 6):

- Alkuopetuksen luokille 2 vvt: 1 vvt 1. luokalle ja 1 vvt 2. luokalle A1 kieleen.
- Alkuopetuksen painotustunti 1. luokalla on muutettu A1-kielen tunniksi (englanti) lukuvuodesta 2019–20 alkaen.
- 8. luokalle: 1 vvt B1-kieleen
- 7. lk Yrittäjämäinen toimintatapa 1 vvt, josta huolehtii aiheeseen perehtynyt opettaja.

12.1 Taide- ja taitoaineiden valinnaiset (T&T) ja valinnaiset aineet (VAL) luokilla 1-6

Vuosiluokilla 3, 5 ja 6 taide- ja taitoaineiden (T&T) valinnaisista tunneista yksi viikkotunti on sidottu käsityöhön. Alakoulun 4., 5. ja 6. luokkien toinen valinnainen viikkotunti on sijoitettu luokittain koulussamme seuraavasti: 4. lk kuvataide, 5. lk musiikki ja 6. lk kuvataide. Painotusalueiden tavoitteet ja sisällöt löytyvät ePerusteista: Kuvataide <https://bit.ly/3LUFXOX>; Musiikki <https://bit.ly/3uulvxl>

Vuosiluokille 4, 5 ja 6 oppilaille tarjotaan lukuvuosittain valinnaisia kursseja (VAL), joita kukin oppilas opiskelee 1 vuosiviikkotunnin verran. Valintaprosessi tapahtuu marras-helmikuun aikana seuraavasti:

1. Opettajat ehdottavat, mitä valinnaisia kursseja he olisivat valmiita opettamaan. Opettaja kirjaa kurssin nimen, tavoitteet ja sisällöt sekä oppimisympäristöihin, työtapoihin, tukeen, ohjaukseen ja arviointiin liittyvät mahdolliset erityispiirteet sähköiseen Excel-lomakkeeseen. Yksi valittavana oleva kurssi tukee teemaa ”Yrittäjämäinen toimintatapa”.
2. Oppilaiden esivalintakierros: 3., 4., ja 5. luokan oppilaat valitsevat tarjotuista kursseista vanhempiensa kanssa keskustellen 1. vaihtoehdon ja 2. vaihtoehdon. Esivalinta on sitova, mikäli 1. tai 2. vaihtoehdon valinnaisaineet toteutuvat. Ohjeistuksena on, että oppilas voi tulla valituksi vain kerran kuhunkin valinnaisaineeseen vuosiluokkien 4.-6. aikana. Mikäli kurssit vaihtuvat kevätlukukaudella, oppilas valitsee 2 vaihtoehtoa syys- ja kevätlukukaudelle eli yhteensä 4 valintaa tarjotuista kursseista.
3. Esivalintojen perusteella selvitetään, mitkä kurssit toteutuvat, ja tieto lähetetään perusopetusjohtajan hyväksyttäväksi. Luokanopettajien valinnaisainekurssit ovat etusijalla luokilla 4.-6. ja aineenopettajien luokilla 7.-9. tuntijaon ja lukujärjestysteknisten syiden vuoksi.
4. Oppilaat, joiden esivalinta ei toteudu, tekevät uuden valinnan toteutuvista kursseista, joilla on tilaa.
5. Toteutuvat valinnaisaineet oppilaslistoineen ovat valmiina *maalis-huhtikuussa*.

Valinnaisaineiden arviointi luokilla 4-6 suoritetaan sanallisesti *hyväksyty/hylätty*

12.2 Taito- ja taideaineiden (T&T) sekä valinnaisaineiden (VAL) valinnat luokilla 8 ja 9

Yläkoulussa 8. ja 9. luokilla VAL-kursseja tarjotaan joustavasti koulun vahvuuksien ja resurssien mukaan. T&T-valinnaiset kurssit ovat sisällöltään sidoksissa taito- ja taideaineisiin.

Kahdeksannen ja yhdeksannen luokan aikana oppilas opiskelee valinnaisia aineita yhteensä 11 vuosiviikkotuntia (vvt) seuraavasti (ks. taulukko 7):

- 8. lk: 3 vvt T&T kurssi ja 3 vvt VAL-kurssi (yhteensä 6h)
- 9. lk: 2 vvt T&T kurssi ja 3 vvt VAL-kurssi (yhteensä 5h)

	8.Lk (6 vvt)		9.Lk (5 vvt)		Yht. 11vvt		
	syys	kevät	syys	kevät			
Pitkävalinta	T&T-valinnaisaine 2vvt		+	2vvt		4vvt	
	VAL-valinnaisaine 2vvt		+	2vvt		4vvt	
Lyhytvalinta	T&T 1vvt valinnaisaine (2h lukukausi)	VAL- 1vvt valinnaisaine (2h lukukausi)			VAL- 1vvt valinnaisaine (2h lukukausi)	1vvt	
						1vvt	1vvt

Taulukko 7 Valinnaisaineiden jakautuminen 8. ja 9. luokilla

8. luokan T&T- ja VAL-valinnat

Valinnaisaineet jaetaan pitkiin ja lyhyisiin valintoihin seuraavasti:

Pitkät valinnat:

- Taito- ja taideaineiden (T&T) kurssit: Oppilas tekee yhden valinnan kahdeksi lukuvuodeksi (8.-9.lk). Oppilas opiskelee tätä oppiainetta kahdeksannen ja yhdeksännen luokan ajan kaksi vuosiviikkotuntia (2 vvt).
- Valinnaisaineiden (VAL) kurssit: Oppilas tekee yhden valinnan kahdeksi vuodeksi. Oppilas opiskelee tätä oppiainetta kahdeksannen ja yhdeksännen luokan ajan kaksi vuosiviikkotuntia (2 vvt). (Tähän rinnastetaan etäespanjan tai muun kielen valinta).

Lyhyet valinnat:

- Yksi T&T-valinta (1 vvt): Oppilas tekee tarjotuista taito- ja taideaineiden kurseista yhden valinnan 8. luokkaa varten. Kurssia opiskellaan 2 vvt syys- tai kevätlukukaudella.
- Yksi VAL-valinta (1 vvt): Oppilas tekee tarjotuista valinnaisaineiden kurseista yhden valinnan 8. luokkaa varten. Kurssia opiskellaan 2 vvt syys- tai kevätlukukaudella.

9. luokan T&T ja VAL valinnat

Pitkät valinnat: Oppilas jatkaa 8. luokalla tekemiään T&T (2vvt) ja VAL (2vvt) valintoja.

Lyhyet valinnat: Oppilas tekee 9. luokkaa varten yhden VAL-valinnan (1 vvt), jota opiskellaan 2 vvt syys- tai kevätlukukaudella.

Luokkien 8 ja 9 valintaprosessi tapahtuu marras-helmikuun aikana seuraavasti:

- Opettajat ehdottavat, mitä valinnaisia kurseja he olisivat valmiita pitämään. Opettaja kirjaa kurssin lajin (T&T vai VAL), nimen, tavoitteet ja sisällöt sekä oppimisympäristöihin, työtapoihin, tukeen, ohjaukseen ja arviointiin liittyvät mahdolliset erityispiirteet sähköiseen Excel-lomakkeeseen.
- Oppilaiden esivalintakierros: Oppilaat valitsevat tarjotuista kurseista vanhempiensa kanssa keskustellen pitkiin ja lyhyisiin valintoihin kaksi vaihtoehtoista valinnaisainetta. Esivalinta on sitova, mikäli oppilaan valinnaisaineet toteutuvat.
- Esivalintojen perusteella selvitetään, mitkä kurssit toteutuvat, ja tieto lähetetään perusopetusjohtajan hyväksyttäväksi. Aineenopettajien valinnaisainekurssit ovat etusijalla luokilla 7.-9. ja luokanopettajien luokilla 4.-6. tuntijaon ja lukujärjestysteknisten syiden vuoksi.
- Oppilaat, joiden esivalinta ei toteudu tekevät, uuden valinnan toteutuvista kurseista, joilla on tilaa.
- Toteutuvat valinnaisaineet oppilaslistoineen ovat valmiina *maalis-huhtikuussa*

Valinnaisaineiden arviointi

- T&T -valinnaisen kohdalla jatketaan kyseisen oppiaineen numeerista arviointia eikä siitä anneta erillistä arviota todistukseen. Todistukseen T&T -valinnaisista aineista muodostuu ko. oppiaineen syventävät opinnot, jotka voivat vaikuttaa (korottaa) aineen päättöarvosanaa.
- VAL-aineiden arviointi tapahtuu omana oppiaineenaan siten, että 2 vvt:n kurssit arvioidaan numeerisesti ja alle 2 vvt:n kurssit sanallisesti (*hyväksyty/hylätty*). Päätötodistukseen tulee

merkintä kokonaistuntimäärästä. Mikäli VAL-kurssi soveltuu jonkin oppiaineen syventäväksi oppinnoksi, se voi vaikuttaa ko. aineen päättöarvosanaan myös korottavasti.

- Jos oppilas muuttaa kesken yläkoulun T&T ja VAL -aineiden valintoja, niin päättöarvosanaksi jää kyseisen aineen viimeisessä arvioinnissa annettu numero.

12.3 Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät

Vapaaehtoisista kielistä Toivolanrannan yhtenäiskoulussa on valittavana perinteisesti saksa ja ranska. Valintamahdollisuuksia on täydennetty esim. espanjan kielen etäopetuksen avulla. Vapaaehtoiset ja valinnaiset kielet ja niiden tavoitteet määräytyvät Seinäjoen kaupungin koulutoimen tarjonnan mukaisesti. Lähtökohtana on, että valinnaista kieltä voidaan tarjota A2- tai B2-oppimääränä. Vapaaehtoisen A-kielen opetus alkaa neljännellä vuosiluokalla ja sen laajuus on 12 vuosiviikkotuntia. B2-kieltä opiskellaan valinnaisena aineena. B2-kielen opetus toteutetaan kahdeksannella ja yhdeksännellä vuosiluokalla ja sen laajuus on neljä vuosiviikkotuntia. Oppilaalla, joka aloittaa A2- tai B2-kielen opiskelun, on oikeus saada opetusta mainitun vaatimustason mukaisesti perusopetuksen loppuun saakka.

On muistettava kuitenkin, ettei oppilaan tekemä valinta ei välttämättä toteudu ryhmäkorajoituksen vuoksi tai muusta syystä (esim. kaupungin etäespanjan oppilaspaikat arvotaan, jos valintoja on enemmän kuin oppilaspaikkoja.)

Liite 1: Toivolanrannan yhtenäiskoulun valinnaisainetarjottimet

Toivolanrannan yhtenäiskoulu / Valinnaisainetarjotin 4.-6.lk

	Valinnaisainekurssi
1	Pikkupurtavaa ja kodinhoitoa
2	Bujoilu
3	Näytelmäkerho
4	Palloilukerho
5	Hyvä fiilis
6	Kuvataide
7	Kirjklubi
8	Aineita ja ilmiöitä
9	Musisointipaja
10	Scratch-klubi
11	Käsityö, pehmeät materiaalit
12	Korttipaja
13	Tehdään hyvää
14	Pulmakulma
15	Digijumppaa
16	Kirjoitetaan kirja
17	Liikuntaa lähialueella

Toivolanrannan yhtenäiskoulu / Valinnaisainetarjotin 8.-9.lk

T&T Pitkävalinta 8. ja 9. luokalle (kpl 4.1.1)	
1	Kotitalous P8-9
2	Käsityö, tekninen painotus P8-9
3	Käsityö, tekstiilipainotus P8-9
4	Kuvataide P8-9
5	Musiikki P8-9
6	Liikunta P8-9
VAL Pitkävalinta 8. ja 9. luokalle (kpl 4.1.2)	
1	Ranskan kieli P8-9
2	Saksan kieli P8-9
3	Tekninen työ P8-9
4	Tietotekniikka P8-9
5	Kuvataide P8-9
6	Monipuolinen kotitalous P8-9
7	Tekstiilityö P8-9
8	Musiikkiprojekti-kurssi P8-9

T&T lyhytvalinta 8. luokalle (kpl 4.2.1)	
1	Käsityö: Teknisen työn perusteet L8
2	Kuvataide: Vaikuttavat valokuvat L8
3	Kotitalous: Hygieniapassi haltuun! L8

VAL lyhytvalinta 8. luokalle (kpl 4.2.2)	
1	Optional English L8
2	Kotitalouden projektikurssi L8
3	Yhteismusisointi L8
4	Peliohjelmointi ja Koodaus L8
5	Koulun tukioppilastoiminta L8

Lisävalinta 9. luokalle	
1	Eväitä elämään L9 VAL
2	Kuvataide: Luovasti piirtäen ja maalaten L9 VAL
3	Tekninen työ L9 VAL
4	Musiikki L9 VAL
5	Hygieniapassi haltuun! L9 VAL
6	"Minilääkis"- laborointikurssi L9 VAL